

Casa
Gab. R
Est.
Tab. 47
N.º 13

R
47
13

B7
Dep^o - R - 55 - 2

MARSHALL

Marital Elements

97

Annae 1582.

Handwritten note or signature in the bottom left corner.

DOMITIUS CALDERINVS IOANNI FRANCISCO LODOVICI PRINCI-
PIS MANTVANI FILIO SALVTEM.

*Sagitt. i. militare et uestimenta
Sagittarum: neque...
...
...*

NON fuissent tot exemplis editi cōmentarii nostri quos superiore æstate emi-
seramus: nisi tu magna ex parte ipulisses: qui Martialis & ingenium amas:
& iocos in sago ac castris aliquādo legere statuisti: nā quum Homer⁹ man-
tuanus ciuis tuus: quem græcū Alexander ppetuum comitem habuit int̄
tubas tantū canat: Nunc quoniā ocium est a bellis illi⁹ lectione intermissa
huius salib⁹: quem uer⁹ iperator Maronē suū appellabat animū i æstiuis
relaxabis: Hæreditaria. n. tibi studia sunt: nec ab his discedere potes: nisi cum maioribus
tuis: tū Lodouico patre doctissimo principe te indignū filiū fateri uelis: sed quū dome-
sticā laudē ac nobilitatē faci sustineas humanitate: prudentia: rei militaris industria: stu-
dio quoque litterarū: quæ a domo tua omni tēpore cultæ & ornatæ fuerūt dignū te p̄-
stas Gonzaga familia: Frānciscoq; in primis cardinali fratre q; dignitate: omniū in se beni-
uolētia: singulari uirtute quod accepit a familia nominis uel illustrauit uel certe integrū
ppagabit in posteros. Vnū illud abs te magis atque magis peto & si pateris cōtēdo ut si
forte inscripta incideris: quibus laborū nostrorū accusatio cōtineatur: loca de quibus di-
sputabit cōferas: nec quod ego dixerim ex calūniatoribus audias potius q̄ ex cōmētariis
nostris cognoscas. Quosdā. n. hæc nostra lucubratio ita offendit ut de suis rationibus ac
tū patēt: nisi calūniis: iurgiis: cōtumeliis me de laudis possessione deiecerint: & cū multis
apertissimisque rationibus nostra p̄bati itelligāt: ea ab se accepta & mihi tradita fuisse in
signi mendacii uanitate affirmant. Quāti se faciunt dii bōi: q̄ se & sua amāt sine riuali. Re-
mitto illis oēm rephēsionē: Modestix enī meæ qua cog insolentiā iamdiu sustinui me
adhuc non pœnituit: sed eos libero eo metu & dolore. Ex iis enim quæ olim iactabant tā
tū ab fuit: ut quicq; probarim: ut ne ea quidem in cōmentariis nostris usq; confutare li-
buerit: ne in araneas: ut in prouerbio est arietē agere uiderer. Quid. n. falsum eē demōstra-
re oportuit laureolum apud Martialem mimū: esse syrios tumores callum seruorum: la-
certum saxetanum. i. inter saxa uersantem: Vare paretōias lata uoce: pro latia uitæ: Men-
sis sorptita secundis pro scriblita: clemens elicaōis in oras pro elicanis oras: quæ cuperet
partius esse sua: pro quæ cuperet pactius esse sua: sed quid ego ista consector quæ pene in-
finita sunt: paratus est: ita me deus amet: ad editionem libellus: quo supra ducenta eorum
errata: et ea quidem cum puerilia: tum aperta collegimus: quod altera epistola facturum
pollicitus sum: edidissēque nisi Ioannis Lodouici tuscani: et Marci Lucii Facini cōsilio
usus essem: quorum uterq; & doctissimus & mei amantissimus me iniuriæ obliuisci ma-
luit q̄ ukisci. Id quum ad optimarū artiū scientiā & humanitatē quā p̄fitemur pertinere
uideat: secutus sum eorum uoluntatē ac iudicium: quod ēt ea de causā libent̄ passus sum
ne Laurentium Medicem meum offenderem: qui p̄ sua grauitate sapientia & calūniato-
rum leuitatem aspernatus esset: & in me desiderasset facilitatem: ad quā ipse nat⁹ est & in-
stitutus. Itaq; ualebunt isti. Tu quid ad Laurentium nostrū scripserim leges: ac mihi ade-
ris testis earum laudum: quæ in homine eximiæ p̄fecto: ac ferme innumerabiles sunt. Cui
non solum me non pœnituit has uigilias dicasse: sed meæ erga illum obseruantix imor-
tali & fidei nulla ex parte satisfactū esse arbitror. Laurentii causa suscepti sunt hi cōmen-
tarii Laurentio dicati: Laurentii est Domitius: Vale.

Domitius In Volumen Dicatum Laurentio.

Odisti uigiles liber lucernas: Docto quæ potuit placere Syllæ.
Et signum calami seuerioris: Sed currunt pueri salariorum:
Clarus conspicuæ nitore uestis: Istas qui lacerent tibi lacernas:
Egressus foribus tumens uagaris: Et thynnīs faciant nouos cuculos:
Nec turbæ metuis subire nasum: Quid demum trepidus redire tentas:
Clausa est ianua. Iam liber ualebis.

Domitii Calderini Veronensis Commentarii In. M. Valerium Martialem Ad Clarissimum Virum Laurentium Medicem Florentinum Petri Medicis. F.

Domitius Calderinus Veronensis Laurentio Medici Salutem.

IN omni ciuitatis administratione præclare actum arbitrari soleo Laurenti: Siquis cum maiorum splendore & opibus tum suis laudibus: ita ex omni numero existat: ut ad eum & gratia apud ciues & apud oes auctoritate publicarum rationum consilia deferant: quod non modo Plato excellenti doctrina philosophus: & diuino ingenio uiri sua illa repu. exquisitissima: quam supra mortaliu conditionem constituebat optare uisus est: sed omnis antiquitas immortali studio & industria semper est persecuta. Nam in graecorum exercitu quem Aristoteles ad ciuitatis formam præclaro Homeri ingenio & carmine ex omni primum memoria instructum fuisse scribit: nisi primas tribuissent ducibus uel intestinis seditionibus labefactati: uel diuturna oppugnatione fessi rebus infectis in patriam aliquando reuertissent. Nec in locis in quibus bene instituta. r. p. uestigia postea apparuisse memoriam proditum est: domestica amplitudo & hereditarium nomen defuit: quod a cunctis priuata pietate & publico consensu maxime obseruaret: Barcinii carthagine: dorii cretam: reges lacedaemonem: Alcmaeonii athenas sublati simultatibus in officio saepe in signi auctoritate continuerunt: atque ea una se suis profuerunt plurimum & communem tutam sunt utilitatem. Id cum maxime optandum sit liberae ciuitati: tum quemquam id dignitatis assequi & præstare ut sine imperio suorum hominum uoluntate & consilio ipse potissimum colatur: diuini cuiusdam animi & singularis uirtutis esse existimo. Nam ut a rege discedamus: quem Plato tanto præstantiore esse humano genere oportere scribit: quanto diuina natura ipse sit inferior: ut eum optare quidem debeant omnes: sperare possit nemo: Quem tandem populus liberatis tuendae & conseruandae studiosus amplectatur potius quam qui accepta a maioribus ornamenta omnia: opes: gratiam: uirtutis laudem ad æquabilem suorum societatem conferat. Nihil sibi assumat seorsum: omnia publica curauit & cupiat. Hunc quemcumque populus nactus fuerit ciuem: eum & perbeate agere contendent: & perpetua libertate fructurum facile suspicari licet. Hæc tu omnia Laurenti adeo cumulate præstas populo florentino: ut minus mirandum sit: si publica eius comoda: quorum accessio maxima facta est: intra paucos annos æterna tranquillitate constituta in dies summa cum laude augetur. Nam cum tibi summa omnia contigerint quemcumque uel ab amplissimorum maiorum gloria uel a fortunae commodis proficisci solent: ea animi facilitate: uirtute: sapientia cum tuis uiuis: ut non modo pristina domus tua dignitate in te relidere patiantur: sed maiore ut optent & deferant quotidie. Fatentur. n. te Cosmiani tui cuius nomen immortale nullis unquam litterarum monumentis satis celebrabitur: & Petri patris uiri præstantissimi ita heredem esse: ut quem optandum esset te altere imitari: altere uix sperare auderent: utriusque ingenium & uirtutes clarissimas singulari moderatione susceptas in te uno iteantur. Illud uero admiratur plurimum: quod cum Cosmi senis grauitate & sapientia sustineas: nil tamen de comitate remiseris: quæ ista ætate iuuenili qua es: maxime omnibus incunda esse solet: hic illud nimis es consecutus quod semper habitum est difficillimum ut idem te amet & colat. In senatu consilioque auctorem saepe retineat. Domi consuetudinem expectat tuam: ubique amplectatur & sumis laudibus extollat. Omni uero iniuria in tantis opibus ita abstines: ut aliquando tibi inferri ob id unum doleas uehementer quod scilicet uereris: ne pulsando offendas. Omne. n. studium cogitationem animum ad beneficentiam contulisti tuorum primum ciuium: quod officii ratio postulat: tum externorum omnium: Omnique orbis imperio homines habes non magis qui tua gerant negocia quæ maxima & honestissima sunt: quam qui multos officiis & liberalitate tibi deuinciant: ita quos nunquam uidisti homines & principes ex tota Europa & magna Asia parte tibi se debere profitentur. Nemo unquam de te aut tui benemeritus pauciora accepit quam uolebat: multi plura tua munificentia quam sperabant: Moderatione uero animi illud maxime declarat: quod cum ciuium eximia in te beniuolentia & studio amplissimo loco sis: ita te intra tuum ordinem & dignitatis conditionem contines: ut quem nihil tibi arroges: reicias in alios quam plus

rima. Quibus moribus non modo patriæ carus & iucundus semp fuisti ciuis: Sed uel no-
stri uel externi principes aut tuâ ineût amicitia: aut certe exoptât. Eos ut omittâ singulos
Petrus antistes diui Xysti: quæ opibus & gratia apud pôt. maxi. florentissimû esse intelli-
gis: quû superioribus diebus pontificû suffragis præsul florétinus declaratus esset: nul-
lâ in eo ré cõmodiorê duxit: q̄ q̄ ea pietatis necessitudine & religione tecû cõiunctus esset:
cuius uiri & principis iudiciû maximi faciendû esse nō ignoras. Nâ quîs incredibili quo-
dâ fauore ingétes diuitias & honores sit cõsecutus: quâtos & anrea paucissimis í eo gnē
cõtigisse legimus: & nostra ætate meminimus: nemini tamē cû se præstat: ita omnis bo-
nas artes ad p̄stinû decus & gloriâ reuocare studet: ut quæ nunq̄ ad eû locû puenturæ co-
gitauimus: a pliore dignû fateamur: habeamusq̄ gratias fortunæ q̄ târâ ingenii & uirtu-
tis laudē nostra memoria in mediû & lucem publicâ produxerit. Ego quoq̄ qd̄ ad me atti-
net ita tua omnia admiror & laudo: ut ea nō modo sēpiterna fore cõfidâ: sed si in his au-
gēdi locus est cumulatiissima esse cupiâ. At tuâ enī beniuolentiâ cõparadâ nec maiorē ima-
gines quæ nullæ sūt: nec diuitias quæ iâ diu spectator potius fui q̄ possessor: affero: sed
obseruantia fidem animi uoluntatē egregiâ quæ tu in his p̄bare soles potissimû: q̄ in tu-
orū numeꝝ & ordinē asciscunt. Quû ita affectus esse maudirēq̄ superiori ano Romæ ex
sermone q̄ de te institutus fuerat inter cæteras laudes tuas: quæ maxime & ferme innue-
rabiles sunt: ingenii acumen quoddâ & extēporalē urbanitatē laudari sūm opere: nihil tibi
maius qd̄ qdem efficere ualeâ præstari posse arbitratus sū: q̄ si. M. Valerii Martialis epi-
grâmata it̄pretarer. Qui. n. apud nostros aut urbanius laudet: aut in eo generē scribat e-
legatius: Est nemo plane: ut p̄ certo habeâ. M. Ciceronem q̄ cordubenses poetas peregrī-
nū quiddâ sonare scribit aliquid de sententia sua remissuræ fuisse: si hunc unū hispanum
aliquâdo ei legere cõtigisset: ita enī linguæ urbanitate erudit⁹ est: ut & si illic nō est nat⁹:
tñ non alibi q̄ in urbe didicisse uideat. Sermo í eo quotidiano usui ppior q̄ affectatæ sub-
limitati: sed dū suas rebus singulis appellationes reddit: & uerba fingit noua: nōnunquâ
& in obscena incidit sæpissime: ea tñ obiurgatione: ut alienæ potius turpitudinis: q̄ eius
uitæ testimoniū accipias. Vicia. n. tam aperte noiat q̄ impudentē cõmisit qui reprehendi-
tur. Sales præterea arguti: Et qui repente moueant plurimû. In rebus uero uel minimis
enarrandis tanta ē copia quantû uix res ipsa capiat: in quo ad ingenii usq̄ ostētationē uer-
fat. Nusquâ obscurior q̄ ubi peculiarem sibi assumit elocutionē. Latent uerboꝝ inuolu-
cro plerūq̄ aculei: quos mō admouet mō emittit. Ambiguitate in p̄mis suspensum audi-
torem circūscribit: quem uni intentum parti altera occupat. Deniq̄ delectat omnes: alie-
nat neminē. nam eû quoq̄ qui dicto ledit: risu retinet. Tanta uero in eo est rerū cognitō:
quantâ in nullo apud nostros esse cõtenderim: ut diuus quoq̄ Hieronym⁹ librū hunc in
manus aliquando sūpserit. In his explicandis multa uel ex græcoꝝ latinorūq̄ disciplina
uel nulla studii it̄missione me aiaduertisse affirmaueri: quæ iam p̄dem aut icognita ha-
bebant: aut certe pagæ recte tradita fuerant: in quo facile redargui patiar ab æquo iudice
qui opus nostrū legens aliter statuerit. Idē efficere studui superiore triennio quo romæ pu-
blica mercede docui in Sillio Cice. siluis Papinii aliisq̄: quos p̄fessi sumus scriptoribus:
Quantû uero in eo sim affecutus aliorū sit iudiciû: Illud certe prædicare nō desistâ & con-
stâtissime tueri í iis. M. Valerii cõmētariis: quos olim tuo noie suscepi & nuper dicaui tibi
si minus ingenii & doctrinæ: laboris certe & industriæ næ laudē existere. Quinq̄ habui
codices uetustissimos & eos quidē ad modū emendatos: Sed quædâ occurrebant aliquâ-
do adeo uel ambigua uel remota: ut una tñ dictio p̄ cõplures dies sæpe me suspensum ha-
buerit. Postremo nō defuit q̄ lucubrationē nostrâ maledictis it̄pellaret. Quidâ. n. í meâ
de quodâ loco sententiâ edita epistola grauissime inuectus est. cui quid responderim: í fu-
ne huius operis leges. Multa condonauī familiaritati qua mecû olim cõiunctus fuerat:
nihil tamē remisit de rationib⁹ nostris quas oī ut arbitror ex parte uel ipi qui rephēderat
p̄bauimus. In toto uero ope eadē leges aliquâdo repetita: nulla quidē obliuione: sed con-
silio. Nolui. n. si quis qd̄ de uno tñ epigrâmata sentire fortasse quæreret aliquando: eum
alibi scripta desiderare. Ita nec te offendent: nec lectorē inconstantē habebūt. Hos igitur
cõmētarios ab hoīe tibi deditissimo accipies: & quum per tuas licuerit occupationes uel

solus leges: uel una cū uero doctissimo Gētile Vrbinatē. Qui cūm Martialis argūtias epigramate exprimat: non poterit non iis delectari: in quibus tā suum agnoscat ingenium quā illius admirabit. si qua uero aliquando uel eadem uel his similia in aliquorū manibus esse audies: nihil est cur mireris magnopere. Nā auditores quaedā huius generis cum imprudenti mihi quotidiana surripuerunt consuetudine: tū a docente publica professione exceperūt: quæ aliquādo in lucem platurū iri facile conicio: iuersa quidē illa atq; haud scio an ēt sub alterius noīe. Non. n. defunt qui nostras sibi uigilias & labores uendicare studeant. Sed in illis cōplura esse non dubito: quæ castigatione indigeant. Sunt. n. non tam uerbis nr̄is tradita quā alieni studii calore suscepta. Itaq; hoc uno exemplo & perfici debent si inchoata erunt ac rudia: & facile refelli poterunt: si oīo aliena uidebunt. Nā tuo iure ad te pertinent oīa: cuius unius cā hæc a nobis peruestigata & elaborata fuerunt. Vale.

Vita Martialis in commentarios: quos Domitius Calderinus edidit.

MArcus Valerius Martialis in hispania bilbilim patriam habet: quod ipse cum alibi: tum eo carmine indicat: Nec me mea tacebit bilbilis. Est aut oppidū nō ignobile in celtiberia & Strabonis testimonio & fertorii pugna: quod illic aduersus Metellum dimicauit Salone fluuio pximo ex ferri tēperatura in clyto: quod ipse non tacuit: uidebis inquit altā licianē Bilbilim Equis & armis nobilē præterea. Quā salo ferri tēperatior ambit. celtibez se pfitetur Vir celtiberis nō tacēde gentib⁹ nostræq; laus hispāiæ. Parentes romana appellatōe Frontonem & flacillā noīat: Obscuros quidē ac filii t̄m testimonio uix cognitos. Litterarū causa romæ cū ageret: ingeniū nulli studiorū generi accommodare potuit: quibus alii ad causas agendas: alii ad carmē heroicū & iustum poema hortarent: præterq; epigramatis scribēdis ocii & epicureæ sectæ quæ ueram uitam appellat. Supra Horatium Catullum aliosq; poetas studiosus tenui suppellectile content⁹: suos hortos in Ianiculo admirat quibus tenues: ac nomentanū iactat: in prædii donati ab amico exiguitatem festiuo carmine iocat. Cum iā ætate ad senectutē ingrauescentē rege urbanarū tedio affectus rediit in hispaniam peragrata prius gallia cesalpina. Vnde quartum libez emisit. Ita. xi. epigrammaton editis triennio tacuit. Demum hortate Prisco amico: qui & ipse in patriā ab urbe redierat. xii. addidit: In quo Neruæ & Traiano assentatur clam damnatis Domitiani temporibus: quibus seruili ferme adulatione blanditus fuerat nō suo magis ingenio quā imperatoris arrogantia: qui diuinā adorationē a suis exegit. Amicos coluit poetas Stellam in primis & Siliū italicū. Nec publicis caruit honoribus equestri donat⁹ dignitate: prætura & iure trium liberorum. In hispania obiit nō sine Plinii etiam mœrore: qui epistola quadam sua cum poeta familiaritatem testatus eum & deflet & laudat sūmopere. Acri ingenio epigramma composuit: Cuius lex est ut iocandi cauillandi deridendi licentia lasciuiat: nudis uerbis ppe satyricum: urbanitate ciuile. Deniq; nihil sit quod aut felle non aspergat: aut risu non condiat. Assurgit nonnunquā in magnitudinē heroicam sed praro: ut illd̄ tanta tibi est recti reuerentia Cæsar & æqui. Heroicis tamē numeris abstinet: quibus id & solere & posse fieri contendat. Inserūtur uerba græca imitatōe Pytho leonis Rhodii qui primus ita scripsit epigramma. Lucilius reprehenditur quod in satyra idem fecerit. Verba sunt nec figuris poeticis sublimia: nec humilitate quotidiana deplēsa: ita mediam quandā elocutionē seruantia: ut p̄prium retineant locū. Corpus epigrammatis sua constat dimensione: quæ si uersuū numero prætergrediaris optatū amittas leporem. Affectus sæpe tenet quos omnis ultima effundit periodo. Nec ita a Martiale seruata sunt: ut & græcos superauerit: quibus apud illos uix singulis epigrammatis claruerint pauci & solus in hoc scribendi genere apud latinos elaborasse ac p̄fecisse uideat. In lasciuioribus habet auctores Augustum Cæsarem: qui libello epigrammaton magna licentia lusit: & Lucanum quem pharsalia sua intermissa in eo lasciuisse ostendit: Marsum præterea Pedonem Getulicum & Catullum. Ipse opus suum in hunc ordinem redegit quo legitur præter primum librum: qui totus in spectaculis laudandis uersatur. Nā nec in antiquis codicibus prima fronte ponitur: nec absurdum iudicari debet diuersis locis & temporib⁹ edita singulis spectaculis epigrammata in unū tandē libez redacta fuisse. a iiii

Plinii Secundi Epistola ad Cornelium priscum.

Audio Valerium Martialem decessisse: & moleste fero. Erat homo ingeniosus: acutus acer: & qui plurimum in scribendo: & falsis haberet: & fellis: nec candoris minus. profecutus erā uaticio secedētem: dederam uersiculis quos de me composuit. fuit moris antiqui eos qui uel singulorum laudes: uel urbium scripserant: aut honoribus: aut pecunia ornare. Nostris uero temporibus ut alia speciosa & egregia: ita hoc in primis exoleuit. Nā postquā desuimus facere laudanda: laudari quoque ineptum putamus. Quæris qui sint uersiculi quibus gratiam rettulerim remitterem te ad ipsum uolumen: nisi quosdam tenerem. Tu si placuerint: hi cæteros in libro requires. Alloquitur musam. Mandat ut domum meam in exquiliis quærat: adeatque reuerenter.

Sed ne tempore: non tuo disertam.

Pulses ebria ianuam uideto.

Totos dat tetricæ dies minērua.

Dum centum studet auribus uirorum

Hoc quod sæcula posterique possint

Arpinis quoque comparare chartis.

Seras tutior ibis ad lucernas:

Hæc hora est tua dum furit lyæus:

Dum regnat rosa: dum madent capilli:

Tum me uel rigidi legant Catones

Merito ne eum qui hæc de me scripsit: & tunc dimisi amicissime: & nunc amicissimum defunctum esse doleo. dedit enim mihi quantum maxime potuit: daturus amplius si potuisset: Tametsi quid homini potest dari maius q̄ gloria: laus: & æternitas? Aeterna quæ scripsit non erunt fortasse. ille tamen scripsit tãquam futura. Vale.

BARBARA Pyramidum. Hoc primo epigramate assentatur Domitiano: cuius amphitheatrum operis magnificentia & dignitate oibus aedificiis scribit anponendum: quaecumque antiquitas admirata est. Id destinaverat Augustus media urbe: Vespasianus extruxit: Titus filius dicavit maxio apparatu uno die quinque milibus ferarum occisis: ut Eusebius & Tranquillus scribunt. Dicavit autem quonia publica aedificia numinibus consecrabantur. Cur autem huius laudem tribuit Domitiano: cum illud neque extruxerit: neque dicaverit: ratio est: quod Domitianus ex quo puer capitolium defendit una cum Sabino patruo putavit sibi deberi imperium: quod ab ipso acciperant. Quare poeta vult quaecumque gesta sunt vel a Vespasiano vel a Tito ad Domitianum referri: cuius imperium ut supra dictum est fuisse assentando inuit. Praeterea imperantibus patre & fratre non destitit se principem imperii gerere. Ego tamen existimaerim hoc Tito imperanti scriptum fuisse: cui vera laude nunc assentatur. **P**iramides: Lapides erant erecti mirae magnitudinis in acutis tendentes: dicti ab ipsa figura: quae flammam imitat igneam: nam ut dicitur ignis: unde Pyramis Reges Aegyptii primi excogitauerunt id genus aedificii: vel ut ne pecuniam successoribus relinquerent: vel ne plebs ociosa esset: Cum multae essent in Aegypto: tres maxime impleuerunt orbem fama & admiratione: quae erant in parte Africae inter Memphis & deltam in monte sterili: quarum amplissimam. lx. hominum milia. xx. annis construxisse dicuntur: auctores sunt Strabo Pli. Solinus. **M**iracula Pyramidum: ita & a Pli. dicuntur: quoniam ad admirationem potius quam ad usum constructae erant. Strabo in ultimo scribit se uidisse cumulos reliquiae: quae remanserant ex cibis operae: eodem uersu poeta utitur. alibi: Barbara Pyramidum Caesar miracula ride. **M**emphis: regia aegyptiorum ab Ogdo rege aedificata: Cuius filia Memphis nomen dedit. Puella ea est cum qua Nilus sub imagine tauri dicitur concubuisse. Urbis ambitus erat. c. & l. stadiorum septem apud hebant: & templum Veneris: auctor est Strabo & Diodorus. **B**abylon: urbs caput chaldaeorum gentium ambitus. ccc. & l. stadiorum: aedificata a Semiramide regina aemulatione Ninus urbis: quam Ninus eius uir construxerat. accersita sunt teste Diodoro ex omni regno terdecies centena hominum milia ad opus inuandum: Clytarchum & Alexandrum secuti scriptum reliquerunt quolibet anni die stadium urbis fuisse absolutum. **A**ssiduus labor: multorum annorum. **I**actet: extollat & laudet. i. cesset laus & ostentatio babylonis. **T**riuium templo. i. Dianae. De templo Dianae ephesiae intelligit: quod erat in panorio portu ad ephesum in Asia. graecae fuit admirationis & magnificentiae: ut Pli. cc. & xx. annis structum a tota Asia in solo palustri: ne terremotibus quateret. Columnas habebat. c. & xxxvii. ex quibus xxxvi. erant caelatae miro artificio. Ctesiphon fuit architectus: ut alii Archiphron. Sunt qui scribant in templo Dianae templum fuisse minus: secundum maius: quo incenso ab Herostrato tertium aedificatum aiunt ornamentis mulierum ad id collatis. **M**olles honores. i. luxuriosi & asiatici honores: quam praeter aedificium multa erant: ut scribit Pli. quae nihil ad spem naturae pertinebant: sed ad luxum tantum. Quid alii hoc loco suspicetur: non percipio: ego ut dixi molles honores interpretor: quam ut dixi erant in eo multa ornamenta ad luxum & mollicie potius pertinentia: quam ad aedificii solidam laudem: ut uerba Pli. indicant. **M**olles honores. i. luxuriosa ornamenta: nam amphitheatrum sua sublimitate & aedificii praestantia admirandum est: non propter luxum aliquem regum: qui in eo sit quemadmodum in templo Dianae ephesiae. Erant praeterea in eo eunuchi sacerdotes: quos Mezbolizi dicebantur: cum quibus uirgines aliquas sacras esse oportebat: ut scribit Strabo.

IN AMPHITHEATRUM CAESARIS.

B

ARBARA PYRAMI
DVM SILEAT MIRA
CVLA MEMPHIS:

Assiduus iactet: nec baby
lona labor.

Nec triuium templo molles laudentur honores.

xerit: neque dicauerit: ratio est: quod Domitianus ex quo puer capitolium defendit una cum Sabino patruo putavit sibi deberi imperium: quod ab ipso acciperant. Quare poeta vult quaecumque gesta sunt vel a Vespasiano vel a Tito ad Domitianum referri: cuius imperium ut supra dictum est fuisse assentando inuit. Praeterea imperantibus patre & fratre non destitit se principem imperii gerere. Ego tamen existimaerim hoc Tito imperanti scriptum fuisse: cui vera laude nunc assentatur. **P**iramides: Lapides erant erecti mirae magnitudinis in acutis

tū tendentes: dicti ab ipsa figura: quae flammam imitat igneam: nam ut dicitur ignis: unde Pyramis Reges Aegyptii primi excogitauerunt id genus aedificii: vel ut ne pecuniam successoribus relinquerent: vel ne plebs ociosa esset: Cum multae essent in Aegypto: tres maxime impleuerunt orbem fama & admiratione: quae erant in parte Africae inter Memphis & deltam in monte sterili: quarum amplissimam. lx. hominum milia. xx. annis construxisse dicuntur: auctores sunt Strabo Pli. Solinus. **M**iracula Pyramidum: ita & a Pli. dicuntur: quoniam ad admirationem potius quam ad usum constructae erant. Strabo in ultimo scribit se uidisse cumulos reliquiae: quae remanserant ex cibis operae: eodem uersu poeta utitur. alibi: Barbara Pyramidum Caesar miracula ride. **M**emphis: regia aegyptiorum ab Ogdo rege aedificata: Cuius filia Memphis nomen dedit. Puella ea est cum qua Nilus sub imagine tauri dicitur concubuisse. Urbis ambitus erat. c. & l. stadiorum septem apud hebant: & templum Veneris: auctor est Strabo & Diodorus. **B**abylon: urbs caput chaldaeorum gentium ambitus. ccc. & l. stadiorum: aedificata a Semiramide regina aemulatione Ninus urbis: quam Ninus eius uir construxerat. accersita sunt teste Diodoro ex omni regno terdecies centena hominum milia ad opus inuandum: Clytarchum & Alexandrum secuti scriptum reliquerunt quolibet anni die stadium urbis fuisse absolutum. **A**ssiduus labor: multorum annorum. **I**actet: extollat & laudet. i. cesset laus & ostentatio babylonis. **T**riuium templo. i. Dianae. De templo Dianae ephesiae intelligit: quod erat in panorio portu ad ephesum in Asia. graecae fuit admirationis & magnificentiae: ut Pli. cc. & xx. annis structum a tota Asia in solo palustri: ne terremotibus quateret. Columnas habebat. c. & xxxvii. ex quibus xxxvi. erant caelatae miro artificio. Ctesiphon fuit architectus: ut alii Archiphron. Sunt qui scribant in templo Dianae templum fuisse minus: secundum maius: quo incenso ab Herostrato tertium aedificatum aiunt ornamentis mulierum ad id collatis. **M**olles honores. i. luxuriosi & asiatici honores: quam praeter aedificium multa erant: ut scribit Pli. quae nihil ad spem naturae pertinebant: sed ad luxum tantum. Quid alii hoc loco suspicetur: non percipio: ego ut dixi molles honores interpretor: quam ut dixi erant in eo multa ornamenta ad luxum & mollicie potius pertinentia: quam ad aedificii solidam laudem: ut uerba Pli. indicant. **M**olles honores. i. luxuriosa ornamenta: nam amphitheatrum sua sublimitate & aedificii praestantia admirandum est: non propter luxum aliquem regum: qui in eo sit quemadmodum in templo Dianae ephesiae. Erant praeterea in eo eunuchi sacerdotes: quos Mezbolizi dicebantur: cum quibus uirgines aliquas sacras esse oportebat: ut scribit Strabo.

*ad hunc modum fieri
edificium.*

Melancholici

*diffugit cur & opus
quod dicitur templo mole
dianae honores nam
angelus politus in
allanoy h. c. S. p.
vide.*

Melancholici

no de templo iouis
Ammonis apud naba
mones: vult angeli
voluntatis esse forte
illudendū sed potius
de ara apollinis in
velo: ad quod tamē
horas a p̄t̄ int̄uice
ut amyno t̄ hoc s̄m̄
huc colossus videtur

Ara frequens: De templo Iouis Ammonis intelligit: quod apud Nasamones populos libyæ
erat. Cuius lingua ægyptia ammun dicebat: unde corrupto nomine Ammonem dixerunt
aphri: auctor est Herodotus. Præmittuntur opiniones Seruii & Diodo. Pausanias scribit
Ammonem dictum ab Ammone pastore: qui primus ei illic templum erexit. Multæ aræ erant
huic deo dicatæ: auctor est Pli. in aphrica: quod & Virg. testatur in quarto: Tempula Iouis centum
latis imania regnis: Centum aras posuit. **M**ausolea: mausoleum sepulchrum fuit Mausoli
regis cariae in alicarnasso: quæ
prius zephira dicebat: conditum
ab Artemisia coniuge: & enu-
ratum in orbis miracula: hac
una de cæcis erat columna in qua
sculptura claruerunt quattuor
excellētissimi sculptores. s. Sco-
pas Briax Thimotheus: Leocares:
cingebat. xxxvi. columnis.
Certabat etiam illic a poetis: unde
extabat tragœdia a Theodecte
auctore Gellio quæ Mausolus
inscribat Mausoleum & non
Mauseoleum dicit. Propertius:
Nec mausolei diues fortuna se-
pulchri. **V**acuo aere: quia aer non
habitat. & uacuum perpetuum epi-
rheton est aeris. **C**ares: populi
subditi Mausolo. Mausoli me-

Hinc Demosthenes in oratione pro libertate rhodiorum.
Hic ubi sydereus. Domitianus urbem distinxit: ut alibi a poeta laudatur: nunc uero extollit:
quod plura ædificia exerit in eo solo loco & spatio: quod ædes Neronis occupauerat: & argu-
re ait romam sibi redditam esse: quam prius tyrannus occupauerat: & nunc loca patere delitiis populi
quæ olim uni tantum domino habebat. Sydereus: altissimus. Propius astris. i. uicini. hyperbole figu-
ra amica poetis: ut scribit Quintus. Colossus: dicitur gigantesca statua $\alpha\pi\theta\tau\omicron\upsilon\ \kappa\omicron\lambda\omicron\upsilon\epsilon\iota\omicron\upsilon$. i. ab hebe-
tando aspectu: ut Suidas apud grecos interpretatur: uel a Colosso primo condito ut Pompeius scribit
hic loquitur de Colosso Neronis. Nam Nero accersito zenodoto ex gallia: eius opera & artificio ius-
sit sibi strui colossum. c. & xx. pedum: quæ statua eo mortuo dicata est soli murato nomine: & erat
in atrio olim eius domus. De hoc inquam loquitur: quoniam ut Suetonius scribit erat in atrio domus Ne-
roniana: ut est hic: & quod indicat Mar. Inuidiosa feri radiabant atria regis. Erat præterea co-
lossus Domitiani in urbe equestri habitu. de quo alibi loquitur poeta: In sacra ueneranda
petes palatia cliuo: Plurima quæ summi fulget imago ducis. De eodem multa apud Papiam in prima
silua. **P**ægmata celsa uia: Pægma significat compactum ædificium: quod uel statuis uel alio alio
quo ludrico ornatum: interdum pueris considentibus producebat in scenam: hinc est quod a Suetonio scri-
bitur Claudium consueuisse obicere bestiis et illos qui parum diligenter & prospere pægma in scenam
produxissent. C. princeps produxit in scenam pægma: in quo erant. c. & l. pedes argenti: ut scribit Pli.
In illud est luue. Et pægma & pueros inde ad uelaria raptos: quod prauè interpretans pægma pro
ludo accipiunt: cum machinam significet ut dixi. **A**tria feri regis: domus neroniana a palatio tē-
debat in æsqlias: quam primo appellauit transitoriam: postea auream hinc porticum triplices milia-
rias: stagnum istar maris: arua: uineta: siluas cum omni genere pecudum & ferarum phystulas spargentes
flores & unguenta: cœnationem rotundam: quæ in modum cæli mouebat: aues argenteas: in solaris la-
pidem sphengitem: quo perpetuo dies illucescebat. Tacitus & multi senserunt: & Suetonius. icelsa fuit
urbem: ut tantam domum ædificaret. **I**nuidiosa: maxima & redudantia delitiis. **R**adiabant: splen-
debant ornamenti & colosso Neronis qui in atrio erat occupata: & idem ex disticho: Roma domus
fuit ueios migrate rites: Si non & ueios occupat ista domus. **V**elocia mœra thermas. **T**itius
celeriter struxit thermas prope amphitheatrum Domitiani propterea uelocia mœra: emenda deprauatum

Diffimuletque deum cornibus ara frequens:

Aere nec in uacuo pendentia mausolea

Laudibus immodicis cares in astra ferant

Omnis cæsareo cadat labor amphitheatro.

Vnum pro cunctis fama loquatur opus.

Ad eundem Cæsarem.

Hic ubi sydereus propius uidet astra colossus:

Et crescunt media pægmata celsa uia:

Inuidiosa feri radiabant atria regis:

Vnaque iam tota stabat in urbe domus.

Hic ubi conspicui uenerabilis amphitheatr

Erigitur moles: stagna Neronis erant:

Hic ubi miramur uelocia mœra thermas:

colossus

locū ap̄ Suet. q̄ ita script⁹ ē. thermis celebri⁹ extructis: p̄ celerit⁹. Sup̄bus ager: q̄a dom⁹
Neronis cōplexa erat agros. Portic⁹ claudia: olim & liuia dicta ē: sed ædificante Nerone
euerſa fuit: restituta postea sub noīe prisca a Domitiāo. Porticus ap̄ romanos ædificas
bant umbris & ambulatōibus. Sūt qui de neroniana porticu: ego de liuia sentio: cui⁹ me
minerūt Ci. & Suetō. Deficientis: finientis. Reddita sibi roma ē: roma romā amiserat:
quia non sua erat: sed Neronis: nūc a Domitiāo est sibi reddita: & romanis.

Abstulerat miseris tecta superbus ager.
Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras:
Ultima pars aulae deficientis erat.
Reddita roma sibi est: & sunt te praeside caesar
Deliciae populi quae fuerant domini.

Ad eundem.

Quae tam seposita est: quae ges tam barbara caesar.
Ex qua spectator non sit in urbe tua?
Venit ab orpheo cultor rhodopeius haemo,
Venit & epoto sarmata pastus equo.
Et qui prima bibit: deprensi flumina nili.
Et quem supreme tethyos unda ferit.
Festinauit arabs: festinauere sabaei
Et cilices nimbis hic maduere suis.
Crinibus in nodum tortis uenere sicambri:

Quae tam seposita. Domitia
nus edidit spectacula ma
gnificētissima auctore Tranq̄.
quae ut celebriora uiderēt: poe
ta ait totū orbē cōfluxisse. Sed
edidit epigrāma hac de cā: qm̄
cū clamarū esset in spectaculis
dño & deo foelicit⁹ ea uoce mi
rū i modū oblectat⁹ ē Domitia.
Propterea poeta p̄ncipi blandi
ens ait diuersos fuisse populos
in theatro: sed unā & eadē uocē
extitisse: cū Domitianus dñs &
p̄ patriae appellaret. q. d. oēs il
los fuisse subditos Domitia. &
multa merita cōsecutos: ut cū
Domit. p̄ patriae appellaretur
nō ab diuersis populis: sed qua
si ab una & eadem uoce id testi
moniū accepit. Quod multi
romanoꝝ confluxerint ad spe

Acacula: idicat Trāquil. i. Caesare: ubi scribit tot cōuenisse ad spectādū: ut plurimi aduenae
in uicos & uias māserint: Plurimi praeterea elisi in quos duos fuisse senatores. Seposi
ta: a regione nra remota. Barbara: morib⁹. Rhodopei⁹: thraci⁹. rhodope mons thraciae
.i. accola thraciae. Sarmatae: populi septentrionis. ascunt pulte e milio: ut Pli. aut lacte eq̄
no sanguine admixto. Epoto equo. i. sanguine equi cū pulte emilio. Deprensi nili: Ni
lus incerti ortus est: p̄pterea poeta ait deprensi nili: nā deprehendunt ea quae sunt occulta.
Sūt qui putent Nilum oriri ab ultimis aethiopiae finibus: longa est Pli. ex Iubae testimo
nio disceptatio. Deprensi: tadem inuenti. Et quem supreme tethyos unda ferit: De bri
tannis potes intelligere: qui extremi hominū abluunt Oceano. Potes & de morinis qui
sunt ad Oceanū gallicū. Virgi. Extremiq; hominū morini. Ferit: abluit. Arabs: arabia
diuidit iudaeā ab aegypto: quae triplex est auctore Ptholæmeo foelix petrea: & deserta.
Arabs: & arabus dicitur. Festinauit: ostendit magnam famam fuisse ludog. Sabaei:
populi sunt in foelici arabia: qui thus mittunt e regione appellata Saba: quod significat
mysteriū. Cilices: populi Astae minoris ad tauꝝ montem crocum habent praestantissi
mum ad id antrum maxime qd̄ coricū appellant: und̄ crocus corici⁹: Pli. & Strabo testes.
Nimbis suis. i. croco: Nā croco trito & mixto uino dulci perfundebantur theatra: uase
quod nimbium appellabant. Martialis in distichis de nimbo: A loue qui ueniet miscēda
ad pocula largas Fundet nimbus aquas: hic tibi uina dabit: itellige uinū dulce croco trito
immixto. Cū. n. bonus odor croco eet: & romani herba uti nō possent: ad coronas ē enim
apta: hoc quod diximus excogitarūt. Quod autem theatra spargebātur croco: testatur
Martialis alibi. Propertius: Pulpita solenes non oluere crocos. Ouidius: & Salustius i hi
storiis: qui de Metello scribens: & illius luxuriā designans: cū in hispaniam inq̄t praetor
acciperet ita scēnis ad ostentationē structis: simul croco sparsa hum⁹. Nimbis suis. i. cro
ceis. Sicabri populi ad Oceanū in germāia sūt: q̄ & colorare crines: & calamistra re roma
nos impulerunt: oblectatos capillorum pulchritudine quae sicambri erat natia.

Aethiopes: duo genera aethiopū sunt. Aethiopes hesperii: & aethiopes ad meridiē: ut ex uersu Homeri in primo odyseæ cosmographi tradiderūt. Poeta: utputo: loquitur de hesperiis qui remotiores sunt: & desertam magna ex parte regionem incolūt: dicti ab Aethiops Vulcāi filio: ut Plinius tradit.

TVRBA grauis paci: Initio principat⁹ Domitianus delatores grauissima pœna affecit: solitus dicere: Delatores qui nō castigat iritat. Multi aut̄ erant qui leuissima de

cā & nōnunquā ficta accusabāt cū ex fisco eis daret pars pecuniæ: qua multabant accusati p̄pterea Tranquillus appellat calūnias fiscales. **C**onuersus postea princeps ad auaritiā & crudelitātē nō modo nō puniebat delatores: sed etiam fouebat: Nunclaudatur q̄ eos expulserit: & inter cætera mūera data populo romāo: ait etiam uitam hominum esse ascribendā principi: quā sublatis delatoribus dedisse uidebatur. **T**urba: delatorum. **G**rauis: molestā: quia paci aduersabat & geti. **P**lacidæ: epitheton quietis. **M**iseras opes. i. opes miserorum ciuium: nam opulenti timebāt delatores. **G**etulis: getuli Aphricæ populi: nam nocentes grauiore exilio mittebantur in Aphricam: mitiore tibur: preneste: & in insulas campaniæ. Nec cepit harena nocentes. i. qui puniēdi erāt in teatro puniebantur: ut harena. i. theatrum accipias. Cum autem mittendi essent in exilium pari scilicet supplicio: quo ciues olim afficiebāt: non sunt puniti in teatro: sed in nauigia impositi eieci in exilium: quod Plinius multis uersibus in pagyrico testatur. **I**mpensis uitam principis annumeres: Impensis. i. muneribus: nam præter alia munera: quæ tibi dedit princeps: dedit uitam: quoniam eiecit delatores: qui te uita priuabant. **M**alo tamen sentire hoc etiam epigramma scriptum in gratiam Titi imperatoris: nam is delatores primum cæsos fustibus in harena: in asperrima insularum aduehi iussit. Suetonius in Tito: Inter aduersa temporum & delatores mandatoresq̄ erant & licentia ueteri: hos assidue in foro flagellis ac fustibus cæsos: ac nouissime traductos: per amphitheatri harenā partim subiici in seruos: ac uenire iperauit: partim in asperrima insularum aduehi. Inde ait poeta: Nec cepit harena nocentes.

Iunctam Pasiphaen. Pasiphe filia Solis & uxor Minois regis Cræte amauit taurū: quoniam cum Minos pulcherrimum taurum consueuisset sacrificare Neptuno: maclauit deteriore iratum numen Pasiphaen in turpem tauri amorem compulit: cum uellet concumbere cum belua: habuit bouem ligneam arte Dædali fabricatam: sub qua latens coitu tauri potita est. Hoc spectaculum editum ē a Domitiāo: quod & si historia non tradidit: non potest tamen non uideri uerisimile: quoniam Tranquillus scribit Nerōnem hoc spectaculi genus edidisse. **A**ccipit fabula prisca fidem: idest facta est uerisimilis: & creditur uera. **L**ongæua uetustas. i. antiquitas: quæ fabulas finxit. **N**on miretur: non extollat: quoniam tu omnia repræsentas: & facis eē uera spectaculis. Quicquid fama canit donat harena tibi. idest quæcunq̄ fabulæ finxerunt & canunt: tu repræsentas in theatris uera actione.

Atque aliter tortis crinibus aethiopes.

Vox diuersa sonat populorū: est urbs tamē una

Cum uerus patriæ diceris esse pater.

Ad Casarē q̄ expulerit delatores.

Turba grauis paci: placidaque inimica quieti:

Quæ semper miseras sollicitabat opes:

Tradita getulis: nec cepit harena nocentes:

Et delator habet: quod dabat exilium.

Exulat ausonia: profugus delator ab urbe.

Impensis uitam principis annumeres.

Blanditur Casari.

Iunctam pasiphaen dictæo credite tauro.

Vidimus: accepit fabulla prisca fidem,

Nec se miretur Casar longæua uetustas.

Quicquid fama canit: donat harena tibi.

Blanditur Casari.

12
Belliger. Domitianus: ut Tranquillus refert: edidit pugnas non modo uirorum: sed etiam mulierum: & uenationes: cum nuper esset prostratus leo a muliere. Martialis blandiens principi ait prostratum leonem ab Hercule non esse amplius dignum admiratione: cum in theatro Domitiani foemina idem peregerit. Hac uenationem mulierum carpens Iuuenalis ait: Cum meua tuscum Figat aprum: & nuda teneat uenabula mamma: De eadem pugna Papinius in siluis: Stat sexus rudis insciusque ferri: Ut pugnas capit impro-

Belliger inuictis quod mars tibi sauit in armis:

Non satis est Caesar: seuit & ipsa Venus.

Prostratum nemees: & uasta in ualle leonem

Nobile & herculeum fama canebat opus.

Prisca fides taceat: nam post tua munera caesar

Hac iam foeminea uidimus acta manu.

Pena Laureoli.

Qualiter in scythia religatus rupe Prometheus

Affiduam nimio pectore pauit auem.

Nuda calidonio sic pectora praebuit urso:

Non falsa pendens in cruce laureolus.

Viuebant laceri membris stillantibus artus.

Inque omni nusquam corpore corpus erat.

Denique supplicium dederat necis ille paternae:

Vel domini iugulum foderat ense nocens:

Templa uel arcano demens spoliauerat auro:

Subdiderat sauas uel tibi roma faces.

Vicerat antiquae sceleratus crimina famae:

In quo: quae fuerat fabula: poena fuit.

De Dædalo.

goedias Orphedum & Laureolum: ita ut damnati repraesentantes personam Laureoli non ficta cruce sed uera penderent: & personam Orphei: ita ut non fictis mulierum manibus sed a ueris lacerarentur. Cum haec olim recitata esset a Letulo ciue Romano in theatro: subeunte personam Laureoli: non ueram ut nunc: sed fictam: clamat Iuuenalis debuisse illum interire uero supplicio quo. s. histrionicam exercent: Laureolum uelox bene lenitulus egit iudice me dignus uera cruce. Ait igitur huc qui nuper sub persona Laureoli pedebat uera cruce: iussu Domitiani superasse scelera Laureoli fabulosi: quoniam scilicet id supplicium quod in Laureolo fuit fabula: in ipso fuerit uerum. Laureolus: damnatus qui subibat personam laureoli iussu Domitiani recitans tragœdiam. Neuius poeta scripsit in carcere Laureolum & Leontem ut Gellius scripsit. Urso calidonio: idest britannico. Calidonia silua britanniae: ad quam arma romana processerunt: unde saui urfi miterantur. Scythica rupe: idest caucasea. Prometheus enim religatus in Caucaaso monte fuit. Nimio pectore: idest renascenti. Auem assiduam: idest aquilam: Nota fabula extat de Prometheo: tragœdia Aeschili quae inscribitur Prometheus. Viuebant: idest palpitabant. Stillantibus membris: manantibus cruore. Inque: omni nusquam corpore corpus erat: & nulla facies corporis erat in toto corpore.

bus uiriles: Credas ad tanaim feruq; phasim Thermoodontiacas calere turmas. Seuit & ipsa Venus: non satis est: q tu edideris pugnas uiroq; i specta culis: sed edidisti pugnas mulierum. Ne mea silua: inter philotem & agros iuxta Cleonas: ubi pmo certamie leo ab Hercule est prostratus. Strabo. Fa ma: fabula. Prisca fides. i. prisca monumenta sileant. Mue ra: postq tu edis spectacula.

Qualiter in scythia. In spectaculis comœdiae & non nunq tragœdiae recitabant: ut Tranquillus est auctor: qui cum alias de hoc traditum: scribit Caligulam egisse laureatum mimimum: in quo actor ruina se peripiens sanguinem uomit. Tragœdia erat qui inscribebat laureolus a Laureolo: qui in eo introducebat sublatus in cruce. Domitianus cum multos afficeret supplicio: uoluit non sine uoluptate spectatorum eos interire: iussitq; recitati uera representatione inter caeteras tra

DAedale Lucano: Hic Dædalus obiectus fuit feris & laniatus: alludens ad nomē poeta ait Dædalū nūc optasse habere pennas ut fabulæ finxerūt Dædalū habuisse: Nā Dædalus mitionis filius fuit atheniēsis: præclarus ī architectura & statuaria: Talamus sororis filium interfecit inuidia ingenii: quoniā iuenerat figuli rotā: & serā: dānatus ab areo pagitis dicitur adhibitis alis euolasse in cretā inde ingeniosus. Lucano urso: ex lucania urli mittebantur in theatrum: ut Varro scribit feritate & magnitudine.

PRæstitit exhibitus. Rhinocerotē p̄mus ostendit ī spectaculis Pōpei: tū Augustus: nūc Domitianus. animal est buxei coloris inimicum elephantō: cuius aluū climato cornu petit: ī pugna nup̄ fuerat in theatro: & diu stupēs ad pugnā nō poterat irritari: quod ægre ferebat Domitianus: tandē facto impetu in tauro: illū nō secus extulit ī altū: q̄ si fuisset pila. Exhibitus: datus in spectaculū: nā exhibere ē in spectaculū dare. Quæ nō p̄misit prælia rhinoceros: uel q̄ tantū pugnat cū elephantō: nunc autem cū tauro pugnavit: uel quoniā non uidebat posse irritari ī pugnā: qd̄ placet. Pronus: inclinato cornu qd̄ habet in naribus.

Cui pila taurus erat: Pilæ dicebantur uestes in globū & speciem pilæ collectæ quæ obiciebantur cornibus tauro: ut irritarent. Rudis antiquitas homines e stramine formabat ad id opus: teste Pediano: postea luxus in tantū auctus est: ut uestes purpureæ obicerent. Ouidius: Haud secus exarsit q̄ cir-

co taurus apto: Cum sua terribili petit irritamina cornu Phœnicias uestes: elusaque uulnera sentit. Iocans igitur poeta ait tauro cui pilæ solent obici: nunc fuisse pilā rhinoceroti.

LAeserat ingrato. Leo mansuetus ductus est in theatrum: reuersus ī pristinā feritatem laeravit magistrum. Iussu Domitiani telis cōfossus est. Laudat p̄nceps q̄ humanos mores nō modo uelit ēē in homine: sed etiā ī fera. **C**ōtemerare: uiolare. Tam notas manus. i. familiares. **T**ulit tela. i. passus est tela: q̄ cōfossus fuit telis iussu Domitiani q̄ magr̄m uiolauerit. **Q**uos: q̄les. i. mitissimos: cum uelit feras h̄c mitius īgeniū: & mores humanos.

PRæceps sanguinea: Nouitate uenationis oblectat̄ ē Domitianus captis feris fisco. Iubet poeta ī assætationē uenatores petere aerē: & uolucres: qd̄ aucupis ē: q̄ aucupes petat feras. **I**mplicitā uisco p̄didit ille fugā: q̄ nō potuit fugere: urfus īplicitus uisco. **H**arena sanguinea. i. teatro sanguineo cōsp̄so sanguine multarum ferarum. **T**ecto ferro cesset uenabula. i. reponantur & recōdantur uenabula in uagina: quoniā iis opus non est: nam uisco feræ capiunt.

INter Cæsareæ. Sus grauidā ic̄ta ī uenationibus editis a p̄ncipe emisit filios ī columnas ipsa mortua: nūc ait poeta nō esse mirandū q̄ canunt fabulæ bacchum deū natū mortua matre: quoniam iam fera ita nata est. **C**æsareæ Dianæ: id est cæsareæ uenationis.

DAedale lucano cum sic lacereris ab urso:

Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas?

De Rhinocerote

PRæstitit exhibitus tota tibi cæsar arena:

Quæ non promisit prælia rhinoceros.

O quam terribilis exarsit pronus in iras?

Quantus erat cornu: cui pila taurus erat?

De leone qui gubernatorem offendit.

LAeserat ingrato leo perfidus ore magistrum:

Ausus tam notas contemerare manus:

Sed dignas tanto persoluit crimine pœnas:

Et qui non tulerat nerbera tælatulit:

Quos decet esse hominū tali sub p̄ncipe mores:

Qui iubet ingenium mitius esse feris.

De urso.

PRæceps sanguinea dum se rotat urfus arena:

Implicitam uisco perdidit ille fugam.

Splendida iam tecto cessent uenabula ferro:

Nec uolet excussa lancea torta manu.

Deprehendat uacuo uenator in aere prædam:

Si captare feras aucupis arte placet.

De sue quæ ex uulnere peperit.

INter cæsareæ discrimina sæua dianæ

Hasta leuis: quia si grauis fuisset percussisset filios. **E**xiliit partus. i. exilierunt filii.
Lucina: dea quæ præest parturientibus & uenientibus in lucē. **T**riste iter. i. uulnerū.
Bacchus natus fuit Semele fulminata nutritus intra femora Iouis. nota fabula.

Itra graui telo. Idem argumentū de sue grauida. **P**erdidit: & dedit uitā: perdidit quæ
mortua est. **D**edit: quia pepit filios: Certa dextra: quia percussit ut uoluit. **L**ucina:
dea quæ præest parturientib⁹: & ueniētib⁹ in lucē: dictā siue a luco quæ hēbat ī æquiliis

Fixisset grauidam cum leuis hasta suem:
Exiliit partus miseræ de uulnere matris.
O lucina ferox hoc peperisse fuit.
Pluribus illa mori uoluisset saucia talis:
Omnibus ut natis triste pateret iter.
Quis negat esse satum materno funere bacchū?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

De eadem.

ICTA graui tælo: confossaq; uulnera mater
Sus paritet uitam: perdidit atq; dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro.
Hanc ego lucinæ credo fuisse manum.
Experta est numen: moriens utriusq; dianæ.
Quaq; soluta parens: quaq; perēpta fera est

De sue pregnante.

Sus fera iam grauior maturi pignora uentris
Emisit foetum uulnere facta parens.
Nec iacuit partus: sed matre cadēte cucurrit.
O quantum est subitis casibus ingenium.

De carpophoro.

Summa tuæ meleagre fuit que gloria famæ:
Est quota carpophori portio fusus aper.
Ille & præcipiti uenabula condidit urso:

non parum amauit & fouit: quæ eius dextra in feris conficiendis oblectaretur. nam & prin-
ceps eodem studio tenebatur: adeo ut in secessu albano centenas aliquādo feras prostra-
uerit. In Carpophoro igitur laudando poeta Domitiano assentatur. Ita. n. nuper perege-
rat uenationem in spectaculo: ut multis feris occisis: & accepto præmio fortitudinis ad-
huc uigeret: & recens uideret: quod præter aliorum morem cōtigit: nam qui præfecto cer-
tamine præmium acceperunt: fessi sunt: nec integras habent uires. Duo Meleagri fue-
runt: alter de quo hic Martialis: alter qui secutus argonautas: Aetam regem in littore ī-
terfecit. Sunt qui eundem putent. Appollonius alium. **F**usus aper: id est interfectus: o
Meleager aper fusus a te fuit summa tua gloria id est tu tantam ex apro cōsecutus es lau-
dem: sed aper est portio id est pars laudis Carpophori: quoniam non solum interemit
aprum: sed ursum leonem & pardum: & quod maius est post confectam uenationem: nā
adhuc poterat: non erat defatigatus. **T**res apri in portentis numerantur: erymantheus
quem Hercules sustulit: Aper in olympo myliæ in cuius uenatione cecidit filius Croesi
uulneratus ab Adrasto ut Herodotus: & aper Calidonium: quem interfecit hic Melea-
ger. **C**ondidit uenabula. i. misit & abscondit. In urso præcipiti: id est irruenti contra se

romæ: siue a luce: auctoꝝ Var-
ro & Pli. **N**umē utriusq; Dia-
næ. i. Lucinæ: quæ præest pru-
rientib⁹: & Dianæ quæ præest
uenantib⁹. **E**t qua est soluta. i.
facta parens. Et qua perempta
.i. mortua: nā Diana uenantib⁹
ferarum dat cædem.

Svs Fera. Idem argumen-
tū. **M**aturi uentris: quia
erat ppe partū: & temp⁹ pariē-
di: iccirco maturi. **P**ignora. i.
filios. **O** quantum est subitis ca-
sibus ingeniu: Poeta ait ī reb⁹
quæ celeritate indigent & subit-
æ sūt: quandā excellentē & pe-
culiarē uī ingenii existere: sen-
tentia est Thucydidis. Subita
ingeniu expeririunt & indicant.
Ita laudatur uenator: qui suem
ut supra dictū est tam cōmode
uulnerauit: ut uno momento
& suem feram strauerit: & pro-
duxerit in lucem foetum.

Summa tuæ. Duo Car-
pophori temporibus
Domitiani fuisse legū-
tur: alter mango. i. puerorum
diuenditor. alter iunior fortitu-
dine clarus. Hunc Domitian⁹

Primus .i. qui principatum & feritate & magnitudine obtinebat. **I**n arce poli arctoi: in
siluis septentrionis. Nam septentrio maiores feras mittit & saeuiores q̄ aliaē partes orbis:
Hispania etiā dedit ursum in spectacula: sed eius feræ caput apud illos comburebat: quo
niam rabiē inesse putabant. **M**olle ignota .i. incredibili magnitudine. **D**ecuisse Hercu
lem .i. parem esse: quia a nullo magis uidebat posse superari: nisi q̄ ab Hercule: nam Hercu
les accersebatur ad ea monstra: quæ ab aliis superari nō poterāt. **P**oterat .i. adhuc hēbat
integras uires absoluta uena
tione & præmio donatus.

Raptus ab it. Taurus qui
p machinā uexit Domiti
anū in altū: ut cælo ipositus ui
deret: nam cū futurū cælum:
& imortalitātē sibi ipsi uellet
repræsentare tauro insidens su
periores scæne ptes in speciem
cæli confectas petiit æmulatō
ne Herculis: cuius nomen etiā
sibi indiderat: nā Alcides appel
labat: qui taurū ex creta in atti
cam ducens eius dorso isedisse
dicit. Cū autē olim Iuppiter in
formā tauri cōuersus: Europē
in cretam uexisse ferat: Poeta
ait maiorē laudē tauri qui nup
Alciden .i. Domitianū in cælū
uexerit: q̄ illius qui uexit Euro
pē: qm̄ & si pars onus utriq̄ fa
isse uideat: tñ hic altius tulit.

Opus artis .i. non fuit hoc ar
tificiū nō scænicū & fabulosū
sed op⁹ pietatis: quia pie & ue
re factū fuit. Raptus: ex ocu
lis spectatorum. Alcide .i. Do
mitianum qui uoluit appellari
Alcides. Duæ laudes tauri: alte
ra q̄ tulerit Europē: altera q̄ tu
lerit Alcide. Stema: nobilitatem. Confer: adæqua: cōpara. Alter sensus est & hic placet:
ut itelligas Domitianū per mimū æmulatione louis qui olim se in taure conuertit: sū
pta forma tauri p machinā extulisse Hercule cuius nomē iposuerat ī cælū: quē admodum
Iuppit taurus factus uexerat Europē: ut sit sensus poetæ maiorē laudē esse Domitiani q̄
tulerit Hercule in cælum: quē altius tulit q̄ louis: q̄ uexit Europē in cretam p æquora.

Quod pius. Elephas nup in spectaculo adorauerat Domitianum: nā elephanti ut Pli
nius scribit: tantæ sunt docilitatis ut nō modo submittere genua: & adorā: sed et
regi porrigere coronas discant. Poeta uult uideri hoc factū esse non domitoris industria
sed numine Domitiani: cuius sensu elephas submiserit genua.

Lambere securi. Tigris data est in spectaculis ab Augusto Cæsare: & nuper a Domi
tiano mansuefacta: sed cū leonem inspexisset eum lacerauit: uult hoc poeta factum
uideri numine Domitiani: cui⁹ uicinitate ausa sit id quod in siluis non audebat. **S**ecuri
magistri: non metuentis feritatem beluæ domitæ. **H**ircano iugo: hircania scythiæ pars
est: quæ pantheris: pardis: tigribus abundat. **L**ucanus: quas nemore hircano manu dū
lustra sequunt: Altus cæsum pauit cruor armentoz. **R**ara gloria .i. maxima gloria fe
rarum quæ prima erat inter tigres magnitudine. **S**æua: reuersa ad feritatem.

Primus in arctoi: qui fuit arce poli.

Strauit & ignota spectandum molle leonem:

Herculeas potuit: qui decuisse manus.

Et uolucrem longo porrexit uulnere pardum.

Præmia cum laudis ferret: adhuc poterat.

De tauro.

Raptus ab it media qd̄ ad ethera taurus harenā:

Non fuit hoc artis: sed pietatis opus.

Vexerat europen fraterna per æquora taurus:

At nunc Alciden taurus in astra tulit.

Cæsaris atq; louis confer nunc stēma iuuentus.

Par onus ut tulerint: altius iste tulit.

De supplice elephante.

Quod pius & supplex elephas te cæsar adorat:

Hic modo qui tauro tam metuendus erat.

Non facit hoc iussus nulloq; docente magistro:

Crede mihi numen sentit & ille tuum.

De tigride & leone.

Lambere securi dextram consueta magistri

Tigris ab hyrcano gloria rara iugo:

Sæua terum rapido lacerauit dente leonem:

Res noua non ullis cognita temporibus.

Tale nihil. i. congregari cū leone. Inter nos: i. theatro. Plus feritatis: numine Domitiani.
Qui modo: Ex superioribus Ouidii uersibus: quos aduximus: planum est tauros iritari: & cum petunt aliquem deuitari eorum uulnera obiectis pilis: & uestibus nuptus i. theatro petiit elephantū cornu: a quo prostratus est. Insultat poeta tauro mortuo: q̄ tādē potitus certo obstaculo: quod cum pilas peteret: maxime quærere uidebat: occubuerit. Flāmis: iracundia & iritatione: nam inflāmatum ira dicimus. **A**rdore cornu

Ausa est tale nihil: siluis dum uixit in altis.
Postquam inter nos est: plus feritatis habet.

De Elephante.

Qui modo per totā flāmis stimulatus harenā
Substulerat raptas taurus in astra pilas:
Occubuit tandem cornuto ardore petitus:
Dum facilem tolli sic elephanta putat.

Assentatur Cæsari.

Dū peteret pars hæc myrinū: pars illa triūphū:
Promisit pariter Cæsar utraq; manu.
Non potuit melius litem finire iocosam.
Odulce inuicti principis ingenium.

Ad Cæsarem.

Quicquid in orptheo rhodope spectasse theatro
Dicitur: exhibuit cæsar harena tibi.
Repserunt scopuli: mirandaq; silua cucurrit.
Quale fuisse nemus creditur hesperidum.
Affuit immixtū pecudū genus omne ferarum:
Et supra uatem multa pependit auis.
Ipse sed ingrato iacuit laceratus ab urso.
Hæc tamen ut res est facta: ita ficta alia.

De Rhinocerote:

Sollicitant pauidi dum rhinocerota magistris:
Se que diu magnæ colligit ira feræ:
Desperabantur promissi prælia martis.
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

Orphei: qui dicitur laceratus fuisse cyconum mulierum manibus. Describit actionem huius tragœdiæ poeta: & ait ita ueram fuisse laniationem in eo: qui nuper repræsentauit personam Orphei: ut de Orptheo fictum est. Orpheum scripsit etiam Lucanus: de quo Pappianus in Neronem: Et noster tibi præferetur Orpheus. **E**xhibuit: repræsentauit.

Rhodope: thraciæ mons. **M**iranda silua: idest pulcherrima: uel miranda q̄ artificio ueniret ipse qui sub persona Orphei erat. **I**ngrato urso: quia eius cantu non lenit est. **H**æc res: de hoc Orptheo ita ut uera est: ita ficta alia.

Sollicitat. De Rhinocerote & urso. **D**um ira feræ colligit se. i. dum inflammabat: desperabantur prælia a magistris: quia non sperabat posse iritari ad pugnam rhinocerotem.

to potit. i. potius ardore & uehementia cornuū: nam iuenit obstaculū appellat cornutū ardore uehementiam tauri. **S**icut: ut pilæ tollebat. **O**ccubuit: extinctus ab elephato. **D**ū putat elephata tolli: iactari posse. Sic: ueluti pilas obiectas.

Cum peteret. Domitianus in cætera spectacula reuocauit i. usum munera quæstoria: ubi sua liberalitate fecit præteritatem populi eligendi duo gladiatores paria ex suo ludo quæ nouissime introducebantur aulico apparatu. Cū aut pronunciaisset se unū pardaturū quod populus uellet: aliiq; posceret Mirinū gladiatorē: alii triumphum ipse ductis manibus in partes dissidentes promisit duo. Nō potuit inquit poeta melius finire litem iocosam: q̄ tanta liberalitate & magnificentia. alibi de mirino: Nuper cū Mirino peteretur missio læso.

Quicquid in orptheo: Recitata est Orpheus tragœdia: ut supra Laureolus: ita ut dānat repræsentaret personam

Gemino ictu. i. forti & uehemēti. Virgilius: Gemino dē talia dorso: uel quoniam rhinoceros habet duo cornua: ut apud Pausaniā solū legi: quorū alterum insigni magnitudine ex naribus extat: alterum superne erumpit exigūū quidem: sed ualidissimū.

Dorica: Laudat Carphorus: q̄ ita stātes feras superauerit ut nup̄ leo perterrefact⁹ eius dextrā fugiens: cōiecerit se in uenabula aliorū: poti⁹ q̄ uoluerit eum expectare: Dorica: dorienses Althemene duce in Cretā uenerunt p̄ tempora troiana: & condide-

runt. x. urbes. tertium gen⁹ hominū fuit qui Cretam habitauerunt: unde cretenses dorici.

Dorica uenabula. i. sagittas cretenses: nā e creta optimi calami ad sagittarū usum. **E**t tēneri Carphori. i. adhuc iuuenis. **F**acili: facile succisa. **B**ison: animal qd̄ mittit germāia deforme quidē prolixitate iubarū & reliquo corpore: sed ferum. Bubalus: urū intelligit: nā ex hercinia silua mittuntur uri specie & colore similes bo- b⁹ magna uelocitate: & magnitudine paulo infra elephantum neq; homini neq; feræ inspe- ctæ p̄cunt. foueis capiūtur. Idē bubali dicunt: quā Pli. accuset ip̄eritū uulg⁹: q̄ bubalos appel- let cū i aphrica uri repiantur: aut nulla aut exigua similitudi- ne cū bubus. Corripi: tolle lē- tas moras. Turba: spectatores cōsueuerunt pugnantem ferā plausu excitare ad fugam: mo- net eos poeta nullum eē reme- diū feræ Carphoro pugnan- te: nam & stantem sternit fugi- entem adeo perterret: ut ruat i tela aliorum.

Si quis adest. In cætera theatri mūera Domitian⁹ edidit naumachiā: ut scribit Trā epigramma: Aspice q̄ densum tacitæ uellus aquarū. Desuat in uultus Cæsaris inque si- nus. pugna fuit p̄ iustarum classū excitatis undis in speciem pene fluctuū maris. Mo- uet aduenam spectatorem: ubi undæ tanto pe concitant fuisse paulo ante terrā: quod si ei credibile nō sit: expectet tantisper dum cesset naumachia. **V**idebit enī ita quiescere flu- ctus: ut etiam sit miraturus quo pacto in tā exiguo lacu tantæ essent p̄cellæ paulo ante: & utrūq; tandē crediturus miraculū. **S**i quis serus spectator incepta iā pugna & inceptis ludis. **L**ux: dies naumachiæ. Fuit prima in urbe. i. si ante hunc diem nō fuisti in urbe.

Enio: furor belli. **R**atibus: classe. Par fretis. i. pelago. i. ne putaueris hic esse mare. **A**equora laxent. i. dum pugna naualis absoluit. Cū uidebis sedatos fluctus dices hic paulo ante erat pelagus & ita credes utrūq; miraculum.

Quod nocturna. Fabulæ Læandri natātis ad Hero amicā rep̄ntata ē i theatro: sed tñ hic q̄ rep̄ntabat fabulā euasit: quā i ea sit Læandrū submersum esse fluctibus. **N**o- cturna unda. i. aqua quā notasti nocturno tēpore. Cæsaris unda fuit: p̄pterea pep̄cit. At unda Neptuni nō pep̄cit Læandro.

Nāq; grauem gemino cornu sic extulit ursorum:
lactat ut impositas taurus in astra pilas.

De Carphoro.

Dorica quam certo uenabula dirigit ictu:

Fortis adhuc teneri dextera carphori:

Ille tulit geminos facili ceruice iuuenos:

Illi cessit atrox bubalus atq; bison.

Hunc leo cum fugeret præcep̄s in tala cucurrit.

Inunc & lentas corrip̄e turba moras.

Quid Cæsar in aqua.

Si quis adest longis serus spectator ab oris:

Cui lux prima sacri muneris ipsa fuit:

Nec te decipiat ratibus naualis enio:

Et par unda fretis: hic modo terra fuit.

Non credis: spectes dum laxent æquora martē.

Parua mora est dices: hic modo pontus erat.

De Leandro.

Quod nocturna tibi leandre pepererit unda:

Desine mirari: cæsaris unda fuit.

Cum peteret dulces audax leandrus amores:

Et fessus tumidis iam premeretur aquis:

Sic miser instantes affatus dicitur undas:

Parcite dum propero: mergite dum redeo.

Saecula Carpophoræ. Laudat iteꝛ Carpophor⁹: q̄ solus plures feras iterfecerit q̄ oēs q̄ monstra domuisse dicūt. Nullū op⁹. i. nullus labor fuisset hoīb⁹ i monstꝛis. ¶ Tu lisset: natus eēt. Marathon: urbs ē non pcul ab Athenis: ad quā Hercules abegit taurū ex creta amatū a Pasiphae: quē taur⁹ illic postea domuit Theseus: Plutarchus & Diodorus testes: marathon non timuisset: quia eū aprum Carpophorus iterfecisset. ¶ Arcas mænaliū: de apro erimantheo itelligit: quem Hercules iterfecit. ¶ Menalus: mons Arca

Blanditur Cæsari.

Saecula carpophorum cæsar si prisca tulissent
Iam nullum in monstꝛis urbe fuisset opus.
Non marathon taurum. nemeæ frondosa leonem:
Arcas mænaliū nō timuisset aprum.
Hæc armata manus hydræ mors una fuisset.
Huic percussa foret tota chimæra semel.
Ignipedes possent sine colchide uincere tauros
Soluere & hesionem: solus & andromeden.
Herculeæ laudis numeretur gloria. plus est
Bis denas pariter perdomuisse feras.

De Natatoribus.

Lusit nereidum docilis chorus æquore toto:
Et uario faciles ordine pinxit aquas.
Fuscina dente minax. nexu fuit ancora curuo
Credidimus rerū: credidimusque ratem
Et gratum nautis sydus fulgere laconum:
Lataque perspicuo uela tumere sinu.
Quis tantas liquidis artes inuenit in undis?
Aut docuit lusus hos thetis: aut didicit.

Laus Augusti.

Augusti laudes fuerant committere classes:
Et freta nauali sollicitare tuba:

mitianus maxie studuerit: ut ei⁹ naumachia classes iustæ & ueræ uiderent: scribit oīa ita repræsentata ac si i mari res gesta eēt ueris classib⁹: tantique artificii fuisse hoc spectaculū: ut ip̄a Thetis aut docuerit hæc pugna aut didicerit: q̄ si inuat ope mortali nō potuisse pfici. ¶ Docilis chorus nereidū. i. doctæ puellæ repræsentates nereides magna docilitate & i genio. ¶ Toto æquore. i. tota naumachia. ¶ Pinxit. i. distinxit & circūscripsit icessu. ¶ Fuscina: tridēs Neptuni & ancorā & remos credidim⁹ eē ueros adeo oīa fuerūt bene re præsentata. ¶ Sydus laco. significat Castorē & Pollucē: qui p̄spera signa sunt nauigantib⁹: loue cōcedente eorū meritis ut Diodor⁹ & Hyginus scribūt. Eorū ortu occidit Helena sydus tēpestuosum & minax: ut scribit Pli. Hora. Sic fratres Helenæ: lucida sydera: Conspicuo: apto: aut docuit: aut didicit.

Augusti laudes. Anteponit naumachia Domitiani classi Augusti q̄ supatus est Antonius: quoniam non modo sit pugnatum: sed etiam nymphæ & alia maris numina repræsentata: & præterea ludi editi qui i terra solēt spectari. lubet igit̄ poeta cōmissa naumachia Claudii quā oli erat celebris: & Neronis unā hæc celebrari. Placet ut poti⁹ intelligas de uera pugna aduersus Anto. q̄ de naumachia quā edidit August⁹: uel certe

dixit. ¶ Hæc armata manus hydræ: de hydra lernæ intelligit: quam octo capita habentem Hercules opp̄ssit. ¶ Una mors. i. uno certamie superasset hydræ: quod Hercules nō potuit. ¶ Chimæra: mōstꝛe quod Solinus montem interpretatur fuisse: domitum a Bellorophōte filio Glauci. ¶ Semel: uno ictu. Ignipedes: tauri euo mētes ignem: custodiebāt uel lus aureum: eos supauit Iason ope Medæ. ¶ Sine colchide. i. siñ ope Medæ: quod non potuit Iason. ¶ Hesionem: filiam Laomedontis: obiectā mōstro marino: & deuinctā saxo liberauit Hercules: cum illac nauigaret una cum argonauti. ¶ Andromedē: Cephei filia fuit regis æthiopum mōstro data eam liberauit Perseus pact⁹ eius nuptias. Hæc erat in Iope portu: Plinius: Ouidius: Propertius: Exoluit duris cantibus Andromedā. ¶ Pariter: eodem certamie. Hercules. xii. perdomuit. At Carpophorus. xx. pl⁹ ergo egit. ¶ Lusit nereidū: Assentatur principi. nā cum Do

de exercitatione classiu Augusti in lucrino lacu intelligit: ubi tota hyeme copias ad bellu siculum auctore Tranquillo exercuit.

Quota pars e: hæc quasi dicat minima pars eorum quæ uidim⁹ admiratione digna.

Triton: Salaciæ & Neptuni filius: & eiusdem numinis tubicen. **F**eras: quia i mari edidit lusus feræ: & uenationes. **D**omini: Neptuni, solū erat in mari: i quo ludi & uenationes exercebatur. **I**re pedester: placet tamē ut intelligas illas feras natasse: quoniam Tranquillus scribit ita factū esse in naumachia Neronis.

Sæuis ratib⁹: quæ illic erāt.

Diuēs: plena ludorū. **I**n circo: aliquādo dabatur ludi. **F**ucinus: Claudius edidit pugna naualem in fucino marforum lacu: ita ut reuētes pugnare ex littore: nunc adhortationibus: nunc minis in certamine impulerit: repræsentato etiā Tritone tubicine emergente ex medio lacu per machinam Classis rhodia & sicula cōgressæ sunt auctor Suetonius.

Fucinus: naumachia Claudi.

Pigri Neronis: Nero dedit naumachiam aqua marina inducta: in qua natarūt feræ.

Pigri: quia nulla exercitatio ferme i illis fuit: præserti si cōferant naumachiæ Domitiā.

SPERO ME SECVTVR VM
cutur. Scribit hoc nunc: ut de mū sit editur⁹ librum. & hæc epistola appositā est libro confecto. **Q**uis quis de se bene senserit: idest quicumque sibi conscius non sit: & sit uir bonus: non poterit de me cōqueri. **V**eris nominibus: idest nudis nominibus. **C**onstet mihi fama uilius: idest detur mihi fama uiliore genere scribendi. **N**ouissimum: idest hoc ultimum scribendi genus: & infimum: quia tantum i iocis uersatur. **M**alignus interpres. i. absit qui oia interpretat in malam partē. Si meū eēt exēplū. i. si ego eēm prim⁹: qui i hoc gñe scriberē: & eēm exēplū posteris.

Cæsaris hæc nostri pars e quota uidit in undis

Et thetis ignotas: & galathea feras.

Vidit in æquoreo feruentes puluere currus:

Et domini triton ipse putauit equos.

Dumque parat sæuis ratibus fera prælia nereus:

Abnuit in liquidis ire pedester aquis.

Quicquid & i circo spectatur & amphitheatro:

Diues cæsarea præstitit unda tibi.

Fucinus & pigri taceantur stagna neronis.

Hanc norit unam sæcula naumachiam.

SPERO ME SECVTVR VM
in libellis meis tale temperamētum: ut de illis queri non possit: quisquis de se bene senserit: cum salua infimarum quoque personarum reuerentia ludant: quæ adeo antiquis auctoribus defuit: ut nominibus nō tantum ueris abusi sint: sed etiam magnis: at mihi fama uilius cōstet: & probetur in me nouissimum ingenium. Absit a iocorū nostrorū simplicitate malignus interpres. nec epigrammata mea scribat. Improbe facit: qui in alieno libro ingeniosus est. Lasciuam uerborum licentiam id est Epigrammaton linguam excusarem: si meum esset exemplum: sic scripsit Catulus: sic Marcius: sic Pedit: sic Gætulicus. sic quicumque perlegitur. Si quis tamē tam ambitiose tristis est: ut apud illum in nulla pagina latine loqui fas sit: potest epistola: uel potius titulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur: qui solent spectare florales.

10
Non intret Cato theatrum meum: reprehendit sub persona Catonis ille qui cepit legere epigrammata: & statim daret propter lasciuia. nam qui accedit ad ea legenda: ait eum oportere esse certi & constantis animi eorum lasciuia. Immo inquit allecres: ad haec legenda pro lasciuia: postea igitur.

Nosses: alloquitur saeueros homines sub persona Catonis: ut hunc suum librum non aperiant: si ipsum plegere noluerint: ut Cato fecit: qui ex theatro recessit: ne meretricibus nudis impedimento esset quo minus ludi florales fierent. legitur de Catone: qui cum ludi in honorem florae deae celebrarentur ab meretricibus nudis: ingressus est theatrum: quem cum mulieres uiderunt se nudare noluerunt tanti uiri auctoritate permotae. Cato tunc admonitus ab Cotta: recessit ex ipso theatro: cui mulieres nudae pbari non poterant. Martialis igitur uult suum librum si aperitur etiam ab saeueris hominibus plegi constanter: cum in eo multa bona sint.

Non intret Cato theatrum meum: aut si intrauerit spectet. Videor mihi meo iure facturus si epistolam uersibus clausero.

Ad Catonem.

Nosses iocosa dulce cum sacrum florae:

Festosque lusus: & licentiam uulgi

Cur in theatrum Cato saeuere uenisti?

An ideo tantum ueneras: ut exires?

Ad Lectorem de se arroganter.

Hic est: quem legis ille: quem requiris

Toto notus in orbe Martialis:

Argutis epigrammaton libellis.

Cui lector studiose quod dedisti

Viuenti decus atque sentienti

Rari post cineres habent poetae.

Ad Lectorem sui libri.

Qui tecum cupis esse meos ubicunque libellos:

Et comites longae quaeis habere uiae:

Hos eme: quos artat breuibus membrana tabellis.

Scrinia da magnis me manus una capit.

Ne tamen ignores ubi sim uenalis: & etres

Urbe uagus tota me duce certus eris.

Libertum docti lucensis quare secundum

Limina post pacis: palladiumque forum.

Quicumque: Docet hos ubi sunt libelli sui uenales. Quos: libellos. **M**embrana artat. i. quae exiguo uolumine sunt compacti. **S**crinium: uetustissimum uerbum. i. capsula erat in qua res preciosiores seruabatur: & Mithridates epistolas grauiiores: & Darii unguenta huarunt. **D**a magnis. i. reponere magnos libellos in scriniis. **M**e manus una capit: libri qui possunt capi una manu enchiridia dicuntur. **U**bi sim uenalis: i. ubi sint uenales libri mei. **S**ecundum: secundus scriba fuit Othonis: auctore Plutarco: qui mortuo principe cum ad tempora Domitiani supuixisset: iuncta familiaritate cum Martiale eius carmina usque ederetur legebat: tamquam censor. **A**libi. Martialis: Quod si legeris ista cum diserto: sed nunquid sumus improbi secundo. **Q**uod autem dicat se uenale apud secundum: non mirum: nam bibliopollae erant apud antiquos doctissimi: librosque nouos ab auctoribus rogabant: ut non minus censes essent quam uenditores. non placet intelligas de Plinio secundo. **L**ibertum: Grammatice in liberti maxime floruit. **L**imina pacis. i. post templum pacis. quod condidit Domitianus prope porticum Liuiae.

Palladiumque fori. i. post fori iuxta quod erat templum Palladis: ut inquit Papinius. **P**osces & de foro nuper condito a Domitiano intelligere: quod postea Neruae est appellatum.

Argiletanas: Librū alloquitur iam exiturū: monetq; eū puenturū ad censuram mul-
torū: nullāque eē causā cur exeat: nisi quod forte cupit lituras & crebras emēdatio-
nes dñi euitare. ¶ Argiletū: prope palatiū erat loc⁹ dictus uel a morte Agri: ut Virgilio
placet: uel ab archilla quæ est terræ genus: quæ illic fodiebat: ut Varro addit: Ibi erāt ta-
bernæ bibliopollæ: ut i suburra tonsor. De his Horati⁹ hæc ait: Nulla taberna meos
habeat uel pīa libellos. ¶ Dominæ Romæ: epithetū Romæ est. ¶ Turba martia. i. tur-

ba romanorū: qui habuere ori-
ginem a Marte. ¶ Nimiū sa-
pit: nimiū acris ē censuræ. Rō-
chi: dicuntur strepitus: qui fi-
unt & oriuntur ex corrugatio-
ne narium fictitio noīe ab ipō
sono: eo autem utimur deridē-
tes: Sunt qui putant a uerbo
græco trahi: quoniā illi rostrū
appellant ρογχοσ. ¶ Maiores
nusquā rōchi: idest nusquā sūt
maiores deterioris quā romæ.

¶ Et pueri nasū rhinocerotis ha-
bent: hoc est pducunt mentū
& rostrum in tantam longitu-
dinē ac si esset cornu rhinocē-
rotis. ¶ Basia iactas: idest dum
iactas te habere basia. ¶ Audi-
eris cum grande sophos: id est
cum uerbis laudat⁹ fueris. nā
illi dicuntur audire grande so-
phos: qui laudantur: ut alibi:
Quod tam grande sophos cla-
met tibi turba togata. Non tu
Pomponi cœna diserta tua est:
Tractū ab adulatione græca.

Græci enim cum primum alicuius scripta: uel legerint: uel audierint: statim assentando
subiiciunt σοφος idest doctus est. Perlius quoq; genere neutro protulit Pegaseum me-
los. ¶ Audieris grande sophos: id est cum illa simulata & derisoria adulatio secuta fue-
rit. ¶ Sagum: est uestis militaris & grossioris uili. Romæ iuuenes p lasciuiam: quod Trā-
quillus: & Iuuenalis indicant quos cōtemnebant supposita ueste in aerem iaculabant.
Id Nero & Otho aliquando egerunt. ¶ Excusso: iactatione. & maiorem exprimit agitā-
tium & tollentium aliquem.

Contigeris: Primo epigrammate Cæsarem alloquitur: ne uideatur conscius mo-
gē. Cillius scripsisse lasciuia: rogatque ut & hilari fronte legat: cum soleat minimos spe-
ctare: & ut ne talem auctorem iudicet qualis est pagina. ¶ Supercilium: idest grauitatē
& superbiam. ¶ Consueuere iocos uestri quoque fere triumphī: Non debes damnare
iocos nostros lasciuos: quoniam in uestris triumphis est iocorum licentia. Nam milites
triumphantē sequentes incondito carmine multa ioculariter canere solebant: Nō mo-
do in alios: sed in ipsum principem: ut cæsariani in Cæsarem: Gallias subegit Cæsar: Ni-
comedes Cæsarem: & fere æquo animo. ¶ Materiā dictis. i. argumētum iocis: nā de ip-
so duce aliquādo iocantur. ¶ Ducē: principē. ¶ Thymele: mulier fuit quæ pma saltationē
docuit. unde & Thymele apud græcos latine significat histrionicā: idē datū nomē uxo-
ri latini minimi. Latinus fuit minimus Domitiani: q aut recitadis diei fabulis ut scribit
Trāquillus: cœnati principī: aut iocis: & nōnunq; pulsatione Thymeles ritum puocabat.

Ad Librum suum.

Argiletanas mauis habitare tabernās:

Cum tibi parue liber scrinia nostra uacent.

Nescis: heu nescis dominæ fastidia Romæ.

Crede mihi nimium martia turba sapit.

Maiores nusquam ronchi iuuenesq; senesq;

Et pueri nasum rhinocerotis habent.

Audieris cum grande sophos: dū basia captas:

Ibis ab excusso missus in astra sago.

Sed tu ne totiens domini patiare lituras:

Ne ue notet lusus tristis arundo tuos.

Aethereas lasciue cupis uolitare per auras.

I. fuge: sed poteras tutior esse domi.

Ad Cæsarem.

Contigeris nostros cæsar si forte libellos:

Terrarum dominum pone supercilium.

Consueuere iocos uestri quoq; fere triumphī.

Materiam dictis nec pudet esse ducem.

Qua thymelem spectas derisoremq; latinum:

Illa fronte: idest libera & soluta curis. **I**nnoctuos: non scelerati auctoris. **V**ita enim uerecundia est.

Do tibi naumachiam: Distichon est fictum ex persona Cæsaris respondētis Martia
li mittēti libꝛe: & dicētis esse intēpestiuū: cū occupat⁹ sit ī edēda naumachia: nisi for
te uelit carmina aquis mandari. hoc enim sæpe dicit a Martiale: cum uult ostēdere car
mina sua nō esse legenda. In tertio: Cursorē sexta tibi Ruffe remisimus hora Carmina:

Illā fronte precor carmina nostra legas.
Innoctuos censura potest permittere lusus:
Lasciua est nobis pagina uita proba est.

Ad Marcum.

Do tibi naumachiam: tu das epigrāmata nobis:
Vis puto cum libro marce natate tuo.

Quid Leo Cæsaris.

Aethereas aquila puerum portare per auras.
Illesum timidis unguibus hæsit: onus.
Nunc sua cæsareos exorat præda leones:
Tutus & ingenti: ludit in ore lepus.

Quæ maiora putas miracula: summus utrisq;
Auctor adest, hæc sunt cæsaris, illa iouis.

De Columba stellæ:

Stellæ delitium mei columba
Verona licet audiente dicam:
Vicit maxime passerem catulli.
Tanto stella meus tuo catullo:

Quanto passere maior est columba.

Deciani dogma laudat.

Quod magni thrasæ consumatiq; catonis:
Dogmata sic sequeris: saluus ut esse uelis:
Pectore nec nudo strictos incurris in enses:
Quod fecisse uelim te: deciane facis.

lumbā stellæ. i. opus Passeri Catulli: Nā catullus defleuit passerē amicæ mortuum carmi
ne: quod passer inscribitur. **V**erona: patria Catulli. **M**eus: mihi amicus.

Quod magni Thrasæ: Decianus laudat qui grauitatem stoicam secutus: & uirtutē
summū bonum iudicans exitus Thrasæ & Catonis non probat: quoz uterque
stoicum se professus morte laudem quæsiuit. Pulchrius inquit est laudari ob uitam: q̄
ob mortem. **T**hrasæ: temporibus Neronis ex libro quem Munacius edidit de reb⁹
Catonis: incensus est studio stoicæ disciplinæ: adeo ut cum damnatus a Nerone: solutis
uenis moreretur: magna cōstātia suorum fletum cōpescuerit: libarique sanguinem lo
uī liberatori. Patauinus fuit: postea Iunius Rusticus: quoniam eius laudem ediderat: &
appellauerat sanctissimum damnatus est a Domitiano. Cato Antipatris **T**yrionis præce
ptore usus: stoicam disciplinā hausit: uticæ ne ī potestatem Cæsaris ueniret: sibi mor
tem consciuit. **S**ic: ea moderatione. **S**equeris dogmata: id est disciplinam. **C**ōsu
mati Catonis: id est perfecti. **U**t uelis esse saluus: id est ut uelis laudem ex bene acta
uita: & non ex morte.

quē madidū nostra tulisse re
or. Nō aliter mitti debuit: iste
liber. **D**o tibi naumachia i.
edo naumachiam. **V**is nata
re cū tuo libro: tu īquit uis hic
mergi una cū tuo carmine: quū
fis intempestiuus.

Aethereas aquila: ludebant le
pores in ore leonis illesi.
Compat aquila leoni: & Gany
mede leporibus. **O**nus: Gāy
medes. **U**nguibus timidis: ne
lederēt Ganymedē. **E**xorat le
ones. i. orādo īpetrat ueniā &
uitam. **Q**uæ maiora miracu
la putas aquilæ: an leonis. quasi
dicat utrūque potuit fieri: q̄
hæc sunt miracula Cæsaris: il
la sunt Iouis: & uterque deus
est: nā Domitianus deus uolu
it appellari: auctor Traquill⁹.

Stellæ delitiū: Stella poe
ta patauinus amauit Vio
lentillā neapolitanā: quæ cum
amisisset colūbā: quā habebat
in delitiis & fleret: præbuit ar
gumētū stellæ cōficiendi opis
de morte colūbæ qd̄ opus co
lūba īscribit. **T**estat hoc ue
nus apd̄ Papinium de stella lo
quēs: Hic nræ defluit fata co
lūbæ. anteponeit Martialis co

Facili sanguine: facilitate mortis. plus enim est bene agere in vita: quam se interficere: nam hoc cuius licet: & in promptu est.

Bellus homo: Bellus diminutivum a bono. magnus & bellus non conveniunt. Deridet Cottam qui volebat dici bellus: cum magnus esset. cum magno enim minimum non convenit.

Perit Venustus: Damnat & carpit Venustum avaritiæ: quod vellet ducere Maronilla vetulam propter divitias.

Tussit: id est cito moritura est. Tussit verbum respondentis Martialis.

Quæ data: Ebrietatem Sextiliani equitis accusat. de quo paulo post: Sextiliane bibis. Equites inter iudices numerabantur. lege cornelia. Legibus primum cautum fuit: ne supra. c. in conviviis consumi liceret: inde privatim prescriptum est equitibus: cum chimum & falernum & reliqua vinena reiecta moderatione Cæsaris & Crassi in magnum precium provenissent: ne supra. x. numismata equestri epulo impendere possent. nunc Sextilianus bis decies numismata solum bibebat. **Calda: antiquè utebantur in mensa & gelida & calida aqua. Iuvenalis: Gelidæ calidæque minister.**

Itur ad Herculei: De hoc Regulo multa apud Plinium in epistolis: & non nunquam eius reprehensione. hic causidicus habebat ad quartum lapidem & nemus & porticum: in qua cum gestaretur paulo post statim eo egresso corruit: unde inquit Regulum fuisse: curæ diis. **G**elidas arces: nam tiburum est cæli frigidissimi. **H**erculei: quia Hercules tiburum colebatur. **C**ana albula: albulae aquæ sunt in agro tiburtino: quæ maxime vulneribus medentur ut Plinius & Strabo.

de his Papinius: Iunctis fornacibus anis Ridet anhelantes vicino flumine limphas. quæ albulam hoc loco pro tyberi accipiunt falluntur. **R**udis: non elaborata & polita. **A**ntiquas umbras: id est tempora antiqua. **Q**ua pene: quasi. **N**imirum: si non corruit: dum illic erat Regulus. **T**imuit fortuna querelas: quia fortuna non potuisset sustinere nostram invidiam & querelas nostras qui amamus te. **S**unt tanti pericula: sensus est: placet factam esse iacturam in porticu collapsa: nam periculum ipsum quod Regulus evaserit aperto testimonio: quod sit curæ diis: tanti est faciendum: ut iactura porticus placere debeat. **S**tantia tecta probare: id est si tecta porticus stetit: non poterat ostendere

Nolo virum facili redimit qui sanguine famam: Hunc volo laudari: qui sine morte potest.

Vocatur in Cottam

Bellus homo & magnus vis idem Cotta videri: Sed qui bellus homo est Cotta: pusillus homo est.

De Gemello & maronilla.

Petit gemellus nuptias maronillæ: Et cupit: & instat: & precatur: & donat. Adeo ne pulchra est: immo fedius nihil. **Q**uid ergo in illa appetitur: & placet: tussit.

Ad Sextilianum potorem.

Cum data sint equiti: bis quique numismata: **Q**uam bis decies solus sextiliane bibis? **I**am defecisset portantis calda ministros: **S**i non potares sextiliane merum.

De Regulo.

Itur ad herculei gelidas qua tyburis arces: **C**anaque sulphureis albula fumat aquis: **R**ura nemusque sacrum dilectaque iugera musis: **S**ignat vicina quartus ab urbe lapis. **H**ic rudis æstivas præstabat porticus umbras: **H**eu quam bene novum porticus ausa nefas. **N**am subito collapsa ruit cum molle sub illa: **G**estatus biugis regulus esset equis. **N**i mirum timuit nostras fortuna querelas: **Q**uæ par tam magnæ non erat invidia. **N**unc & damna iuvant: sunt ipsa pericula tanti: **S**tantia non poterant tecta probare deos.

deos esse: quibus curæ erat Regulus.

Casta suo: Duæ Ariæ fuerunt: altera mater: altera filia: mater dānato Pæto marito fo-
dit corpus gladio: eundemque ipsa tradēs hac uoce memorabili ufa dicit. Vuln⁹ qđ fe-
ci nō dolet: sed dolet qđ tu facies: qđ uerbū & fortis & pii animi mādatū ē monumētis &
epistola Plinii: & hoc carmine. Filia uxor fuit Pæti Thraseæ quæ morituro marito exē-
plum matris meditabatur: ut Tacitus scribit: sed Thraseæ uerbis destitit. de matre nūc

De Aria & Pæto.

Casta suo gladium cum traderet aria Pæto:
Quem de uisceribus traxerat ipsa suis.
Si qua fides: uulnus quod feci non dolet inquit:
Sed quod tu facies: hoc mihi, Pæte dolet.

Ad Cæsarem.

Delicias cæsar lususq; iocosq; leonum:
Vidimus hoc etiam præstat harena tibi.
Cum prensus blando totiens a dente rediret:
Et per aperta uagus curreret ora lepus.
Vnde potest: auidus captæ leo parcere prædæ:
Sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

Ad Iulium.

O mihi post nullos Iuli memorande sodales:
Si quid longa fides: canaq; iura ualent:
Bis iam bene tibi consul trigessimus instat:
Et numerat paucos uix tua uita dies.
Non bene distuleris: uideas quod posse negari:
Et solum hoc ducas: quod fuit esse tuum:
Expectant curæq; catenatiq; labores:
Gaudia non remanent: sed fugitiua uolant.
Hæc utraq; manu complexuq; affere toto:
Sæpe fluunt imo sic quoq; lapsa sinu.
Non est crede mihi sapientis dicere uiuam:
Sera nimis uita est craftina: uiue hodie.

Ad Auitum.

Sunt bona: sunt quædā mediocria: sunt mala plura:
Quæ legis. hic aliter non fit auite liber.

& uendicata gaudia sæpe fluunt: adeo gaudia sunt iconstātia. **V**iuā: differre uitā. Imo
sic quoque lapsa sinu. i. dū loquor amissimus tēpus uitæ & uoluptates. Persius: Hora fu-
git: hoc qđ loquor inde est: quasi. d. poteramus has horas non perdere.

Sunt bona: Dicit se nullo genere epigramatis abstinere ut librū expleat: in quem sen-
sum dixit: Edita ne breuib; pereat mihi charta libellis. aliter enim liber in iustā ma-
gnitudinem non uenit. Aliter: id est nisi omni genere epigrammatum congesto. **N**ō
fit liber: non crescit iusta libri magnitudo.

loquitur. **S**i qua fides. i. si mi-
hi credere potes.

Delicias Cæsar: Laudat cle-
mētia Cæsar in leone: q
cū Cæsar sit p̄cit lepori. **L**u-
sus & iocos: quoniā feræ non
cedebātur a leone. **B**lādo den-
te: non lædēt. **V**agus: liber &
solutus. **V**nde potest. i. quo-
modo potest parcere lepori-
bus. **P**otest parcere: q̄a refert
clemētiā tuam Cæsar.

O mihi post nullos: Iulium
sodalem ætate ingrauescē-
tem hortatur ad ocium & uir-
tutē cū uoluptate. nā uera ui-
ta apud Martialē: nihil aliud ē
q̄ dare operā uirtuti cū hone-
sta uoluptate: neque expectā-
dū esse ait: cū labant̄ dies & in-
certum sit quid uesper uehat:
ut Varro scribit. **O** mihi post
nullos. i. O Iuli inter p̄mos me-
os sodales. **L**ōga fides. i. lōga
amicitia. **C**ura cana. i. antiq̄ fa-
miliaritas. **N**ā tibi istat bis tri-
cesim⁹ cōsul. i. iā nactus sis .lx.
ānū. antiq̄ terminabāt uitā. lx.
ānis. **T**ua uita numerat pau-
cos dies. i. parū dedisti operam
ocio: & uirtuti: & relaxationi
animi. i. paucis diebus uixisti.
Nō bene distuleris. i. nō sapi-
enter facis & differs. **C**atena-
ti labores. i. ī speciē catenæ cō-
iuncti: & perpetui. **E**xpectat:
non abeunt. **A**ssere: uendica
tibi. **S**æpe fluūt sic. i. asserta:

Cogit me: Respondet Tito hortanti ut declamaret potius: q̄ scriberet epigrammata: quoniam declamare esset res magna: negat hoc Martialis: cum etiam coloni sciunt agere causas: quasi uelit ostēdere pauciores scribere epigrammata q̄ agere causas. Res magna est quam facit colonus: quia coloni sciunt agere causas ut interrogando legas: nam quod affirmando legunt alii: non placet.

Quid te Tuca: Auaritiā Tucae carpit: qui cum falernū haberet: miscebat id uinū uaticano uilissimo: & in hoc iocatur. Vinū uaticanum est uappa: uallis uaticanæ iuxta ædem Petri. Des nobis facile ē. i. iugulare nos quos fortasse odisti facile est & ferēdū.

Amphora: uas est in hoc loco: alibi est genus mensuræ: ut dicitur Cæsar centū falerni amphoras die sui triumpho dedisse conuiuis. Cadus: eodē modo ut & idem dicit dedisse centum cados uini chii.

Dic mihi: in Domitiū cecilianum scribit: eiusdē nominis fuit uir amicissimus Thraseæ. hic uocatis conuiuis boletos solus edebat: eius in hospitalitatem carpit poeta: imprecaturque ut par est tanto uentri & gulæ: ut talem edat boletum: qualē edit Claudius quoniam uenenatus extinctus fuit. de quo Iuuenalis: post quem nil Claudius edit. **B**oletus in gula irritamēta uenit nouissimis temporib⁹. p̄pterea alibi scribit Martialis boletos mittere difficile. Plinius appellat nouissimum irritamentū gulæ. Quod autem dicit d̄ Claudio: sequitur historiam etiam editam a Tranquillo: qui Claudium scribit uenenato boleto esse extinctum. Tacitus tradit ueneno necatum ab Agrippina opera locustæ & misterio Aloti prægustatoris: Demum auxilio Xenophontis medici.

Turba uocata spectante: id est spectantibus conuiuis. Imprecabor ut edas talem boletum: qualem edit Claudius quo periit.

Quid peteret regem: Tāgit historiam Porſenæ & Scæuolæ quæ nota est. **R**egē: Porſenā. **S**atellite: id est scriba: nā Scæuola credidit se percussisse Porſenam. **I**niecit se sacris focis: id est iniecit se igni qui ad aras sacras erat. **H**ostis pius: Porſena. **S**atellite: id est scriba occiso. Dionysius nescio quid addit nostrorū monumentis: sed nihil ad hunc locum. Hæc historia repræsentata est in theatro: & propterea scribit epigramma

Ad Titum:

Cogit me titus actitare causas.

Et dicit mihi sæpe magna res est.

Res magna est tite: quam facit colonus.

Ad Tuccam.

Quid te tucca iuuat uetulo miscere falerno?

In uaticanis condita musta cadis?

Quid tantum fecere boni tibi pessima uina?

Aut quid fecerunt optima uina mali?

Des nobis facile est: scelus est iugulare falernū:

Et dare campano toxica saua mero.

Conuiuæ meruere tui fortasse perire:

Amphora non meruit tam preciosa mori.

Ad Aeliam.

Si menimi fuerant tibi quattuor alia dentes:

Expuat una duos: tussis & una duos.

Iam secura potes totis tussire diebus:

Nil istic quod agat: tertia tussis habet.

Ad Cecilianum.

Dic mihi quis furor est: turba spectante uocata:

Solus boletos ceciliane uoras?

Quid dignum tanto uentriq; gulæq; precabor?

Boletum qualem claudius edit edas.

De Porſena & Mutio scæuola.

Dum peteret Regem decepta satellite dextra:

Iniecit sacris se peritura focis.

Sed tam saua pius miracula non tulit hostis:

Et raptum flammis iussit abire uirum.

ma. Alibi idem apertius de hac eadem historia repræsentata.

Quid nunc sæua: Idem argumētum quod supra de leone & lepore. Non timeat sen-
sus est leones nō sœuire in uilem prædā & imbecillam exemplo Cæsaris Domitia-
ni: q̄ generosi & alti animi ne in hostem quidem paruū & infirmū arma mouet. Dacus
puer. i. hostis puer. nam dacos domuit. q. d. in hostes debiles Cæsar non sœuit.

Inuitas nullū: Cotta habebat balnea & eos inuitabat. quos in balneis mentulatos in

Vrere quam potuit contempto mutius igne:

Hanc spectate manum porfena non potuit.

Maior deceptæ fama est & gloria dextræ:

Si non errasset: fecerat illa minus.

¶ De Leone & lepore.

Quid nunc sæua fugis placidi lepus ora leonis?

Frangere tam paruas non didicere feras.

Seruantur magnis isti ceruicibus ungues:

Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.

Præda canum lepus est: uastos nō implet hiatus:

Non timeat dacus cæsaris arma puer.

¶ Ad Cottam.

Inuitas nullum nisi cum quo cotta lauaris:

Et dant conuiuam balnea sola tibi.

Mirabar quare nunquam me cotta uocasses:

Iam scio me nudum displicuisse tibi.

¶ Ad Decianum.

Aspicis incomptis illum deciane capillis:

Cuius & ipse times triste supercilium.

Qui loquitur curios assertoresq; camillos:

Nolito fronti credere: nupsit heri.

¶ Ad Faustinum.

Ede tuos tandem populo faustine libellos:

Et cultum docto pectore profer opus:

Quod nec cecropiæ damnēt pandionis arces:

Nec sileant nostri prætereantq; senes.

Ante fores stantem dubitas admittere famam?

Teq; piget curæ præmia ferre tuæ?

Post te uicturæ per te quoque uiuere chartæ

Incipiant: cineri gloria sera uenit.

Ede tuos: Hortatur Faustinum: ut edat suos libro compositos: & assequatur lau-
dē: cū possit uiuens eam assequi. Opus cultum docto pectore: id est ingenio tuo.

¶ Quod: opus nec damnent arces cecropiæ: nec nostri: nec græci: hoc est opus a græcis
& a latinis laudandum. Cineri gloria sera: ex sententia Epicuri: qui omnia soli uitæ tri-
buit. Quicquid inquit expectamus in uita est accipiendum.

spexerat. Volebat enim suba-
gitari. hi autem iuuenes men-
tulati: qui alios subagitabant
drauci dicebantur uerbo græ-
co quasi agentes δραω latine
ago. Neque mirandum est in
his seruatum esse uocem græ-
cam: quoniam & in his qui pa-
tiuntur seruata est: nam pathi-
ci appellantur a πασχω quod est
patior. Mentulati autē ab his
qui uolebāt subagitari ex bal-
neis eligebantur. ut alibi: Ocu-
lis deuorantibus draucos: hoc
est: qui auidissime ituebatur:
& optabat. Scio me nudum
displicuisse tibi: quoniam ui-
disti me non satis mentulatū
ut tibi præstare operā possim.

Aspicis incomptis: nota bar-
batum Cynædum: q̄ cum
socraticus uellet uideri & asp-
subagitabatur. hoc genus ho-
minū carpit Iuuēalis: & socra-
ticos Cynedos appellat: quo
loco interpretando. nescio qd
multi garriant. Supercili-
um: id est grauitatem. Et ip-
se: qui es stoicæ disciplinæ: ut
alibi ad eundem: quod magni
Thralex. & cætera.

Sextiliane bibis: In Sextilianum bibacem: in quem etiā supra scripsit. **S**ubsellia: sedes erant: & ad id alludit quoniam erat iudex. nam equites inter iudices numerabātur. **B**ibis: quantū quinque subsellia: id est quantum quinque tui collegæ. **C**uneus: multitudo in spectaculo quæ ordine non sedeat. Iuuenalis: Cuneis an habeant spectacula totis. Quod securus ames. Hic accipit cuneum pro ea multitudine quæ stat ante subsellia iudicum. **P**rælis pelignis: id est non habes: nec petis uinum pelignum: quod pessimum est. alibi: Massica peligni mittūt turbata coloni: Nō tu libertus sed bibat illa tuus.

Vini opimi: id est uini opimiani. Vinum opimianū dictum ē a. L. Opimio consule: q̄ eo anno gessit consularū: quo Gracchi seditionibus popularibus interierunt: nam eo anno cæli temperie: quæ coctura dicitur magna uini copia & præstātia quod uinum in. cc. annos seruatum est: redactum in speciē mellis: tantæ æstimationis ut amphora centenis nummis ueniret. **A**dhibebantur aliis medicamenta: ut opimiana uiderentur. Alibi Martialis: Fœlix autūnus opimi. Cicero in oratore: & Plinius auctores.

Massica cælla: d̄ falerno intelligit: quod nigrum est: quod massicum: alibi a poeta. De sinuessanis uenerunt massica prælis. **L**aletania: prouincia ē hispaniæ: quæ uinum turbidum: & uappam mittit: quam uis n̄ p̄cul sit a Tarracōe: quæ habet optimū uinum: uel Fex laletana: hoc est pete uinum la

letanum: nā eius erat magna copia: quod Plinius scribit. laletana inqt copia: Tarracōne fia elegātia superāt. Mēdosa est dictio ī codice Plinii recētiore Lusitana pro laletana.

Hesterna nocte: Incaluerat mero Martialis hesterna nocte: iuitauitq̄ Procillū ad cœnā sequētis diei: Procill⁹ uenerat cœnatur⁹: dimittit̄: hoc epigramate ait. n. poeta n̄miū periculosū esse exēplū: si ebrioz̄ uerba p̄odus habeāt & auctoritatē. denique uersu græco ait se odisse cōpotorē memorē uerboz̄: quæ inter pocula exciderit: notās figurate sc̄l⁹ tēporē suoz̄: nā poculo & uino nōnūq̄ extorquebātur hærditates: & testamtoz̄ falsæ signationes: quod alibi apertius indicat. **P**ost. x. pactos quincūces: quincūx est genus mensuræ. **P**eractos: exhaustos. i. postq̄ biberamus. x. quincūces. **E**t tu factā rem: tibi statim putasti. i. tu statim putasti esse factam & paratā cœnam. **V**erba nō sobria: id ē ebria. **S**ubnotasti: tractū a notariis: qui in fidem & obsignationē uerba aliena scribūt. **E**xēplo n̄miū periculoso. i. hoc esset n̄miū periculosū exēplum: si quæ ab ebrio exciderūt eēt notāda *μισω μιν ο υα σ υ μ π ο τ η ν* Procille. i. o Procille odi memorē cōpotozem: hoc est qui tenet memoria quæ medio uini calore iactantur.

Hesterno: Carpit Acerrā: qui semper in lucem biberet. Vnde iquit qui putat Acerrā fetere mero hesterno errat: nam semper bibit in lucem.

Ad Sextilianum.

Sextiliane bibis quantum subsellia quinque:
Soluta aqua totiens ebrius esse potes.
Nec confessorum uicina numismata tantum:
Aera sed a cuneis ulteriora petis.
Non hæc pelignis agitur uindemia prælis:
Vua nec in tuscis nascitur ista iugis.
Testa sed antiqui fœlix siccatur opimi:
Egerit & nigros massica cælla cados.
A caupone tibi fex laletana petatur:
Si plusquam decies sextiliane bibis.

Ad Procillum.

Hesterna tibi nocte dixeramus
Quincunces puto post decem peractos
Cœnares hodie procille mecum.
Tu factam tibi rem statim putasti:
Et non sobria uerba subnotasti
Exemplo n̄miū periculoso.

De Acerra.

Hesterno fetere mero qui credit acerram:
Fallitur. in lucem semper acerra bibit.

μισω μιν ο υα σ υ μ π ο τ η ν προκιλλε.

Fama refert: Fideſtinius uerſibus Martialis uolebat uideri poeta: quos recitabat tamquam ſuos. Martialis eum monet ut eos emat ne ſint ſui. Iocatur alibi: Nam quod emas poſſis dicere iure tuum.

Chirurgus fuerat: Chirurgus eſt medicus uulnerarius. **U**espillo: eſt ille qui efferit corpora ad ſepulturam: a ueſpere dictus: quoniam maiores ea hora ſepeliebantur. Diſtichon a quo ſit intellectum: non uideo: ut aliam multa: ſed puto hunc eſſe uerum ſenſum.

Ad Fidentinum.

Fama refert noſtros te fidentine libellos:
Non aliter populo quam recitare tuos.
Si mea uis dici: gratis tibi carmina mittam:
Si dici tua uis: hac eme: ne mea ſint.

De Diaulo medico.

Chirurgus fuerat: nunc eſt ueſpillo diaulus:
Cœpit quod poterat clinicus eſſe modo.

De Encolpo.

Hos tibi phœbe uouet totos a uertice crines:
Encolpus domini centurionis amor.
Grata pudens meriti tulerit cum præmia pili:
Quamprimū lōgas phœbe recide comas.
Dum nulla teneri ſordent lanugine uultus:
Dumq; decent fuſæ lactea colla iubæ:
Vtq; tuis longum dominuſq; puerq; fruatur:
Muneribus: tonſum fac cito: ſero uirum.

Ad Sabidium.

Non amo te ſabidi: nec poſſum dicere quare:
Hoc tantum poſſum dicere: non amo te.

De Gellia.

Amiſſum non flet cum ſola eſt gellia: patrem:
Si quis adeſt: iuſſæ proſiliunt lachrymæ.

Voſſerat puer crines ſuos phœbo: cum primū dominus factus eſſet primipilaris: rogat phœbum poetā: ut auditis pueri precibus cito faciat primipilarem Aulum pudentem: ut puer iam tenera ætate tonſus colla candida domino ſeruet & oſtendat: ſed tam faciat eum ſero uirum. Ita fiet ut Aulus utatur munere phœbi diu & ipſe. etiam puer: quoniam & hic fiet ſtatim primipilaris: ille ſero uir. Ita Aulus erit diu primipilaris: puer diu mollis. **E**ncolpus: nomen fictum κολπιδος latine ſinus: id eſt amplectendus. **V**ouet: antiqui uouebant crines & barbam phœbo: & poſtea in pixide mittebant: ita egit Nero: ita Earinus apud Papiniū Aesculapio. **P**udens: id eſt Aulus pudēs. **G**rata premia: id eſt primipilatum: quod erat uotum Encolpi pueri. **F**ac cito tonſum: ut Pudens fiat primipilaris. **S**ero uirum: id eſt ſero adultum ut Pudens optat.

Amiſſum: Gellia lugebat patrem tantum quum adderant teſtes: Martialis inquit eā non lugere ſed eſſe ſtadium laudis & uelle laudari. **I**uſſæ lachrymæ: iuſſæ ab Gellia. **I**uuenalis: In ſtatione paratæ quo iubeant manare loco.

Hippocrates incenſo templo Aesculapii iſtituit medicinam quæ clinice uocatur: ut Varro in rebus diuinis ſcribit. **Q**ui eā exercebant clinici dicebantur. alibi Martialis: Soræ clinici filia labula: ea medicina ſumpſit nōmē: αὐτὸ τῆσ κλινῆσ: quod eſt lectus: & quoniam lectus tam cadauerū eſt: quā ægrotantium: non inepte dicitur: qui efferit cadauera clinicus. Clinici medici erāt in maiore precio: quā chirurgi. Diaulus prius erat chirurgus: nūc factus erat ueſpillo: iocans Martialis ait. ex chirurgo Diaulum factum eſt clinicum: Sed non potuiſſet aliter eſſe clinicus quā elatione cadauerum: ut ridendo dicat Diaulum factum eſſe ueſpillonē: ut ſe quoque clinicum profiteatur: Nam qui efferunt cadauera clinici quoque poſſūt appellari. Cœpit quod poterat clinicus eſſe modo: quia aliter non poterat: cum careret doctrina medici clinici.

Hos tibi phœbe: Encolpus puer erat Auli pudētis centurionis. Centuriones autē præſidia dignitate primipilares creabantur.

Non luget quisquis: inquit Martialis is nō luget qui cupit laudari: sed is uere luget & dolet qui luget clam & sine teste.

Incustoditis: Accusat Lesbiam: quod uellet spectari dum futueret: **P**eccas: futu-
Eris. **T**ua furta: supra: & adulteria. Tibullus: Celari uult sua furta uen^o. **L**atent:
abscondita sūt. **M**eretrice: quæ ē turpior mœcha remouet spectantes. Sera: quia hostium
claudit. **S**ūmenii: sūmenii locus in urbe ad circū lupanaria: unde meretrices dicebātur
uxores summenianæ. plura in

commentariis in Iuuenalem
diximus eo loco: Et ad circum
iussas prostrare puellas. Meni-
ani autem dicebantur qui ex
loco edito: quem Meniamū
dicebant: spectabant. Tran-
quilus: Pauci ex proximis menia-
nis. **L**aide: lais nobile græ-
ciæ scortum: cuius coitum ob
precii magnitudinem: Demo-
sthenes recusauit: nota illa uo-
ce: non emo tanti pœnitere: re-
liquis nomen dedit. Laidis au-
tem antiquitus tumulus erat
corinthi: inscripta læna arietē
prioribus pedibus sustinen-
te: alterum eiusdem monu-
mentum in Thessalia: quo Hip-
postratum est: secuta ei⁹ amo-
re capta a sicariis patria in Si-
ciliam abducta fuit cum puel-
la esset: capta insula ab atheni-
en. duce Nitia diuendita co-
rinthi: meretrices omnes for-
ma superauit. auctor Pausani-
as. **C**hione: nomen meretri-
cis a candore sumptum: nam
χρὸν σημαίνει λευκόν. Hæc ta-
mē nigra erat: ut alibi Iuena-
lis: Et dubitas alta chionem de-
ducere sella. **M**onumenta:

cellulæ: instar monumentorum. **D**eprehendi: in adulterio non uero te futui.
Versus scribere: Cornelius conquerebatur Martialem scribere uersus parum seue-
ros & impudicos: qui non possent legi in scholis. **P**arum seueros: hoc est impudic-
cos. hi libelli huiusmodi quales ego scribo nō possunt placere sine pruritu. **T**halassio: deus
nuptiarum: qui ita a romanis ē appellatus: apud græcos Hymenæus: cuius laudes canebant
uersu lasciuo. Ait Martialis eiusdem laudes non posse cātari: nisi uersibus suis ei que numi-
ni dicatis: quod si iubeas me dicere Thalassionē. i. celebrare epithalamion. Florales ludi ce-
lebrantur a nudis magna licētia: de quibus supra. **Q**uis floralia uestit: id est quis petit
ut ludi florales nō fiant a nudis: quasi dicat nemo. **S**tolatū pudorem: stola ut Porphy-
rio: & Marcellus scribunt matronæ utebantur ad imos pedes: quā instita assuta ambis-
bat. de matronis. Papinius: Stola mixta laborat. Horatius: Sunt qui nolint retigisse nisi il-
las: Quæ subfuta talos tegit instita ueste. Ouidius: Ecquid ab hac omnes rigida submo-
uimus artes: Quas stola cōtingi: sumptaque uitta uetat. **S**tolatū pudorē: id est pu-
dorē conuenientem matronæ: ita nec tu debes aliquid præscribere iocis meis.

Non luget quisquis laudari gellia quærit:
Ille dolet uere: qui sine teste dolet.

Ad Lesbiam.

Incustoditis & apertis lesbia semper:
Liminibus peccas: nec tua furta tegis.
Et plus spectator: quam te delectat adulter:
Nec sunt grata tibi gaudia: si qua latet,
At meretrix abigit testem: uelocis seraque:
Raraque summenii fornice rima patet.
Achione saltem: uel ab laide discite pudorem:
Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
Nunquid dura tibi nimium censura uidetur?
Deprendi uero te lesbia: non futui.

Ad Cornelium.

Versus scribere me parum seueros:
Nec quos perlegat in schola magister.
Corneli quereris: sed ii libelli
Tanquam coniugibus suis mariti
Non possunt sine mentula placere.
Quid si me iubeas thalassionem,
Verbis dicere non thalassionis?
Quis floralia uestit: & stolatum:
Permittit meretricibus pudorem.
Lex hæc carminibus data est iocosis:

Pruriant: id est libidine lasciuant: nā pruritus libidinis pprie est. **C**astrare. i. auferre uerba libidinosa: nā ut priapū decet esse bene mētulatū: & nō castratū ī quo sola men- tula est ī admiratione: ita libelli huiusmodi debēt habere pruritū & lasciuā qua sola pla- cent. **G**allo priapo. i. castrato: nā galli sacerdotes erāt castrati.

Si Lucane tibi: laudat amorē Lucani & Tulli fratrum: quē antepōnit amicitiaē Pol- lucis & Castoris. Castor & Pollux iterierūt: cū Lynceus & Idas spartā oppugna- rent. Alii scribunt Castorē tā- tum extinctum ī bello lacedaē- monioꝝ aduersus atheniēses. Aliam fabulā tangit Ouidius in fastis. Illud autem Homero auctore inter omnes cōuenit: Pollucē cōcessisse uitā dimidi- am fratri mortuo: ut alternis diebus uiuerēt: ut alii tradūt: ut senis mēsibus uicissī: Hygi- nius quod scribit Castoris & Pollucis sydera alternis diebꝰ lucere. **L**ædæi: Castor & Pol- lux filii Lædæ q̄ lacæna fuit.

Nec possunt nisi pruriant iuuare.

Quare deposita seueritate

Parcas lusibus & iocis rogamus.

Nec castrare uelis meos libellos:

Gallo turpius est nihil priapo.

Ad Lucanum & Tullium.

Si Lucane tibi: uel si tibi tulle darentur

Qualia lædæi fata lacones habent:

Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus:

Quod pro fratre mori uellet uterqꝰ prior.

Diceret infernas si quis prior isset ad umbras:

Viue tuo frater tempore: uiue meo.

Ad Bassam.

Ventris onus misero: nec te pudet: excipis auro:

Bassa bibis uitro: carius ergo cacas.

Ad Fidentinum.

Quem recitas meus est o fidentine libellus:

Sed male cum recitas: incipit esse tuus.

Ad Decianum:

Si quis erit raros inter numerandus amicos:

Quales prisca fides famaꝰ nouit auos:

Si quis cecropiæ madidus latiaꝰqꝰ mineruæ

Artibus & uera simplicitate bonus.

Si quis erit recti custos: imitator honesti:

Et nihil arcano qui roget ore deos.

Si quis erit magnæ subnixus robore mentis:

Dispeream: si non hic decianus erit.

Ad Liuidum:

Qui ducis uultus & non legis ista libenter:

Omnibus inuideas Liuide: nemo tibi:

Pix & latiaē Minertæ: id est doctus artibus græcis & latinis.

Tur deos mala imprecañtur. Persius: Dic clare ut audiat hospes.

Dispereā: adiurātis est.

Qui ducis uultus: In inuidū: cui imprecatur ut nunquam inuidiæ causa desit. Idē im- precat Ouidius in ibide.

Inuideat nemo tibi: nā cui nemo inuidet: is miserimꝰ ē.

rent. Alii scribunt Castorē tā- tum extinctum ī bello lacedaē- monioꝝ aduersus atheniēses. Aliam fabulā tangit Ouidius in fastis. Illud autem Homero auctore inter omnes cōuenit: Pollucē cōcessisse uitā dimidi- am fratri mortuo: ut alternis diebus uiuerēt: ut alii tradūt: ut senis mēsibus uicissī: Hygi- nius quod scribit Castoris & Pollucis sydera alternis diebꝰ lucere. **L**ædæi: Castor & Pol- lux filii Lædæ q̄ lacæna fuit.

Ventris onus: Aureo uase ufos esse romanos nō tā frequens est historia: q̄ argen- teo. **C**onqueritur enim Plin- ius fœminas lauari uase argē- teo: & eandē metalli materiem seruire cibus & sordibus. Mesa- la autem orator scribit Anto- nium aureis uasis ad probra et- iam usum esse. Bassa purga- bat uentrem: & demittebat al- uum uase aureo: & uitreo bibe- bat. Iocat Martialis: & carpit Bassam carius cacare q̄ bibere.

Onus uentris. i. stercus. **M**isero auro: q̄ stercori ſuiebat.

Quem recitas: Fidentinus reci- tabat uersus Martialis: sed cum recitabat propter raucita- tem: & quod male recitabat in- cipiebant esse eius uersus: & li- bellus: quoniam ipse malos so- lebat facere.

Si quis erit: Laudat De- cianum de quo supra. Doctus artibus Cecro-

Ore arcano: qui clam p̄cā-

Dispereā: adiurātis est.

Vrbanius simium. Cecilium qui urbanus solebat uideri in suis iocis carpit. ostendit
 que quidem iocari: sed non urbanus quam qui seruili dicacitate ludunt: quare non debet
 is sibi uideri quod ipsi soli uidetur & aliis minime. Urbani dicuntur faceti eiuili ioco ab ur
 be. **A**mbulator: nam uiliores personæ trāstiberim habitabant. **V**erna ambulator trā
 stiberinus: Manlius Verna: Scurra trāstiberinus fuit: auctore Porphyrione: ut accipias
 uerna p cognomine: sed magis placet distinguas & dicas. **V**erna es: similis uernæ: ut ali
 bi. Vernaculorum dicta fordi
 dum dentem: Et foeda linguæ
 probra circulatoricis. In quo ad
 uertendum quod dixit hic am
 bulatorem dixisse illic circu
 latricem: nam uernæ solent
 scurriliter iocari. **S**ulphu
 rata uasa: de huius permutatō
 ne meminit Iuuenalis: Et iam
 rupto poscentem sulphura uis
 tro. nam quod nonnulli de glu
 tinio in uersum Iuuenalis aiūt
 falsum est. & Papinius: Quis
 cōminutis commutat uitreis
 gregale sulphur. **C**icer: de lu
 pino potes intelligere. qui aq
 calida madidus uendebatur:
 quod genus leguminis & pue
 ris & ociosis emitur. **C**oro
 næ: multitudini. **S**alarii: di
 cuntur qui falsamēta uendūt.
Tomacla: pro tomacula. Iu
 uenalis: Candiduli diuina to
 macula porci. Dicuntur a fre
 quenti incisione: nam τέρω si
 gnificat incido. Hoc genus ci
 bi seruile habebatur. In luxu
 autem ex porcis: erant abdo
 mina: testiculi uuluae. **S**inci
 pitia uerna: quæ censoriis legibus aliquando fuerunt interdita. **M**agister: id est man
 go gaditanarum puellarum. Alibi: Nec de gadibus improbis puellæ uibrabant sine fine
 prurientes Lasciuo docili tremore lumbos. Harum etiam meminit Papinius in saturna
 libus. **D**icax uetuli: id est exoleti. Nam exoleti dicaciores esse solent actæ ætatis impu
 dentia. **G**albam: Galba temporibus Augusti urbanitate cum Sarmiento certauit: Sar
 menti Horatius in satyra: & Plutarcus in Antonio meminere scurræ ambo erāt. Ali
 bi: Ille suo felix Cæsare Galba. Iuuenalis: Quod nec sarmientus iniquas Cæsaris ad men
 sas nec uilis Galba tulisset. **C**aballus: scurra peritissimus fuit: gratulq; iocorum urba
 nitate. hi tamen scilicet Galba & Tectius Caballus scurrilitate potius q; dignitate urba
 nitatis placuerunt. **N**asum: ad iudicandum. **S**tolida procacitate: ille qui in. puden
 ter iocatur non est Tectius: sed Caballus: alludit cum nomine Caballi: Brutusq; hic acci
 pit. **T**ectius: ita habet codex antiquus. Tectius alii. Afferreque posse uidentur illud Iu
 uenalis: Quamuis iurato metuam tibi credere testi. Nam Tectius Trebius is est dictus
 alii legunt testi ut sit dandi. Testi præterea oratoris meminit Eusebius.

In Cecilium.

Vrbanus tibi cecili uideris.
 Non es: crede mihi: quid ergo: uerna es.
 Hoc quod trāstiberinus ambulator:
 Qui pallentia sulphurata fractis
 Permutat uitreis: quod occiosæ
 Vendit qui madidum cicer coronæ:
 Quod custos dominusq; uiperarum:
 Quod uiles pueri salariorum:
 Quod fumantia qui tomacla raucis
 Circumfert tepidis cocus popinis:
 Quod non optimus urbicus poeta.
 Quod de gradibus improbus magister.
 Quod bucca est uetuli loquax cinadi.
 Quare desine iam tibi uideri:
 Quod soli tibi cecili uideris.
 Qui galbam salibus tuis et ipsum
 Posses uincere Sestium caballum.
 Non cuiusq; datum est habere nasum.
 Ludit qui stolidam procacitate:
 Non est Sestius ille: sed caballus.

Conjugis audisset: Portia uxor Bruti: qui Cæsare interfecit filia Catonis audita morte uiri Bruti: poposcit ferrum ut sibi mortem conscisceret: quod cum ab amicis phibere: ipsa clam sumptis carbonibus: & obstructo ore exticta est. hoc genus morti tradiderunt: auctore Plutarco: Nicolaus philosophus: & Valerius: quauis alii aliter mortuam scribant: & in usitatum leti generum carmine persequitur poeta Brutus: qui cecidit in Philippicis. **M**ortem non posse negari: cuiusmodi Idem dixit Cato pater huius moriturus: si caput inquit parieti illifero: aut spiritum præclusero: facile mori possū. **E**t docuit: quoniam deceptis custodibus se iter emit. **E**docuisse hoc. scilicet mortem non posse negari alicui.

Da portia.

Conjugis audisset fatum cum portia bruti:
Et subtracta sibi quaereret arma dolor:
Nondum scitis ait mortem non posse negari?
Credideram satis hoc uos docuisse patrem,
Dixit: & ardentes auido bibit ore fauillas,
In nunc & ferrum turba molesta nega.

In Mancinum.

Bis tibi triceni fuimus mancine uocati:
Et positum est nobis nil here: præter aprum.
Non quæ de tardis seruantur uitibus uua:
Dulcibus aut certant: quæ melimella fauis.
Non pira: quæ lenta pendent religata genesta:
Aut imitata breues punica mala rolas.
Rustica lactantes nec misit fiscina metas:
Nec de picenis uenit oliua cadis.
Nudus aper: sed: & hic minimus: qualisq; necari
A non armato pumilione potest.

dictæ sunt. hæc ut Columella & Plinius docent: aut suspensæ asseruunt: aut ollis conditæ uinaceis circumfumantur. De his in distichis: Non utilis cyathis & inutilis uua lyæo: Sed non potati me tibi nectar ero. **M**elimella: poma quædam mustea dicebantur: quæ celeriter mitescerent. Eadem nouissimis temporibus dicta sunt melimella a mellis sapore. **C**ertant fauis: sapore & dulcedine. **N**on pira: pira apulacea potes intelligere: nam hæc optime seruabatur. **L**onga religata genesta. i. longis uinculis. **G**enesta: genesta uirgulta dicuntur: unde pendentes fructus seruabatur: ut hic. **P**unica mala. i. granata mala. **I**mitata breues rosas: quæ cito occidunt. uel breues: quoniam minores rosæ maioris coloris sunt. an a similitudine magis: quia ut rosæ erumpunt ex foliis: ita mala punica: quæ optima sunt: cum mitescunt aperiuntur. **F**iscina a ferendo dicta est: ut placet Varroni. notum instrumentum. **M**etas: pro lacte coagulato accepit a forma: ut puto metarum: nam meta in ludis instar rotundæ columnæ surgebat: in qua speciem lac coagulatum mitti uidemus. **O**liua de cadis picenis: picenæ oliuæ & sidicinæ cibis optime seruabatur: tamē transmarinæ præstant. In distichis: **H**ec quæ picenis uenit subducta trapetis: Inchoat atque eadem finit oliua dapes. **N**udus aper: aper mensis romanis appositus est exemplo Rulli: qui primus aprum integrum dedit conuiuibus: pater Rulli fuit: in quem inuictus Cicero pro lege agraria. Iuuenalis: Quanta est gula: quæ sibi rotos ponit apros. Postea & bini & terni onerarunt mensas. **N**udus: sine aliis rebus. **P**umilione: nanos greci: latini dixerunt pumiliones. Pumiliones nani dicuntur in delitiis romanorum: quorum pugnam edidit Domitianus in spectaculis. Papius in saturnaliis: Hic audax subit ordo pumilionum.

aut spiritum præclusero: facile mori possū. **E**t docuit: quoniam deceptis custodibus se iter emit. **E**docuisse hoc. scilicet mortem non posse negari alicui.

Nunc: deridet Martialis eos qui putant tantum posse mori ferro.

Bis tibi triceni: Mancinus. **L**x. conuiuas in hospitali ostentatione elusit. nam his uocatis aprum apposuit nullo alio ferulorum genere addito: neque quicquam inde distribuit: ait Martialis: qui inter conuiuas fuerat: spectatum aprum fuisse in mensa: ut in harena solet spectari. nam & harenæ spectatores præter oculorum uoluptatem nihil ex feris habent. Imprecatur igitur ne ipsi unquam aper apponatur: sed ipse apponat tali apro: a quali fuit lanias Caridemus.

Here: antique pro heri. **V**uæ duracinæ: quæ a duricie acinis

Unde datum: ex apro quia tantum est appositum. Talia facta. i. tale scelus. Caridemus: damnatus a Domitiano: dentibus apri discerptus est.

Lasciuos: iocat cum stella: ait. n. si multis uersibus & paucis scripsi lusus leonum: & idem bis feci: potes me punire ut apponas mihi bis leporem. Maior charta. i. multa carmina. Bis idem: repetitis epigramatibus: nam hoc argumento saepe scripserat.

Edita ne breuibus: Breuibus libellis. i. paucis carminibus. nam liber paucorum uersuum facile interit. Dicat potius

τὸν ἄπρον αὐτὸν βόμην ὄσ: certum inquit est non modo bis eadem scribere: aliis uersibus quemadmodum feci de lepore: sed etiam uti iisdem uersibus si opus fuerit: ut Homerus iuculcat: τὸν ἄπρον αὐτὸν βόμην ὄσ: decretum mihi est agere hoc ut iustam & integrā libri magnitudinem absoluam in quem ferme sensum: illud distichon exit: sūt bona & c. puto hos duos uersus debere hærere superioribus τὸν ἄπρον αὐτὸν βόμην ὄσ: significat huic autem respondens: quod Virgilius interpretatus: quem contra.

Cum dicis propero. Edili cinaedi consilium & more reprehendit: & impudentiam: qui in coitu iubebat pædiconem properare: consulit Martialis si cito cupit absolui rem hortetur potius ne properet: quia ita peraget uelocius. Languet: cadit metula. Propero. i. habeo negotium. Fac si facis: uerba Edili increpantis frigidum pædiconem. i. si uis facere fac & propera.

Rictibus his tauros: domitores leonum non potuerunt tauros: & lepores eunt & redeunt libere. Hoste: ex ore leonis. Nec nihil. i. aliquid refert ex nobilitate leonis: cum celerior inde exeat. nam uidetur inde sumpsisse uires. Sola harena: ubi non sunt ferae. Fide: securitate & numine. i. non est tutior in cauea ubi seruabatur quam in ore leonis: quod cum mirum sit dedit acumen uersui.

Vir Celtiberis: Licianum uirum celtiberum proficiscentem in hispaniam: tedioque urbis se referentem ad ocium carmine prosequitur trimetro iambico: & dimetro: repetitaque locorum illorum amenitate fastus urbanos accusat: & probat Liciani consilium. Non tacende. i. celebrande a me: qui celtiber sum: & a tuis popularibus. Nostra: patriæ Hispaniæ.

Et nihil inde datum est: tantum spectauimus omnes

Ponere aprum nobis: sic & harena solet.

Ponat tibi nullus aper post talia facta

Sed tu ponaris cui caridemus: apro.

Ad stellam.

Lasciuos leporum cursus: lususque leonum

Quod maior nobis charta: minorque gerit:

Et bis idem facimus: nimium si stella uidetur

Hoc tibi: bis leporem tu quoque pone mihi.

De libro suo.

Edita ne breuibus pereat mihi charta libellis

Dicatur potius τὸν ἄπρον αὐτὸν βόμην ὄσ: *298 uir loqu*

Ad Edilum.

Cum dicis propero: fac si facis edile: languet

Protinus: & cessat debilitata uenus.

Expectare iube. uelocius ibo retentus.

Edile si properas dic mihi ne properem.

De Leone & lepore.

Rictibus his tauros non eripuerunt magistri:

Per quos præda fugax itque reditque lepus.

Quodque magis mirum: uelocior exit ab hoste:

Nec nihil a tanta nobilitate refert.

Tutior in sola non est: cum currit harena

Nec cauea tanta conditur ille fide.

Si uitare canum morsus lepus improbe quaris

Ad quæ confugas ora leonis habes.

Ad Licianum de hispaniæ locis.

Vir celtiberis non tacende gentibus

Nostraque laus hispania.

Bilbilim altam: edito loco conditam & bellicosam. Sacrum uada: habentē aquas sacras & multas. **V**eronem: fluuium. Vero fluuius est celtiberiæ ut Ptholomeus: & uerones populi: ut Strabo. Inepti homines legerunt uada uero coniuncta dictione: quū duo sint. **V**ada: nota significatione: & Vero fluuius. **E**ffractis niuibus: id est deliquatis niuibus. **B**otrodum oppidum est pascuis & siluis amœnū. **P**omona: dea fructuū propter ubertatem pomorum quæ illic sunt. **T**epida lene cōgedi uada: Lene leniter. **C**ogedus flu.

Videbis altam liciniane bilbilim

Equis & armis nobilem.

Sterilemque canum niuibus effractis sacrum

Vada ueronem montibus.

Et delicati dulce botrodi nemus

Pomona quod fœlix amat.

Tepida natabis lene congedi uada

Mollesque nympharum lacus.

Quibus remissum corpus astringes breui

Salone qui ferrum gelat.

Præstabit illic ipsa figendas prope

Voberta prandenti feras.

Aestus serenos aureo franges tago

Obscurus umbris arborum.

Auidam rigens illece placabit sitim

Et nemeta quæ uincit niues.

At cum december canus & bruma impotens

Aquilone rauco mugiet.

Aprica repetes tarraconis littora

Tuamque laletaneam.

Ibi illigatas mollibus damas plagis

Mactabis & uernos apros.

Leporemque forti callidum rumpes equo

Ceruos relinques uillico.

Vicina in ipsum silua descendet focum

Infante cinctus sordido.

Vocabitur uenator: & ueniet tibi

Conuiuia clamatus prope.

Lunata nusquam pellis: & nusquam toga

Olidaque uestes murice.

Procul horridus liburnus & querulus cliens

Imperia uiduarum procul.

Liburnus: hic pro præcone. **Iuuenalis:** Primus clamate Liburno Currite iam sedit: rapta properabat abolla. **Cliens querulus:** quia semper queruntur clientes.

Remissum corpus: id est resolutum. **S**alone: salo fluuius est cuius temperatum ferrum optimum est. **C**orpus: relaxatur aquis calidis: frigidis astringitur. **V**oberta: silua & uilla. **F**ranges: arcebis.

Illece: fons nobilis nomine p uinciæ: unde portus illecetanus. **N**emeta: fons qui frigiditate superat niues. **M**ugiet: insonabit. **T**arraco: nobile oppidum est uino & præstantia uirorum: portu tamen caret. **L**aletania: prouincia est corrupto uerbo apud Strabonem. **A**pros uernas: natos illic & ante ianuam. **R**umpes: superabis laxando equo. **F**orti: id est ueloci. **L**unata nusquam pellis: id est nusquam uidebis nobiles: nam calceis lunatis utebantur nobiles. **I**uuenalis: Nobilis & generosus

Appositam nigrae lunam subtextit alutæ. Formam autē lunæ gestabant nobiles: ut **C**astor scribit: Indicantes post mortem lunam fore sub pedibus: præterea multæ causæ afferuntur: sed hæc maxime placet: quam **P**lutarchus exponit in quæstionibus quæ scilicet fuerit id institutum **E**uandri & arcadum: qui cum a luna se oriundos dicant: & lunares appellentur: ortum indicant calcei figura: quem morem nobiliores romani secuti sunt: declarantes se ab **E**uandro recta stirpe oriundos. **L**iburnum: genus uehiculi erat: & præco

Pallidus: timore. Mercetur. i. emat alius laudem & sapientiam. **M**iserere foelcium. i. istorum qui se putant foelices. **S**urra: caufidicus fuit: & amicus Martialis: Palphurius Surra dicebatur cuius meminit Tranquillus in uita Domitiani: & Plinius in epistolis: & Martialis alibi nō ipudēter: sensus ē nō imerito ociū debet suas partes uendicare: cū fama suas partes est assecuta: & ita laudat Licianum: qui cum sit famā assecutus: merito ociū & quietem petit.

Si tibi mistyllus: Aemilan⁹ coquū suum appellauerat Mistyllū a μισυλλω qđ ē tēuiter incido. Versus est Homeri in iliade: cuius initijū ē μισυλλων ταραταλλα: quē locū ita trāstulit Virgilius: Pars in frustra secant. Alludēs igitur ad initium carminis Homericī ait si tu appellas coquum Mistyllon: ego deiceps appellabo Taratalla: quod in carmine seqt. secabant autem alia: hoc est secabant in frustra alia: sed iocus est ex uoce dictionum Homeri: quā ita subsequuntur Mistyllon Taratalla: In iliade & odyfsea idem est carmen.

Non facit: De lepore iterū: ambitiose qui quærit laudem ex pugna & fuga cum leone. **N**on facit: non conuenit & placet. Nisi prima: id ē maxima. **I**ngentis fati: id est mortis a leone.

Commendo: Ad Quintianum conqueritur de recitatione suorum carminum qua Fidentinus uolebat uideri poeta: quem appellat plagiarium qui liberos libellos: & emissos pro suis tanq̄ seruos uendat.

Plagiarus: est qui hominem liberū pro seruo uendit: cui⁹ rei poena erat facta lege fania.

Præstes: defēdas & tueraris: est uerbum legis. **P**lagiarus: qui liberos libellos a nobis manumissos pro suis tenet: & q̄si in seruitutem trahit.

Qua est in nostris: Fidentinus insertis carminibus Martialis uersus edebat: uolebatq̄ uideri poeta: ut supra. Ait autem poeta dignosci uersus Fidentini: peioresque uideri uicinitate carminis Martialis: quod per multas similitudines & exempla ostendit.

Non rumpet altum pallidus somnum reus:
Sed mane totum dormies.

Mercatur alius grande & insanum sophos
Miserere tu foelcium.

Veroque frueri non superbus gaudio
Dum surra laudatur tuus.

Non impudenter uita: quod reliquum est petis
Cum fama: quod satis est: habet.

Iocus ex Homero in cocum.

Si tibi mistyllus cocus æmiliane uocatur
Dicetur quare non taratalla mihi.

Ad Leporem.

Non facit ad sauos ceruix nisi prima leones

Quid fugis hos dentes ambitiose lepus?

Scilicet a magnis ad te descendere tauris

Et quæ non cernunt: frangere colla uelint.

Desperanda tibi est ingentis gloria fati

Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

Quintianum facit assertorem.

Commendo tibi quintiane nostros

Nostros dicere si tamen libellos.

Possum quos recitat tuus poeta

Si de seruitio graui queruntur:

Assertor uenias: latisque præstes.

Et cum se dominum uocabit ille:

Dicas esse meos: manuque missos.

Hoc si terq; quaterque clamitaris:

Impones plagiario pudorem.

Ad Fidentinum.

Qua est in nostris tua fidentine libellis

17
Signata: quasi stigmatibus Domini: quia uersus tui cognoscunt inter meos: nam peiores sunt: tractum ab opificibus: quorum opera signo impresso dominum profitentur. **T**raducit: accusat. **B**ardocucullus: uestis erat gallica grossioris filii facta: compositio ex bardis. qui poetæ sunt gallicani: & cuculo. Cucullus. n. uestis grossior capiti etiam tegendo apta. Bardi ite dicuntur stulti apud gallos: ut possit accipere bardocucullum uestem gallicam fuisse plebis: & uiliorum hominum: ut in distichis: Gallia sanctonico uestit te bardo cucul

Pagina: sed certa domini signata figura

Quæ tua traducit manifesto carmina furto.

Sic interposito uilis contaminat uncto

Vrbica ligonicus tyrianthina bardocucullus.

Sic arretinæ uiolant crystalina teste:

Sic niger in ripis errat cum forte caystri:

Inter lædæos ridetur coruus olores:

Sic ubi multifona feruet sacer atthide lucus:

Improba cecropias offendit pica querelas:

Indice non opus est nostris nec uindice libris.

Stat contra: dicitq; tibi tua pagina: fur es.

De amicorum iudicio.

Si quid fusce uacas adhuc amari:

Nam sunt hinc tibi: sunt & hinc amici:

Vnum: si superest: locum rogamus

Nec me quod tibi sum nouus recuses.

Omnes hoc ueteres tui fuerunt.

Tu tantum inspice qui nouus paratur

An possit fieri uetus sodalis.

Dulcibus in stagnis rimantur prata caistri. **L**ædæos olores: lædæos quoniam Iuppiter

in forma cygni cum Læda concubuit: Papinius amicæos dixit. Amicæos ad frena cita

uit olores. **Q**uerelas cecropias: Philomelæ lugentis filium. Atthide Philomela: quæ

attica & tragœdia est apud græcos Philochori: cuius meminit Macrobius: ea complexa

Philomelæ fabulam Atthis inscribitur: hoc est Philomela filia Pandionis atheniensis.

Feruet: celebratur. **I**ndice: tu non eges accusatore aliquo: quoniam uersus tui conium

eti meis indicant te furem. **I**ndex: conscius rei socios accusat: atque id clam: accipit non

nunquam pro delatore. **U**indice: uindices qui uindicant id est asserunt aliquem e seruitute:

ut hic de carmine quod Fidétius pro suo possidebat: quum esset liberum: unde supra

Plagiarius est dictus.

Si quid fusce. Puto ad Cornelium Fuscum hoc scriptum epigramma: qui præfectus

cohortium prætoriarum in dacia occubuit: magna erat apud Domitianum auctori

tate. alibi: Ille sacri lateris custos: martisque rogati. & Iuuenalis: Qui uulturibus seruabat

uiscera dacia Fuscus. Hunc rogat ut se ascribat numero suorum amicorum: neque asp

netur quauis nouus sit: nam in prandio amico inspicendum est non an sit nouus: sed an

fieri possit uetus amicus: hoc est an sit permansurus in fide: quasi uelit indicare mul

tos qui Fuscum amare uidebantur sequi fortunam potius quam officium. **V**num locum

in amicitia: in tanta amicorum multitudine. **S**i qua parte uacas amari: id est si in aliqua

parte tibi locus uacuus est ut ameris & a me. **H**oc quia. s. noui fuerunt

lo: Cecropithecorum penula nu
perat. **L**yngonicus: gallicus.
nam lyngones sunt populi gal
liæ. **T**yrinthinæ: uestes pre
ciosissimi erant coloris: com
positum est a tyriis: quæ purpu
ræ erant: & ianthinus. Ianthi
næ autem dicebatur uiolaceæ:
ut uno uerbò dixerit Martia
lis tyrianthinas: quas Plinius
purpura uiolacea tinctas scri
bit. **V**rbica tyriathina. i. urba
nas uestes. **A**retinæ testæ:
aretium in italia testis: Surren
tum calicibus terram aptam
habebat: ut Samus uasis ciba
riis: auctor est Plinius. **A**libi in disti
chis: Aretia nimis ne spernas
uasa monemus. Lætus erat tu
scis porfena fictilibus. **S**ic: ride
tur ut deridentur tua carmina
inter mea. **C**aister: fluius Asiae
qui multas aues deferens præ
ter asiâ paludem labitur: & es
phesum abluit: Illic multi sunt
cygni. Virgi. Atque asia circû

Vota tui: Fastus urbanos damnat laudansque otium: infelicesque putat: quod urbis te-
 dia possunt ferre. **F**ronto: huius meminit Tacitus: quem non modo Domitiani
 temporibus: sed & Neronis fuisse testatur: & apud Iuuenalē: Frontonius platanus. **C**larum
 militiae & togae. i. Fronto uir praeclarus & domi & foris. **V**ota haec sunt: optat ha-
 bere rus paruū quod ipse amet. Iuuenalis: Viue bidētis amās & culti uillicus horti. **O**cia
 fordida: carētia luxu & splendore. **F**rigora saxi spartani. i. aedes potētiorū ornatas mar-
 more laconico quod & praeio-
 sissimum & uiriditate cunctis
 Hilarius scribit Plinius. **P**i-
 cta: nam uena perinde ac pictu-
 ra distinguit. **M**armūr laco-
 nicum: uel certe quoniam cū
 phrygio cōiugebantur ad colo-
 rum & picturā uarietate. **P**a-
 pinus: Vixque locum eueotae
 uiridi quū regula longa Sina-
 da distinctā uariat. **E**t Pli. xx-
 xv. na. hist. scribit inuentū etiā
 esse ut marmora pingerentur:
 de quo is loquitur poeta ita in-
 intelligens de omnib⁹ aedib⁹
 potētiorū: potes & d̄ porticu
 Octauiae intelligere: in qua Ba-
 tracus & Saurus lacones tem-
 pla struxerūt magna spe: & eo-
 rum nominibus porticus dica-
 retur: quod non sunt affecuti:
 sed tamē se artifices fuisse de-
 clarantes ranam & lacertam in
 epistolis sculpsērunt: ut rana
 graece Batracum idicaret. At
 lacerta Saurum. **A**ue: id ē sū-
 mo mane salutat: nam romani
 summo mane salutabant a cli-
 entibus: & uiliorib⁹ personis.
Iuuenalis: Sollicitus ne To-
 ta salutatrix iam turba pere-
 gerit orbem. **Q**uisq; est ne ali-
 quis qui haec praeferat id est domos frigidissimas marmorib⁹. **C**ui licet. i. q̄ potest. **C**a-
 do rubro: a calore testae: & cadi in distichis: Si spūet rubra cōchis tibi pallida testa. **P**in-
 guis: sine curis. **I**naequales mensas: sine ordine. **E**t cui nos emptus cinis. i. focus non
 emptus: nam ligna emebantur: ut Iuuenalis meminit: Et panis fumusque domi. **A**lb⁹:
 sollicitus & anxius. Alibi timentem & anxium album dixit.
Continuis: Hoc epigramma scribit autūnali tpe inter multos ībres iocās: ait. n. uinum
 ita iā mixtū esse: ut caupo q̄ nūq̄ uendit merx: sed semp̄ miscet et si uelit n̄ possit me-
 rū. i. purx uēdere exponas ip̄e. **U**t cupes. i. et si cupes: ut alibi idē ut uelit. i. si et uelit: uel
 qd̄ magis placet hoc distichō d̄r ī cauponē rauenatē: i. quē alibi Callidus ip̄osuit nup̄ mi-
 hi caupo rauenae. Cū peterē mixtū uendidit ille merx. & subiiciatur hoc distichon post
 illud: & insultet poeta cauponi: qui iam non poterit uendere merum ut cuperet.
Qualem: Laudat mediocritatem. unlt. n. puellam quae non sit nimis facilis nec nimis
 difficilis. **C**ruciet: negando id est retinendo me.

Ad Frontonem de uoto uitae suae.

Vota tui breuiter si uis cognoscere marci

Clarum militiae fronto togaq; decus:

Hoc petit esse sui nec magni ruris arator:

Sordidaq; in paruis otia rebus amat.

Quisquam picta colit spartani frigora saxi:

Et matutinum portat ineptus aue:

Cui licet exigui nemoris rurisq; beati

Ante focum plenas explicuisse plagas:

Et piscem tremula salientem ducere seta:

Flauaq; de rubro promere mella cado:

Pinguis inaequales onerat cui uillica mensas:

Et sua non emptus preparat oua cinis.

Non amet hanc uitā: quisquis me nō amat: opto

Viuat & urbanis albus in officiis.

Ad Cauponem.

Continuis ue xata madet uindemia nimbis:

Non potes ut cuperes uendere caupo merū.

Ad Flaccum qualem puellam.

Qualem flacce uelim quaris: nolim ue puellā:

Nolo nimis facilem: difficilemq; nimis.

Illud quod mediū est: atq; iter utrūq; probamus.

Nec uolo quod cruciet: nec uolo quod satiet.

Milia pro puero: In phœbum draucum: qui cōductus ad hispidos rem fecerat: nuper emerat magno precio puerum: quē Martialis ob æstimationis magnitudinē nō ausus est mercari. **M**āgonēs: custodes & uēditores puerorū a græcis hippocomi ab eqs tātum ornandis nos māgonēs a manu & ago: id enim est polire: quōd & rebus omnib⁹ conuenit: & māgonēs faciunt: ut carius uendāt. Plato in gorgia & Quint. auctor est unde māgonisare expolire dicimus: & pprie in rebus quas uēdibiliōres facere uolumus. **P**lini⁹

De pueri precio.

Milia pro puero centum me mango poposcit.
Risi ego: sed phœbus protinus illa dedit.
Hoc dolet & querit: dolet hoc mea mētula mecū
Laudaturq; meam phœbus in inuidiam.
Sed festertiolum donauit mentula phœbo
Bis decies: hoc da tu mihi: pluris emam.

Ad Flaccum de sportula.

Dat baiana mihi quadrantes sportula centum.
Inter delicias quid facit ista fames.
Redde lupi nobis: tenebrosa que balnea grilli:
Tam male cum cœnē: cur bene flacce lauor?

De lepore & leone.

Intres ampla licet torui lepus ora leonis:
Esse tamen uacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergū: uel quos procūbet in armos
Alta iuuenorum uulnera figet ubi?
Quid frustra nemorū dominū regēq; fatigas?
Non nisi delecta pascitur ille fera.

Ad Licinianum scriptores unde.

Verona docti syllabas amat uatis.
Marone fœlix mantua est.

Ante ābulonis cōgiarium lassī Quos balneator diuidebat Elixus Regis supbi sportulæ recesserūt. **S**portula baiana. i. sportula quæ in balneis dabat. Baiana: quasi optima lauauatione. Nam baiis optime aquæ ad lauandū. **I**sta fames: id est centū quadrātes & parua ista sportula: quæ me nō satiat esurientē. **I**nter delicias: i. inter delicatas lauauationes.

Lupus & Grillus balnea habebāt meritoria & publica pauperibus accōmodata.
Intres ampla: **V**acuo dente: quia nihil haberet intra dentes: tu neque armos neque tergum habes in quæ ruat. **U**bi figet uulnera iuuenorum: id est quæ solet figere in iuuenis & tauris.

Verona: Trimeter & dimeter iābicus: Assignat suā patriam poetis: ut Caniū: Decianū: Licianū: & se hispanos celebret. **D**octi uatis: Catulli. **S**yllabas: nūeros & uersus. Catullus Veronæ natus ē: ut Eusebi⁹. ipse tamē dicit s̄monē penīsulā lacus beacj i agro ueronēsi eē sibi priā. Vir. nat⁹ i āde uico: ut Eusebi⁹ testat iuxta mātuā. Vnde emendauim⁹ deprauatū Siliij carmē i octauo: Mātua musagē dom⁹. atque ad sidera cātu Euectā adīo. nā achiuo & aonio mēdose erat scriptū: p adīo: ita. n. carmē uirgilianū adīnū dixit Silui⁹ ab āde priā poetæ. ut Vir. chalcidicū Euphorionis: & siculū Theocriti cecis.

fūdum māgonisatum dixit: Varro piscias. **S**ed Phœbus: & Phœbi cuiusdā liberti meminuit Tacitus: sed alius hic ē: Hoc q; nō emerim. **S**ecum tacite cōqueritur. **I**n inuidiam meam. i. meum contemptū & odium. uerba Martialis ad mētulā. **D**a tu hoc ut aquirā. xx. festertia opera tua: ut ego pluris emā q; nō erat bene mentulatus poeta. Alibi iam scio me nudum displicuisse tibi.

Dat baiana: Dabatur sportulæ a diuitibus cum aliis clientibus: tum his qui una lauabant quas sustulit Domitianus: & iussit non sportulam clientibus: sed cœnam eadem mensa dari. Suetonius de Domitiano: Sportulā publicā sustulit reuocata cœnarū rectagē consuetudine. Nero autē sublatis cœnis olim sportulam instituerat: sed scribete hic poeta nondum Domitianus eas sustulerat: sportula hæc ex balneis. c. quadrantes. **S**ublatis sportulis balneorum clamat Martialis pre lætitia: Cētum miselli iam ualete quadrantes

Aponum: locus iuxta patavium ubi nunc balnea: meminit Hostius Claudianus. Censetur: in precio est: nam qui erant in censu nobiles: qui non ignobiles: unde censeri in precio esse. **S**tella: non parthenopeus ut quidam male interpretati Papiniū aiunt: sed patavinus poeta fuit: nam uersus de neapoli ad Violantillā refert Papinius quē admodū docuimus cum siluas interpretaremur. At te. i. uiolantilla nascentem gremio mea p̄ma recepit Parthenope. **F**laco: Vallerio flacco. alibi: Hacce antenorei spes & alūne laris.

Apollodori. vi. fuerunt primus atheniēsis comicus: alter gelous: cuius comœdiæ erāt Philadelphi: Syphyphus: Tertius tarsēsis tragicus. **Q**uartus atheniēsis item grāmaticus discipulus Aristarchi. **Q**uintus pergameus rhetor præceptor Calidii & hic Augusti & sit sextus quē nominat Martialis Naso: natus in pelignis. Nasonis item meminit alterius Cor. Tacitus. Emerita: Augusta dicebatur oppidum hispaniæ.

Bilbilis: ciuitas in celtiberia patria Martialis.

Casta nec: Leuina uehementer castissima uxor: sed dū uagatur modo bais: modo ad lucrinum: in adulteri amorē incidit: quem secuta est relicto coniuge: ait ergo poeta Leuinam uenisse castissimam: sed abiisse meretricem: atque ita ridet urbis mores: quos satyra iſectatur Iuuenalis ubi ait: Et rusticam mulierem theatralibus ludis facile corrumpi posse. Sabinæ & patavinæ mulieres habitæ sunt exempla castitatis. de patavinis Plinius in epistolis. Penelope: uxor Ulyxis: quæ castissima: cuius pudicitia a procis non potuit corrumpi. **H**elena: meretrix. Cætera duo epigrammata sūt clara de se.

Cum dixi ficos. Ostendit ficum duo significare & morbum: quā nascitur ex nimio pruritu: & fructum: sed tantū genere differre: quoniam pro fructu sit generis fœminini: pro morbo masculini. Hoc epigrammate utitur testimonio Priscianus. licet a nostris redarguat.

Censetur aponi liuio suo tellus.
Stellaque nec flacco minus.
Appollodoro plaudit imbrifer nilus.
Nasone peligni sonant:
Duosque senecas: unicunque lucanum
Facunda loquitur corduba.
Gaudent iocosa canio suo gades:
Emerita deciano meo.
Te liciniane gloriabitur nostra,
Nec me tacebit bilbilis.

De Leuina casta & ad baias adultera.

Casta nec antiquis cedens leuina sabinis:
Et quamuis tetrico tristior ipsa uiro.
Dū modo lucrino: modo se permittit auerno:
Et dum baianis saepe fouetur aquis.
Incidit in flammis: iuuenemque secuta relicto
Coniuge: penelope uenit: abit helene.

Ad Celerem.

Ut recitē tibi nostra rogas epigrammata: nolo.
Non audire celer: sed recitare cupis.

Ad fabullam ambiciosam in laude

Bella es: nouimus: & puella: uerum est.
Et diues. quis enim potest negare?
Sed dum te nimium fabulla laudas:
Nec diues: neque bella: nec puella es:

Ad Ceciliannm de. g. & d. ficus.

Cum dixi ficos rides quasi barbara uerba:
Et dici ficus ceciliane iubes.
Dicemus ficus quas scimus in arbore nasci:
Dicemus ficos ceciliane tuos.

Erras. In Celerem & Fidentinum hoc potest dictum uideri: quorum uterque poetæ carmina pro suis usurpabat: ut supra questus est poeta. **T**omus: grossior papyrus est: ut & ex lino uel farcimētum tomentū appellamus: cū enim cōficeretur papyrus deligebant subtiliores partes: quæ preciosæ modo augustanæ: modo fanianæ modo aliter dictæ sunt grossiores ptes abscisas tomos appellabāt: nā τειωω latine incido. **S**ophos: laus doctrinæ: nā græci doctum eo uerbo laudant σοφος: id est doctus est: hęc uocem

Ad Furem de libro suo.

Erras meorum fur auare librorum
Fieri poetam posse qui putas tanti.
Scriptura quanti constet: et tomus uilis.
Non sex paratur: aut decem sophos nummis.
Secreta quære carmina et rudes curas:
Quas nouit unus: scrinioque signatas
Custodit ipse uirginis pater chartæ:
Quæ trita duro non inhorruit mento;
Mutare dominum non potest liber notus:
Sed pumicata fronte: si quis est nondum
Nec umbilicis cultus atque membrana:
Mercare tales ab eo: nec sciet quisquam.
Aliena quisquis recitat: et quærit famam:
Non emere librum: sed silentium debet.

Ad Chærulum.

Liber homo es nimiū: dicis mihi chærule semp.
In te qui dicit chærule: liber homo est.

De Ruffo et næuia.

Quicquid agit Ruffus: nihil ē nisi næuia ruffo.
Si gaudet: si flet: si tacet: hanc loquitur.
Cœnat. propinat. poscit. negat. innuit: una est
Næuia: si non sit næuia: mutus erit.
Scriberet hesternæ patri cum luce salutem:
Næuia lux inquit: næuia lumen aue.
Hęc legit: et ridet demisso næuia uultu.
Næuia non una est: quid uir inepte furis?

neutro genere ptulit Martia.
Quare carmina secreta: quæ non cognoscunt nō mea. nam deprehēderis. **C**uras rudes. i. nouos uersus. **P**ater chartæ uirginis. i. auctor: Charta uirgo dicebat quæ nondum edita erat: ut uirgo quæ nōdum peperit. **C**hartæ uirginis: id est noui libelli nondum editi. **M**ento duro: hoc alibi Martialis ubi indicat chartā quæ a frequenti lectore habet in manibus horridā fieri mēto: hoc est effici pilosam: & barbatam dum usu atteritur. In distichis Ne toga barbatus faciat uel penula libros. **Q**uæ nōdū in horruit mēto. i. quæ nōdū usu attrita barbā emisit: nā horrere pilis dicimus: & horrere mēto. i. emittere barbam.

Liber. liber significat hominem liberi animi: qui ne mini parcit: & liber significat hominem sine negociis. Hac uerbi allusione deridet Chærulū. **N**imum liber homo: id est nimium liberi animi: q ne mini pcis. In te qui dicit Chærule liber homo est: id est sine negociis: quia nō est dignus reprehensione alicuius: sed omnino cōtemnendus.

Quicquid agit. Ruffus metrico amore ardebat.

Næuia erat quæ amabat torquebatque Ruffum: dum precio corrupta modo hunc modo illum sequebatur: deridet poeta Ruffum: qui non aliter de Næuia loquebat: & cogitabat q si speraret se uoto potituræ. **A**it. n. non ē una: sed ē multiplex: dum multis seruit: ut nō possit sperare se unum habiturum illā i potestate. **E**odem argumento infra epigramma ubi Ruffum frustra expectantē Næuiā deridet. **Q**uicquid agebat Ruffus loquebat de Næuia. Propinat: propinabant amico cum ad poculum conuiuā inuitabant: ut illud Iuuenalis: Quādo ppinat uiro tibi ppinabāt. Item cū amico absēte noiato bibebāt. Socrates apud Platonē hęc poculū Criciæ ppino: Vna ē i ore Ru. fi. **D**emisso uultu: id est conuiuentibꝰ oculis. **N**on una est: sed publica & multiplex: conducitur enim a multis.

Cœpit Maxime: Terentios locus in campo martio dictus q̄ ara Ditis patris & Proserpinæ ibi terra conderetur. historiam habes apud Valerium maximum quomodo fit dicatus Loci meminit Papinius Aut istaurati peccauerit ara terenti. alibi etiã Martialis. Terrestria numina ut Bacchus Pan Satyri Fauni in delubro Plutonis collocabatur: qui terræ deus est: quæadmodum cælestia in tēplo Iouis: marina in templo Neptuni: Statua itaque paucos erat ad terētum iuxta aram Ditis. Canius perpetuo risu agitabatur: quod Martialis alibi iocando indicat: ubi post longas interrogatiōes quid ageret Canius subdidit: ridet. pan & satyri risu perpetuo lasciuunt. cum uelit itaque ridetem Canium deridere ait: non ostendi amplius in terrento statuã panos: quæ ut dixi habitu ridentis figurabatur: sed Canium q̄ æque ridet ac Pan.

Vade salutatum. Tediolustrandæ rubis ad peragendas salutationes mittit librū: quem suo nomine iubet salutare Proculum amicum: simul nunciare causam quare ipse n̄ saluet. Pro me: meo loco Lares: ædes proculi. Castora: id est templum Castoris & Pollucis: quod in foro erat & quibus geminis fratribus esset dicatum: unius tantum Castoris dicebatur. Vestæ templū Vestæ non procul erat a palatio quod ex uerbis Papinii cognoscitur loco illo: Pulchrius an tacita uigilet face troicus ignis: Atque exploratas iã laudat uesta ministras.

Domū uirginæam: id est templum Palladis: quod erat iuxta palatium. **P**apinus de statua Domitiani: Leuam tritonia uirgo Non grauat. **S**acro cliuo: colle. **S**ummi ducis: Domitiani: de statua equestri intelligit: de qua Papinius in prima silua: Mirus colossus radians & splendens. **Q**uæ moles gaudet: gloria tur. **O**pus rhodium: id est colossus: qui erat. lxx. cubitorum in altitudine: opus Charis. multa Plinius de hoc. **L**yxæi: id est Bacchi. **P**ictō stat coribante tolus: id est templū Cibelis. **S**tat: erectum est. **C**oribante: sacerdote. **P**uro: castrato: uel picto uarietate uestium. **I**anua patet: apertis foribus: nulla ianua benignior & hospitalior est & præfertim doctis. **P**ropior: nulla est uicinior. **Q**uam: domum phœbus & musæ amēt. **S**ic licet excuses: id est sic potes me excusare. **S**alutator: quia si Martialis esset occupatus in salutandis amicis non scriberet hæc. **X**. qualicumque sunt: quasi dicat melius us putat scribere carmina in ocio q̄ salutare.

Ad Maximum.

Cœpit Maxime Pana: quæ solebatur
Nunc ostendere canium terētos.

Ad Librum?

Vade salutatum pro me liber ire iuberis

Ad proculi nitidos officiose lares:

Quæris iter: dicam uicinum castora canæ

Transibis uestæ: uirginæamque domum:

Inde sacro ueneranda petes palatia cliuo

Plurima qua summi fulget imago ducis.

Nec te detineat miri radiata colossi

Quæ rhodiū moles uincere gaudet opus.

Flecte uias hac: qua madidi sūt tecta lyæi:

Et cybeles picto stat coribante tholus.

Protinus a laxua clari sub fronte penates

Atriaque excelsæ sunt adeunda domus.

Hanc pete ne metuas fastus limēque superbū:

Nulla magis toto ianua poste patet.

Nec propior quā phœbus amat: doctæq; sorores.

Si dicet quare: non tamen ipse uenit.

Sic licet excuses: quia qualicumq; leguntur.

Ista: salutator scribere non potuit.

Næuia sex. Sodalitium est & solutus potus: quem antiqui agebant coronati nūme-
ratis litteris nominū amicorū: tot cyathos hauriebāt. Papini⁹ hūc morē tetigit: Ho-
ratiū apertius in carminib⁹. Porphirio interpres cumualitissime: Nunc cauillatur ī me-
retrices: quæ p̄fidiā indicat. **I**ta enim bibit: ac si aliqua pollicita esset se uenturā cū nul-
la ueniat multis trientibus siccatis somnū petit. Næuia habet sex litteras ex diphton-
go: bibamus sex cyathos in honorē Næuiæ. **T**u mihi somne: poetæ somnum aliquan-
do carmine aduocant: ut Ouis-
dius & Papinius.

Ad Somnum.

Næuia sex cyathis: septem iustina bibatur:
Quinque lycas: lyde quattuor: ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica falerno
Et quia nulla uenit: tu mihi somne ueni.

Ad Fidentinū.

Nostris uersibus esse te poetam
Fidentine putas: cupisque credis
Sic dentata sibi uidetur ægle
Emptis ossibus indicoque cornu.
Sic quæ nigrior est cadente moro
Cerussata sibi placet licoris:
Hac etiam ratione qua poeta es:
Caluus cum fueris: eris comatus.

Ad Cecilianum.

Nullus in urbe fuit tota qui tangere uellet
Vxorem gratis ceciliane tuam:
Dum licuit: sed nunc positis custodibus: ingens
Turba futurorum est: ingeniosus homo es.

Ad Paulam.

Mœchus erat: poteris tamē hoc tu paula negare.
Ecce uir est: nunquid paula negare potes?

De Lino.

Dimidium donare lino: q̄ credere totum
Qui mauult: mauult perdere dimidium:

iam non gratis futuunt quum sint mercede conducti: alter sensus non placet: ut dicas il-
lud Nitimur in uetitum: & cætera.

Mœchus erat. Paula cum olim haberet uirum faciebat sui copiā adultero: nunc subla-
to uiro nupsit ei qui olim erat adulter. Accusat Martialis utrūque Paule factum &
q̄ olim adulterū haberet: & q̄ nunc necato cōiuge eū habeat uirum: mœchus erat qui ti-
bi est nunc uir. **N**unq̄ potes hoc negare: quasi uelit inuere q̄ iteremerit uirū: ut mœcho
nuberet: ut infra de Proculina: Non nubis proculina: sed fateris uel potius: Nūquid po-
tes negare: te scilicet futui ab isto: quod olim quum esses mœcha negabas.

Dimidium. locatur in Linum non restituentem mutuū: Credere mutuo. q̄ .d. idē
est donare Lino quod credere: quando id non reddit.

Nostris uersibus. **A**egle ca-
ret dentibus & dentata uis-
debat: emptis dentib⁹ ebur-
neis. **I**ndico cornu .i. ebore
& elephante indo. **M**oro ca-
dente: id ē moro præmiaturo.
Cerussata: id est candidata: ce-
russa & ochra inter colores fi-
ctitios ponuntur a Plinio: hic
pallor & cādor uel statius uel
mulieribus parabatur. **P**lacet
sibi: id est uidet candida. **A**lie-
nis crinibus: emptis: poteris ui-
deri comatus.

Nullus. Cecilianus habebat
uxorem quā nollebat ab
ullo tangi: & erat turpis: adhi-
buit custodes ac si esset pul-
chra: Eum deridet: q̄ cōduxit
futuros: cum adhibuit custo-
des: nā a custodibus cōductis
futebatur. Idem custodes.

Dum licuit: id est dum pote-
rant. Idem notat Iuuenalis:
Pone seram cohibe: sed q̄ cu-
stodiet ipsos: cauta est & ab il-
lis incipit uxor. **G**ratias: hoc
uerbum idicat de custodibus
conductis intelligendum: qui

O mihi curarum. **A**d Valeriū Flaccū scribit igemiscēs nullū esse p̄miū musis: sed in iudiciis tātū & cauidicis pecuniā uersari. **N**ō uile. i. magnū. **C**urarū: cogitationū & uersuū. **A**lumne: qui nutritus es. **L**aris antenorei. i. urbis antenoreæ: patauii: fuit enī patauinus. alibi: Censet apona liuio suo tellus: Stellaque nec flacco minus. **Q**uīti lianus: Multū inquit nup̄ i Flacco amissimus. Huius extāt octo argonauticorū libri ad reditū usque heroū: reliqs uel amissis uetustate: uel poetæ morte interceptis: totū effinxit.

In his Appolloniū rhodiū n̄ modo argumēto: sed singulis iterdū uersibus: ut ego ex Appollonii opere quattuor libris facile aīaduerti. **D**iffer: inter mitte. **E**x istis: musis. **A**es: pecuniā. **A**rca Mineruæ: loquitur nunc de cauidicis qui i foro uersant & lucrant ingentē pecuniā: qđ alibi repetit: Nā si falsiferi defēdēt tēpla tonātis: Sollicitisque reis uēdēt uerba uelis: An de foro palladio: qđ supra dixit cōditū a Domitiano: hoc magis placet q̄ qđ alii dixerunt Mineruā tullisse leges: & p̄pterea noiari hic a poeta in iudiciis. **U**na uero sententiā mihi p̄batur ut alludat ad arcam pallatinā. i. impatoris.

Nā pallas numē erat Domitiani: ut dicat poeta eos tātū q̄ assentando pallatia frequentant: nummos habere. **A**rca Mineruæ: id est arca Domitiani. **F**œnerat omnes deos: id ē a deo diues est ut possit dare nummos i fœnus omnibus diis. **A**rbor Palladis nigra: a fructu. **I**nclinat comas: fructu suo. **S**ophos: laudem sapientiæ. **S**emper inane: id est sine fructu. **P**ermessus: fluuius &

Olmeus ex Elicōe i unū p̄mixti i copaidē lacū delabūt: ut Strabo. **B**asia. i. laudes ianes: de quo supra: **D**ū basia iactas. **C**repāt. strepūt. tractū ē a meretricib⁹: q̄ cathedras dixit. **S**teriles: nullū fructū afferētes: nā cathedræ & i schola poetarū erāt & modulatores: & hui⁹ mōi ludis. **H**orati⁹: **D**iscipularū iter iubeo plorare cathedras: q̄si dicat libri n̄i tātū batiā tur. In quē sensū uidet̄ superius locut⁹: **D**ū basia iactas. i. dū gloriabūdus basia uenaris.

Pulchre. **D**e Carino cunnilingo. **P**arce bibit: tēperate. **C**ōcoquit: digerit. **E**t tamen pallet: quasi uelit ostendere Carinū affectantē noua remedia ad colorandam faciē tentatis omnibus aliis lingere cunnum: atque ita poeta in ea cauillatur.

Indignas: Laudat̄ mors Festi: q̄ cū morbo insanabili laboraret correptis etiā faucib⁹ decreuit mori. p̄us autem amicos cōsolatus: mortē sibi consciū. gratus erat Domitiano: ut nullo metu ip̄eratoris uideat̄ se interfecisse: propterea maiore laude dignus n̄ q̄ fuerit Cato: qui cū se interfecerit uidetur id egisse metu Cæsaris: cuius erat hostis. **P**estis tabida: cōtagiosa: morbus ille fuit quem Plinius mentagram appellat.

Ad Flaccum.

O mihi curarum precium non uile mearum
Flacce Anthenorei spes & alumne laris:
Pierios differ cantusque chorosque sororum
Aes dabit ex istis nulla puella tibi.
Quid petis a phœbo: nūmos hēt arca mineruæ.
Hac sapit: hac omnis fœnerat una deos.
Quid possūt hederæ bachi dare: palladis arbor
Inclinat uarias pondere nigra comas.
Præter aquas elycon & ferta lyrasque deorum
Nil habet. & magnum semper inane sophos.
Quid tibi cum cirrha: quid cū p̄messidos unda?
Romanum propius diuitiusque forum est.
Illic æra sonant: at circum pulpita nostra
Er steriles cathedras: basia sola crepant.

De Carino.

Pulchre ualet Carinus et tamen pallet.
Parce bibit Carinus: et tamen pallet.
Bene concoquit Carinus: et tamen pallet.
Tingit cutem Carinus: et tamen pallet.
Sole utitur Carinus: et tamen pallet.
Cunnum carinus linguat: et tamen pallet.

De Festo.

Indignas premeret pestis cum tabida fauces
Inque ipsos uultus serperet atra lues.

Siccis genis: non flens. **N**ec tamen: id est non sumpsit uenenum: ut multi affecti tedium aduersæ ualitudinis. **L**enta fame: id est inedia: ut Silius tedium morbi: & Portius latro declamator: tedium quartanæ. **S**ancta morte: id est sanctitate mortis se romanum præstitit. **V**ia nobiliore: id est ferro quam ueneno aut inedia. **C**æsar huius amicus erat: ideo præferenda mors huius morti Catonis: qui inimicus Cæsaris erat.

Emper agis. **I**ucuriosum & semper aliquid agentem Attalum. **A**gis causam: id est de

Siccis ipsis genis flentes hortatus amicos
Decreuit stigios festus adire lacus:
Nec tamen obscuro pia polluit ora ueneno:
Aut torfit lenta tristia fata fame:
Sanctam romana uitam sed morte peregit:
Dimisitque animam nobiliore uia.
Hanc mortem fatis magni præferre Catonis
Fama potest: huius Cæsar amicus erat.

Ad Attalum.

Semper agis causas: & res agis attale semper
Est non est: quod agas: attale semper agis.
Si res & causæ defunt: agis attale mulas
Attale: ne quod agas desit: agas animam:

Ad Canum

Sportula cane tibi suprema nocte petita est
Occidit puto te Cane: quod una fuit.

Ad Sosibianum.

E seruo scis te genitum: blandequè fateris
Cum dicis dominum sosibiane patrem.

De regulo.

Hæc quæ puluere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas
En quanto iacet absoluta casu.
Tectis nam modo regulus sub illis
Gestatus fuerat: recesseratque
Victa est pondere cum suo repente
Et postquam dominum nihil timebat
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ Regulæ post metum querelæ
Quis curam neget esse te deorum:
Propter quem fuit innocens ruina.

De Mammeia.

Os & labra tibi linguat mammeia catellus
Non miror merdas si libet esse cani.

clamas. **A**gis res: id est ob is negocia. **A**gis mulas: id est ducis mulas. Horati: Festinat caliolum: mulis: gerulisque redemptor. **A**gas animam: id est morere: & expira. nam Gellius scribit his uerbis: Hortensius cum has scripsi animam agebat: id est moriebatur. **L**iuus de ueneno senatus campani: Hi cum animam egissent: omnes tamen priusquam hostibus aperirent portæ expirarunt. hic Lilius accepit ac si diceret anxie animam diu agitauerunt.

E seruo. Reprehendit Sosibianum: quod patrem appellaret dominum & hic Sosibianus erat libertus. seruus: & dominus correlatiua: sed tamen Sosibianus id agebat: uolens blandiri patri quemadmodum dominum & regem apud hunc poetam sæpe legimus.

Hæc quæ puluere: De porticu reguli quæ cecidit statim: cum inde Regulus discessisset. **P**ost metum: id est postquam diu ostenderunt querelas hominum se metuere si mortuus esses.

Os Et labra. In mammeia cuius os fetidum obfellationem erat. Esse: comedere. Sequens epigramma est clarum.

Venderet excultos: Faceti præconis ingenium laudat: qui cum nuper uenderet agrum Marii: ne ille uideretur ob inopiam uendere: attulit causam quare uenderet: & eam causam ut nemo fecerit precium. **U**nde: ob eam causam. **F**aceret precium: offerret aliquid. **H**æret mario: non emitur ab ullo.

Vicinus. Nouius nomen est fœneratoris: in annalibus nomen diuitis: & amici apud Martialem: cui cum nunc uicinus esset: eius consuetudine uti non poterat: ait ergo qui sit uicinus Nouio oportere migrare si eum uelit uidere: si nolit oportere esse uicinum: & contubernalem. duorum Nouiorum meminit Porphirio. **C**ui liceat: qui possit. **T**erentianus: sodalis Martialis gerebat consulatam in ægypto. **T**am procul: consuetudine. Est migrandum: id est oportet me uel illum longius abire si uolo uidere. **I**nquilinus: est qui in aliena domo conducta cum domino habitat.

Ne grauis. Fesceniæ imprudentiam excusat: quæ ut celaret odorem uini deuorabat odores Cosmi: sed ita mixtus fetor uini odoribus largi olebat: consulit ergo ut omissis medicamentis simpliciter fateatur ebrietatem. **L**uxuriosa: pdiga quæ oblectaris luxu Cosmi: pastilli dicuntur grandiores pillulæ: atque id præsertim in re unguetaria. Plinius cum de scabie loquitur ita ait: Et de eius medicamentis teritur in mortario: deinde in pastillos diuiditur. **F**ragres: ne emittas malum odorem. **L**ætacula: leuiora prædia dicta sunt: & quæcunque in paratis mensis apponebantur ganeata: Martialis usus est pro pane dulcario apto ientaculis in distichis: Surgite: iam uendit pueris ientacula pistor. **E**xremo barathro. i. ab infimo stomacho.

De quirinali.

Vxorem habendam non putat quirinalis:

Cum uult habere filios & inuenit.

Quo possit istud more. futuit ancillas.

Domumque & agros implet equitibus uernis.

Pater familiae uerus est quirinalis.

De Mario.

Venderet excultos colles cum præco facetus.

Atque suburbani iugera pulchra soli.

Errat ait: si quis Mario putat esse necesse.

Vendere nil debet. fœnerat immo magis.

Quæ ratio est igitur. seruos ubi perdidit omnis:

Et pecus & fructus. non amat inde locum.

Quis faceret precium: nisi qui sua perdere uellet.

Omnia: sic mario noxius hæret ager.

De Nouio micospico.

Vicinus meus est: manumque tangi

De nostris Nouius potest fenestris.

Quis non inuideat mihi: putetque

Horis omnibus esse me beatum

Iuncto cui liceat frui sodale.

Tam longe est mihi: quam terentianus:

Qui nunc niliacam regit syenem.

Non coniuere. non uidere saltem

Non audire licet nec urbe tota

Quisquam est tam prope: tam proculque nobis.

Migrandum est mihi longius uel illi.

Vicinus nouio uel inquilinus

Sit: si quis nouium uidere non uult.

Ad fesceniam.

Ne grauis hesterno fragres fescenia uino

Pastillos cosmi luxuriosa uoras.

Ista linunt dentes ientacula. sed nihil obstat

Exremo ructus cum uenit a barathro.

Diapasmata & malagmata differunt: ut Plinius auctor e: q̄ diapasmata dicuntur tinguēta ex siccis odorib⁹: Malagmata dicuntur feces unguetorū. **Virus:** uenenū: & malus odor. **Grauius:** i. peius olet: uel uirus. i. uitium: quia ut apud Silium exposuimus in epistola ad Alex. uenenum pro uitio accipitur. **Animæ:** id est spiritus.

Alcime. Epitaphium Alcimi pueri: cui tumulū cōsecrat inter buxos uineas: & i me diis pratis: optatque sibi tales sepulchri honores: cū morietur. **Labicū:** erat i uia la

Quid qđ olet grauius mixtū diapasmate uirus.
Atq; duplex animæ longius exit odor.
Notas ergo nimis fraudes deprensasq; furta
Iam tollas: & sis ebria simpliciter.

Ad Alcimum.

Alcime quem raptum domino crescentibus ānis
Labicana leui cespite uelat humus:
Accipe non phario nutantia pondera saxo:
Quæ cineri uanus dat ruitura labor.
Sed fragiles buxos: & opacas palmitis umbras:
Quæq; uirēt lachrymis humida prata meis.
Accipe care puer nostri monumenta doloris.
Hic tibi perpetuo tempore uiuit honor.
Cum mihi supremos lachesis peruenierit annos:
Non aliter cineres mando iacere meos.

Ad Cinnam.

Garris in aurem semper omnibus cinna:
Garris & illud: teste quod licet turba.
Rides in aurem quereris arguis ploras:
Cantas in aurem: iudicas: taces: clamas.
Adeo neq; penitus sedit hic tibi morbus:
Ut saepe in aurem cinna cæsarem laudes?

Ad Bassam tribadem

Quod nūquā maribus iunctā te Bassa uidebā:
Quodq; tibi mæchum fabula nulla dabat:
Omnis & officium circa te semper obibat
Turba tui sexus: non adeunte uiro:
Esse uidebaris fateor lucretia nobis.

aperte posset laudaret: id autem clam agebat: & in aurem alterius non modo maledicentia: sed omne uerborum genus admonebat. **Turba** teste: id est præsens aliis.

Morbus: garriendi. **Sedit:** fixus est.

Quod nunq̄ **In Bassam tribadem.** Tribades dicebatur mulieres quæ alias fricabāt: de his plura infra dicemus. Iuuenalis illarum libidinem accusat: Frictum crissantis adorat. **Turba** tui sexus: id est mulieres. **Obibat:** omne officium perficiebat.

tina non procul ab urbe oppidum uetustum: ut scribit Strabo finitimum erat pictis: & picti populi de quibus mihi uidetur Virgilius locutus cum ait: Et picta scuta labici: quod refert Seruius: de labico nusquam extat. **Via labicana:** a porta æsculina auctore Strabone incipit: ubi Alcim⁹ erat sepultus.

Accipe non phario saxo.

Phario: ita codex habet antiquus: & ita legendum est: nam de simite lapide ægyptio: qui postea pyropecilos est dictus intelligit: unde obelisci tumulis regum erigebantur: obelisci lapides acuti in speciem radii solaris: undē obelisci dicti: οβελισκος radiū & sagittā significat. **Phario:** non legendum e: quoniam nec scriptio probat: nec ullus est usus: non enim e marmore pario erigebantur lapides sepulchris: de quibus uidetur sensisse poeta. **Saxa** micantia: id est obeliscum: qui uidetur micare in aere. **Faciles:** non premētes grauius tumulum & terrā. **Accipe:** hæc loca & pignora nostri doloris.

Viuet perpetuo: quia finiuntur hæc: ut obeliscus. **Peruenit:** id est cum expleuerit fastidium cursum.

Garris. In Cinnam cui detrahendi morbus adeo in seclerat: ut ne Cæsarem: quod

Fututor: erat tribas. **P**rodigiosa: portentosa libido. **C**ommenta: id est fecisti dignū nostrum. **E**nigmate thebano: id ē par nostrum thebano enigmati. Enigma thebanū p̄posuit Sphynx Oedipo: quis esset: qui prius quattuor pedibus mox duobus: postremo tribus: respondit Oedipus esse hominem: auctor ē Diodorus. **U**t dicatur: adulterium ubi non est uir: hoc est mirandum. Sequens epigrāma est clarum.

SAepe mihi: in Mamurianum pauperem captū amore Cesti pueri Martialis. **G**rabatum: lectum uilissimū.

Curtum: mutilatū & fractū
Chione & anthiope meretrix
Ces: quare calices sunt semper
immundi **C**ærea: flaua colore
amisso. **G**allica palla: non tam
men galli omnes utebant bre
uioribus uestibus: ut Strabo.

Non culum fodiā: quoniam
adeo pauper ut cum nō edas:
culus nō faciat officium suū.

Sat: prius exple stomachū:
& postea pædica: q̄si dicat ma
gis tibi necesse ē reperire cibū
q̄ puerum. Eodem uerbo & se
su usus est Catullus in passe
re: Aureli pater esuritionum.
& cætera.

Fabritio iunctus: Epitaphi
um Aquini & Fabritii:
quorum uterque primipilaris
fuerat: & quod raro solet acci
dere collegis amarunt inter se.
Qui: Fabriti⁹: ne lugeret ami
cum mortuum gaudet se prio
rem mortuum esse. **T**estatur
munera primi pili: quia uterq̄
fuit primipilaris.

Cantasti: In Eglen fellatri
cem: quam supra annum
esse indicauit: Sic dentata sibi
uidetur egle: simul hoc osten
dit: olim cū iuuenis esset: ma
le cantabat: nam coitus rauce
scebat: nunc bene cātat: quod
indicat eam fellare: & abstine
re coitu: propterea os fetere:
ait poeta basienda non es. ali
bi quoque fella tricem esse
ostendit.

At tu proh facinus bassa fututor eras:
Inter se geminos audes committere cunnos:
Mentiturq; uirum prodigiosa uenus:
Commenta es dignū thebano ænigmate mōstrū:
Hic ubi uir non est: ut sit adulterium.

Ad Lælium:
Cum tua non edas carpis mea carmina læli:
Carpere uel noli nonstra: uel ede tua:

Ad Mamurianum.
Sæpe mihi queritur non siccis cestos ocellis:
Tangi se digyto mamuriane tuo.
Non opus est digyto: totum tibi ceston habeto.
Si deest nil aliud mamuriane tibi.
Sed si nec focus est: nudi nec sponda grabatti

Nec curtus chiones antiopes ue calix:
Cærea si pendet lumbis & trita lacerna:
Dimidiaq; nates gallica palla tegit.
Palceris & nigrae solo nidore culinæ
Et bibis immundam cum cane pronus aqua:
Non culū: neq; enim ē culus qui non cacat olim.
Sed fodiam digyto: qui superest oculum.
Nec me Zelotypum nec dixeris esse malignū.
Deniq; pædica mamuriane satur.

De Aquino.
Fabricio iunctus fido requiescit aquinus
Qui prior elisas gaudet abisse domos:
Ara duplex primi testatur munera pili:
Plus tamen est titulo quod breuiore legis.
Functus uterq; sacro laudatæ foedere uitæ:
Famaq; quod raro nouit amicus erat.

Ad Eglen fellatricem:
Cantasti male: dum fututa es ægle
Iam cantas bene. basienda non es.

precatúr Martialis: ut miles milia habeat: quoniam si id contigerit: pre avaritia abstine-
bit cibo. **S**eptimas calendas: id est septē mēses. **M**ortes: mortuorū hēreditates. **N**i-
græ monetæ: nigra moneta dicebat ex ære: ut fulva ex auro: neque probanda sententia
illoꝝ qui putarūt Flavios: id est Vespasianum & liberos signasse monetā fulvā: nā longe
ante eorum tēpora. **P**. Decius tribunus militum donatus obsidionali corona mactavit
taurum: & cedit centū fulvos. Semel in anno: natali suo. **S**elibra plumbea: repetit qđ
dixit monetam nigrā: cum ta-
men nulla ex plumbo fuerit
percussa: dixit plumbeum ut
deprimeret. Selibragenus nu-
meri. i. ut libra servatis his no-
minibus in numero pecuniæ.
quoniam prius argentum: &
aurum appendebatur. **V**nde
libripendes dicebantur qui pē-
debant: ut Varro docet.

MAmmas: Hoc dictum ē
in Afram: quæ puellæ verbis
utebatur. & Mānam matrē:
tatam patrem appellaret cum
ipsa esset anus. **P**erlius: At iras-
tus mammæ lalare recusas.
Maxima mammarū: Ab avia
& omnino avus. Cato de libe-
ris educandis: quum cibum ac-
portionem buas ac papas do-
cent & matrem mammam pa-
trem tatam.

Llla manus: Demetrium
cui epigrammata sua dicabat
deslet amissum: ait tamen se p-
secutum esse morientem: quo
potuit munere hoc est liberta-
te: nam ex servitute ipsū ma-
numisit. **A**lla māus: Demetrii
fida meorum studiorum quia
excipiebat carmina. **N**ota cæ-
saribus: Tito & Domitiano: q-
bus epigrammata mitteban-
tur. placet enim aliquid scriptum fuisse ad Titum quamvis nihil in opere legamus præ-
ter Naucissum. **D**estituit virides ānos: id est iuvenes. **M**ulti Demetrii fuerunt. **N**e-
pos Anthiochi Demetrius Calcedonius: orator alius byzantinus philosophus: **T**ertius
statuarius: **Q**uartus Aspondius Apollinis discipulus: **Q**uintus Calatianus scriptor: **S**ex-
tus Bizantinus item. **S**eptimus sophista. **O**ctavius tramithenus appellatus Ixion: **N**on-
Ciræneus Decius septius: & multi prætera inter quos poeta qđā iābicus: hic vero nomē
serui. **M**essis q̄rta: id est quartus ānus: Id ē natus erat. xviii. ānū. **C**auim⁹: puidim⁹. **A**fa-
mulis: seruis qđ mānumisim⁹. **C**ū lues: morbus. **I**us dñi remisim⁹. i. donavim⁹ libertatē.

Sed tam prodigus atq; liberalis:

Et tam lautus eras calene: ut omnes

Optarent tibi centies amici.

Audit uota deus: precesque nostras

Atque intra puto septimas calendas

Mortes hoc tibi quattuor dederunt.

At tu sic quasi non foret relictum.

Sed raptum tibi centies: abisti

In tantam miser esuritionem:

Ut conuiuia sumptuosiora

Toto quæ semel apparas in anno:

Nigræ sordibus explices monetæ.

Et septem ueteres tui sodales

Cōstemus tibi plumbea selibra

Quid dignum meritis precemur istis.

Optemus tibi milies calene

Hoc si contigerit fame peribis.

De afra uetula.

Māmas atq; tathas habet afra. sed ipsa tatharū
Dici & mammarum maxima māma potest.

De Afro demetrio.

Alla manus quondam studiorum fida meorum:
Et scelix domino: notaq; cæsaribus:

Destituit primos uirides demetrius annos:

Quarta tribus lustris addita messis erat.

Ne tamē ad stygias famulus descenderet ūbras:

Vreret implicitum cum scelerata lues:

Cauimus & domini ius oē remisimus agro.

lustris lustris

Munerem meo: libertatis. **S**ua premia: libertate. **M**e patronum: nam serui manumissi auctore Dionyso dominos a quibus fuerant manumissi: patronos uoce romana appellabant. **I**turus liber: id est donatus libertate.

Qui pinxit: Venus iudicio Paridis superauit Mineruam & Iunonem pulchritudine: nunc Venus fuit male picta: ait poeta pictorem uoluisse blandiri Mineruam: ne scilicet pulchrior uideretur. Blanditus est Mineruam: quia pinxit de formam Venerem: gessit morem Mineruam: cum qua olim contendit de forma.

Munere dignus erat conualuisse meo.

Sensit deficiens sua premia: meque patronum:

Dixit ad infernas liber iturus aquas.

A Lycorem:

Qui pinxit uenerem tuam lycori:

Blanditus puto pictor est mineruam:

Ad Scauolam.

Si dederint superi decies mihi milia centum:

Dicebas nondum scauola iustus eques.

Qualiter o uiuam: quam large quamque beate:

Riserunt faciles & tribuere dei.

Sordidior multo post hoc toga: penula peior:

Calceus est farta terque quaterque cute.

Deque decem plures semper seruantur oliuam:

Explicat & coenas unica mensa duas.

Et ueientani bibitur fex grassa rubelli:

Asse cicer tepidum constat: & asse uenus:

In ius o fallax atque inficiator eamus:

Aut uiue: aut decies scauola redde deis.

De Spectaculo.

Picto quod iuga delicata collo

Pardus sustinet: improbaque tigres

Indulgent patientiam flagello:

Mordent aurea quod lupata cerui:

Quod freno libyci domantur ursi:

Et quantum calydon tulisse fertur:

Par & purpureis aper capistris:

Turpes effeda quod trahunt bisontes:

Et molles dare iussa quod choreas

Nigro bellua nil negat magistro:

Picto: Notus lusus leporum: & leonum. **P**icto collo: nam picti sunt pardi maculis.

Indulgent patientiam: id est ferunt aequo animo flagella. **L**upata: frenos aureos.

Calydon: oppidum aetholiae ubi Meleager interemit aprum. **B**isontes animalia iubata in germania sunt. **B**ellua nigra: elephas.

Si dederint superi: Scauolam avaritiam accusat qui cum olim nondum haberet quadringenta sesterteria: optans diuitias a diis: pollicebatur se fore liberalem modo decies centena haberet: nunc eas opes assecutus uiuebat aua-

re & tenuiter. **N**ondum iustus eques. i. cum nondum haberes legitimum censum equestrem: id est quadringenta sesterteria.

Faciles: exauditis precibus. **P**ost haec: id est post paratas diuitias. **P**enula: uestis contra imbres. **D**e. x. oliuis: sex seruatur.

Duas coenas: id est una & eadem mensa: & uesceris & reliquias seruas in alteram & sequentem mensam. **V**eientani rubelli: aut hic deprauatum est nomen: aut apud Plinium:

hoc enim genus uini rubelli: non a ueientanis: & nomeitanis mitti scribit: ubi uuae sunt rubentes: quas ut ipse auctor est non nulli dixerunt rubellas: quae nimiam fecem habent: propterea ait Martialis fex crassa: deprauatus est Plinii codex: ue-

ienti nascebatur. **H**oratius: Veientanumque rubellum. **I**dem Persius. **C**icer tepidum: & madidum. **I**nficiator & fallax: id est qui decepisti deos: & quod depositum negas: nam inficiator est: qui negat depositum. **V**ie: splendide & delicate. supra:

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Hoc fortuna placet posthumus imposuit.

Laxos rictus: apta ora & per
uia. **T**enere: comprimere.
Cui: Cæsari mitissimo & cle
mentissimo.

IN Nomentanis: Vinū
nomentanum nouū pes
simum est: uetus optimo cui
que uino conferendum: ut uel
falernum uel chium: uel seti
num possis commode ac recte
appellare: de nouo in distichis:
Nometana meum tibi dat uis
demia Bacchum: Si te qntus a
amat cōmodiora bibes. nomē
tanū agrū neglectū ad decem
lapides Acilius Steneli⁹ & Pa
læmon grāmaticus: sua indu
stria i sūmam fertilitatis laudē
excoluerūt. Quicquid uolu
it testa anus: hoc est uetus: po
test cū quouis certare. Alibi d
falerno: quid uis nomē habe
re potest.

INtro ponis aquā. **D**eri
det Ruffum frustra ex
pectantem Næuiā: de qua su
pra. Parcebat enim uino: ut di
utius posset expectare. Sub
inde: frequenter. **D**iluti: mix
ti uini. Sobrias nequitas: id
est sobrium coitum. **N**ega
uit: quasi diceret eum abstinere
uino: cum amica non esset
uentura.

SAepe mihi: Ad. L. Iulium
Iodaiem: affert causam quare
non scribat aliquid magnum:
quia nullum scilicet sit premi
um: nec ocium. **A**liquid ma
gni. i. nollo uersari in epigram
matib⁹. Flacco: Horatio: Me
coenas aluit Flaccū: & Maro
nem. **U**uat: quia cū fructu ē.

Est tibi sit: ad Gallū cui pe
ne idē scribit quod scrip
sit Proculo: se scilicet non itu
rum ad salutandum: sed missu
rum mane librum: & post: deci
mam se iurum. **T**ranstiberi
na. procul. Vipsanas laur⁹: por
ticus Romæ quæ Vipsana di
cebatur: cuius memit Tacitus

Quis spectacula non putet deorum?
Hæc transit tamen ut minora: quilibet
Venatus humiles uidet leonum:

Quos uelox leporum timor fatigat.
Dimittunt: repetunt: amantq; captos.
Et securior est in ore præda:

Laxos cui dare peruiosq; rictus
Gaudent: & timidos tenere dentes:
Mollem frangerem dum pudet rapinam:

Stratis cum modo uenerint iuuenis.
Hæc clementia non paratur arte:

Sed norunt cui seruiant leones.

Ad Ouidium.

In nomentanis ouidi quod nascitur agris:
Acceptit quotiens tempora longa merum
Exiit annosa mores nomenq; senecta:
Et quicquid uoluit testa uocatur anus:

Ad Ruffum.

Interponis aquam subinde ruffe:

Et si cogeris iā sodale: raram

Diluti bibis unciam falerni.

Nunquid pollicita est tibi beatam

Noctem uenia: sobriaq; mauiis

Certe nequitas fututionis.

Suspiras. retices. gemis. negauit.

Crebros ergo bibas licet trientes:

Et durum iugules mero pudorem.

Quid parcis tibi ruffe: dormiendum est:

Ad Lucium Iulium.

Sape mihi dicis luci carissime iuli:

Scribe aliquid magnum: desidiosus homo es.

Otia da nobis: sed qualia fecerat olim:

Meccenas flacco: uirgilioq; suo.

Condere uicturas tentem per sæcula curas:

Et nomen flammis eripuisse meum:

In steriles campos nolunt iuga: ferre iuuenis:

Pingue solum lassat: sed iuuat ipse labor.

Ad Gallum.

Est tibi sitque precor: multos crescatque p̄ ānos:

Pulchra quidem uerum transtiberina domus:

At mea dyplanas spectant canacula laurus:

Factus in hac ego sum iam regione senex.

Migrandum est ut mane domi te galle salutem:
Es tanti: uel si longius illa foret.
Sed tibi nō multum est: unum si præsto ^{l. huius} togatū:
Multum est hunc ^{l. huius} unum si mihi galle nego:
Ipse salutabo decima uel serius hora:
Mane tibi pro me dicat auere liber:

De Catella publi.

Issa est passere nequior catulli.
Issa est purior osculo columbæ.
Issa est blandior omnibus puellis.
Issa est carior indicis lapillis.
Issa est deliciæ catella publi.
Hanc tu si quaeritur: loqui putabis:
Sentit tristitiamq; gaudiumq;
Collo nixa cubat: capitq; somnos:
Ut suspiria nulla sentiantur.
Et desiderio coacta uentris
Gutta pallia non fefellit ulla:
Sed blando pede suscitatur: toroq;
Deponi monet: & rogat ^{l. huius} luari.
Castæ tantus inest pudor catellæ.
Ignorat uenerem. nec inuenimus
Dignum tam tenera uirum puella.
Hanc ne lux rapiat suprema totam:
Pictam publius exprimit tabella.
In qua tam similem uide bis issam:
Ut sit tam similis sibi nec ipsa.
Ipsam denique pone cum tabella:
Aut utranque putabis esse ueram:
Aut utranque putabis esse pictam.

Ad Velocem.

Scribere me quereris uelox epigrammata lōga.
Ipse nihil scribis: tu breuiora facis.

Ad Regulum.

Cum tibi sit sophiæ par fama & cura deorum:
Ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
Ignorat meritis dare munera: qui tibi librum:
Et qui miratur regule thura dari.

In Priscum.

Cum te non nossem dominum regemq; uocabā:
Cum bene te noui: iam mihi priscus eris.

Ad Lectorem.

Quacunq; lusi iuuenis & puer quondam:

huius nemus & lauros spectabat
Martialis a fenestra. Est
tanti precii: hoc officiū ut te
salutē: nō est multum si uenio
comes: & me præsto comitem
sed multū ē si me mihi ipsi ne-
go: & amitto tēpus: id est non
uaco litteris: & ueræ uitæ.

Issa est: Publius in delitiis
habebat catellam de qua
alibi: Publius exiguæ si flagrat
amore catellæ. Issa insula i illy-
rico est: unde non procul erat
melita: ut Strabo scribit: & Pli-
nius dedicati mittebantur ca-
nes: inde canes meliteos dictos
putat Calimachus ut nō incō-
mode hanc catellā meliteā pos-
sit appellare. Nequior: lasci-
uor. Sentit tristitiā & gaudi-
um: id est mœret & gaudet: ac
si haberet sensus humanos.

Desiderio uentris. s. emittēdi.
Sequēs epigramma ē clarū.

Um tibi sit: Regulus cau-
sas agebat: cum mittat ad
eum epigramma Martialis ait
nō esse reprehēdēdū: q; interpol-
let occupatū i causis publicis:
nā cū Regulus nō minus habe-
at ingenii ut libris possit dele-
ctari: q; pietatis: qua uti i cau-
sis defendēdis: nō iēpte ei mit-
titur libellus. Minor pietas:
id est cū habeas & ingenium.

Sophiæ: doctrinæ.

Um te: Ludit in prisco no-
mine proprio: quod iocā-
do accipit appellatiuū: ait enī
salutabā te antea Prisce: & ap-
pellabā te dominum & regem
uolens aliquid impetrare: quo-
niam nō noueram te auarum:
nunc quod mihi es cognitus:
eris mihi priscus. i. te nō colā:
& te proprio noīe appellabo.

Quacunq; Docet ubi e-
ius epigrammata enim pos-
sint.

Inuidebis ocio: q̄ noles tere-
re tēpus. **A**pinæ: dicunt̄ res
renues & uilissimæ. **A**libi
Martialis: Sūt apinæ tricæ &
si quid uilius istis. **A**li apinas
dictas putāt ab apino fructu: q̄
cortice fragili est: ut scribit Pli-
nius: Alii ex puerbio ludico:
q̄d erat apud antiquos apina
& metaicra urbib⁹ deletis: cum
enim rē uilissimā & nulli⁹ mo-
mēti uolebāt significare apinā
dixere: p̄pterea ait Plini⁹ api-
nam euersam ī ludicrū uerte-
runt. placet per sententiā. Il-
lud sane cōstat rem exilem &
uilissimā esse. **P**er quem nō li-
cet: id est qui nō sinit meas nu-
gas perir̄: sed excipit & ediscit.

Nos tibi: Epitaphium An-
tullæ in nemore consecra-
to a Fenio Telesphoro eius
patre. **D**ignior ipse: pater q̄
esset mortuus.

Quædam: In Procillum in-
uidū. **L**igustæ: flos candidus.

Graculo: graculi sunt aues
quæ gregatim uolant: ut Var-
ro: & Fabius dicta uoce. **S**us-
spēdia sæua cogitabis: pre in-
uidia. **C**ito: id est priā ætate.
Sequens epigrāma est clarū.

Occuris: Lupercus auarus
uolebat gratis habere epi-
grāmata Marti. poeta arguto
ioco eum ludit. Lupci cuiusdā
meminit Tacitus ī bello ad-
uersus batauos. **A**d pirū: lo-
cum ubi habitabat Marti. po-
tes ad pilam legere. **Q**uod īfra
īndicat: Sed tiburtinæ: sū p̄xi-
mus accola pilæ. sed placet ad
pirum: ut regio ad malū puni-
cā dicebat̄ auctore Suetonio ī
Domitiano. **F**orū Cæsaris:
nō Domitiani sed Augusti in
quo Archēsilauis uictor dica-
uit Venerem genitricē. **N**ido:
alio uerbo dixit Horatius:

Apinasque nostras: quas nec ipse iam noui:
Male collocare si bonas uoles horas:
Et inuidebis otio tuo lector:
A ualeriano pollio petes quinto:
Per quem perire non licet meis nugis.

Ad Faustinum.

Hos tibi uicinos faustine thelesphorus hortos:
Fanius: & breue rus uadaque prata tenet.
Condedit hic natæ cineres: nomenque sacrauit:
Quod legis antullæ: dignior ipse legi.
Et stygias æquū fuerat patrem isse sub umbras.
Sed quia non licuit: uiuat ut ossa collat.

In Procillum.

Quædam me cupit inuide procille
Toto candidior puella cygno:
Argento. niue. lilio. ligustro:
Sed quamdam uolo nocte nigriorem
Formica. pice. graculo. cicada.
Iam suspendia sæua cogitabis:
Si noui bene te procille: uiues.

De Antulla.

Hoc nemus æterno cinerum sacrauit honore
Fanius & culti iugera pauca soli.
Hoc tegitur cito rapta suis antulla sepulchro:
Hoc erit antullæ mixtus uterque parens.
Si cupit hunc aliquis: moneo ne speret agellum.
Perpetuo dominis seruiat iste suis.

In Lupercum.

Occurris quotiens Luperce nobis
Vis mittam puerum subinde dicis
Cui tradas epigrammaton libellum:
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non est quod puerum luperce uexes.
Longum est si uelit ad pirum uenire:
Et scalis habito tribus sed altis.
Quod quæris propius petas licebit:
Argi nempe soles subire letum.
Contra Cæsaris est forum taberna.
Scriptis postibus hinc & inde totis
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illuc me pete: nec roges atrectum:
Hoc nomen dominus gerit tabernæ:
De primo dabit alteroue nido

Pila taberna meos habeat: uel pila libellos. i. fra Martialis: Hos nido licet i.feras uel imo.
Quid nobis inquis: Valerius Martialis Detiano suo amico secundū librū mittit: eum introducit consulentem: cur epistolā epigramatis proponat: cuius auctoritate commotus exit in carnē omissa epistola. **Q**uare tragœdi: comœdi: horū mos erat uti prologo: quē nunc Detianus appellat epistolam: ratio erat: quia eo prologo quo alloquebantur spectatores: nonnulla dicebant: quæ paulo post occupatione fabulæ dicere nō poterāt: inde est quod ait. **A**ccipiant epistolam: id est utantur prologo. **L**oqui pro se: quia cū spectatoribus suo nomine non possunt postea occupatione.

Rasum pumice purpuraque cultum
Denariis tibi quinque martialem:
Tanti non es ais: sapis luperce:

Ad cecilianum.

Cui legisse satis non est epigrammata centum:
Nil illi satis est ceciliane mali.

Marci Valerii Martialis epigrammaton
Liber secundus.

Quid nobis inquis cum epistola: parum ne tibi prestamus si legimus epigrammata: quid hic porro dicturus es: quod nō possis uersibus dicere: Video quē tragœdi epistolā accipiāt: quibus pro se loqui nō licet. epigrammata curione non egent. & contenta sunt sua id est mala lingua. In quacunque pagina uisum est epistolam faciunt. Noli ergo: si tibi uidetur: rem facere ridiculam: & in toga saltāt inducere psonam. Deniq; uideas: an te delectet cōtra retiariū ferula. Ego inter illos sedeo qui p̄tinus reclamāt: Puto me hercule deciane uerū dicis. **Q**uid si scias cū qua & quā lōga epistola negocium fueris habiturus: Itaque quod exigis fiat. Debebūt tibi: si qui in hunc librū inciderit: quod ad primam paginā nō lassi pueniēt:

Ad Librum suum.

Tercentena quidē poteras epigrammata ferre:
Sed quis te ferret: perlegeretque liber:

quod Horatius in satyra docet interprete Prophirione. Sit igitur sensus uidean uerba quibus retiarii quum non placent afficiuntur: te delectent: quasi dicat si tu offendes nos ista epistola exploderis cæsus ferula: ut retiarius: & ego non te defendam: immo una cum aliis clamabo protinus i te. Reclamāt. tractū a spectatoribus qui statim reclamāt: si quid inepte dixeris. **Q**uid diceres: si scires quā longa epistola usuri eramus uerba Martialis. **P**aginam: epigrammaton.

Et centena: Alloquitur librum: cui dicit se adhibuisse breuitatem: ut nullo tedio per

ne fabulæ dicere nō poterāt: inde est quod ait. **A**ccipiant epistolam: id est utantur prologo. **L**oqui pro se: quia cū spectatoribus suo nomine non possunt postea occupatione. **C**uriōe: ministra epistola suorum sensuum. Curio ministrū significat. **E**t sua lingua: id est satis pro se loqui potest sine Curione: id est ministro. **F**aciunt epistolam. i. possūt uti prologo: quod non faciunt tragœdi. **N**oli ergo: hic est sensus: quemadmodum si mimus re ridiculam facit non est uelandus toga: Ita & epigrammata si suos iocos prestant non sunt uelanda epistola. **P**ersonæ saltāt. i. mimmo. Retiariū ferula: & pueri uapulabant: & senū gressus iuuabantur. ea i. firmis simū est uirgultum: Vnde pro uerbiū apud antiquos erat i eos: qui tenui & exiguo præsidio aduersus optime instructū pugnabant: eos pugnare ferula contra gladiatorem. hoc ait Detianus: non est quod cogites: si male scripsisti te fore tutum aduersus obtrectatores hac epistola. nam hoc esset pugnare ferula contra gladiatorem: quasi. d. ista epistola aduersus obtrectatores paruum præsidium præstat: Vel gladiatores cum non placebant uirgis cæsi explodebantur ex teatro:

legatur quod ut assequi possit: ut in manus ueniat calente mero: ait tam se uereri: ne ita quoque longus uideat. **A**t nunc disci: docet comoda breuis libelli. **T**ertia: id est tertium comodum. **S**i cui: si ab aliquo. **M**ixto: infuso. **Q**uicunque sic: in ista breuitate. **H**ei mihi: ah quae a multis non legeris.

Creta: Domitianus post duplicem triumphum de daciis populis germaniae germanici cognomen assumpsit: septembrisque mensem appellauit germanicum: quod eo incepisset bellum.

hoc cognomen anteponit Martialis laudi Metelli: quae a creta diuisa cretensis dicitur: & cognomen Scipionis Africani: cui Africa diuisa nomen dedit: Denique triumphis quos Vespasianus & Titus duxerant ex iudaeis: quoniam non solum Vespasianus aut Titus sed uterque arma illis intulerat. Triumphum uero Germanicum solum sit possessorem: & dominum Domitianus. **A** Creta Metellus creticus dicitur in Ouidio in fastis. **R**heno domito: id est populis germanis: nam Germanicus frater Tiberii inde cognomen assumpsit.

Et puer: quo pacto debuit dici Germanicus Domitianus puer: uicit germanos: nimirum est ex historia: uel ut intelligas eum patrem secutum esse: qui ante susceptum imperium duas ualidissimas germaniae gentes deuicit: penetrauitque usque in britanniam: uel quod magis placet: quoniam cum iuuenis esset ad huc una cum Antonio & Mutiano batavos germaniae populos in leges & ditionem consercuit: Batavi autem habent insulam in rheno ad centum milia passuum. De hac historia Silius: At tu transcendens germanicae facta tuorum. Iam puer auricomus performidate batavo: illic tamen britanno legimus: quod nihil refert: nam codices plerique habent batavo & eadem fuit expeditio.

Idumaeos: ex iudaeis quasi dicat iudaei fuerunt uicti armis

Sexte: Sextus iactabat se nihil cuiquam debere Martialis hominis iactantiam ioco subsannat: aitque se id credere: quoniam is tantum debet: qui potest soluere.

Quam blandus: Amianus habebat rem cum matre: quae blanditur tibi mater. **N**omina nequiora: id est haec blanditiae placent. Nec sororem: sed uxorem.

At nunc succincti quae sunt bona disce libelli:

Hoc primum est breuior quod mihi charta patet:

Deinde quod haec una peragit librarius hora:

Nec tantum nugis seruiet ille meis.

Tertia res haec est: quod si cui forte legeris:

Sis licet usque malus: non odiosus eris.

Te conuiuia leget mixto quincuncis: sed ante:

Incipiat politus quam tepuisse calix:

Esse tibi tanta cautus breuitate uideris:

Heu mihi: quam multis sic quoque loquus eris:

Ad Caesarem domitianum.

Creta dedit magnum: maius debet Africa nomen:

Scipio quod uictor: quodque Metellus habet.

Nobilius domito tribuit Germania Rheno:

Et puer hoc dignus nomine Caesar eras:

Frater Idumaeos meruit cum patre triumphos:

Quae datur ex catis laurea tota tua est.

Ad Sextum.

Sexte nihil debes: nil debes Sexte fatemur:

Debet enim si quis soluere Sexte potest.

In Amianum.

Quam blandus es Amiane matri:

Quam blanda est tibi mater Amiane.

Fratrem te uocat: & soror uocatur.

Cur uos nomina nequiora tangunt?

Quare non iuuat hoc quod estis esse?

Lusum creditis hoc: iocumque non est.

Mater quae cupit esse se sororem:

Nec matrem iuuat esse nec sororem.

Ad Decianum.

fraternis & patris. At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

At solus uicisti Germaniam.

29
NE ualeam: Iuerat salutatim Decianum saepenumero: qui ad duo milia passuum distabat: sed ille uel aliis negociis occupatus negabat se esse domi: uel aderat: ait poeta sibi non esse molestum ire duo milia passuum ut cum uideat: sed sibi graue esse ire quattuor: & cum non uidere: amittereque labore.

Ne ualeam. i. peream. Vacas tibi: indulges ocio.

Inunc: In delicatum & seuerum lectorem: quem duabus paginis fessum dicit iam oscitare: & spectare ultimam partem libri: propterea eos sibi male consulere: qui suberit ut epigrammata que olim recitabat & habebantur in admiratione redigat in libellos & emittat.

Ne ualeam si non totis deciane diebus:

Et tecum totis noctibus esse uelim:

Sed duo sunt quae nos distinguunt milia passuum:

Quattuor haec fiunt: cum rediturus eam.

Sape domi non es: cum sis quoque saepe: negaris:

Vel tantum causis: uel tibi saepe uacas.

Te tamen ut uideam: duo milia non piget ire:

Vt te non uideam: quattuor ire piget.

Ad Seuerum.

Inunc edere me iube libellos:

Lectis uix tibi paginis duabus

Specta escato colicon seueri.

Et longas trahis oscitationes.

Haec sunt quae relegente me solebas

Rapta scribere: sed uitellianis.

Haec sunt singula quae sinu ferebas

Per conuiuia cuncta. per theatra.

Haec sunt: aut meliora siqua nescis:

Quid prodest mihi tam macer libellus:

Nulla crassior ut sit umbilico:

Si totus tibi triduo legatur:

Nunquam delitiae supiniores.

Lassus tam cito deficis uiator:

Et cum currere debeas bouillas:

Iter iungere quaris ad camoenas:

Inunc edere me iube libellos.

In Attalum:

Declamas belle causas agis attale belle:

Historias bellas: carmina bella facis:

omnes artes attingebat: & ita ut nullam assequa: & ediscat ut ab ea possit accipere nomen: ficto igitur nuper uerbo dicit eum debere appellari Ardelionem. Nam ardeliones sunt qui stu-

matata que olim recitabat & habebantur in admiratione redigat in libellos & emittat.

Oscitationes: id est distractio nes oris: quod est signum fastidientis.

Spectas deschato colicon: id est ultimam paginam & finem libelli.

Vitelliani: erant pugillares: quibus res amatoria & lasciuae scribebant.

Indistichis: Nondum hos legerit puella: Nouit quid cupiant uitelliani.

Rapta: rapti haec sunt singula redacta in librum.

Macer: breuis.

Supiniores: id est ignauiores nunquam uidi maiorem ignauiam.

Bouille uenienti ex aritia occurrunt: paulo citra locum ubi erat templum bonae deae: ea uia celeberrima erat:

& sacris arcinis & amoenitate locorum celebrem fuisse ostendit Iuuenalis: Dignus arcinos qui medicaret ad axes.

Propterea poeta sumpsit metaphoram a uiatore cursuro bouillas.

Pedianus autem: aedes camoenarum erat ad portam trigeminam condita: ut alii anales habent: a Fulvio nobiliore: ut alii ab Octauiio tibicine.

Iter iungere quae ris: iter iungunt hi qui per intervalia quiescunt in cursu.

Camoenas: ad aedem musarum.

Bouillas: inquit cursurus uis subsistere ad portam.

Aedem autem camoenarum primus Numa crexit auctor Liuius in primo ab urbe & Plutarchus.

Declamas: In Attalum qui artes omnes attingebat nulla erudiebatur.

Martialis quaerit quomodo debeat appellari: cum pariter

dio quodam ardent in re omnem & nullam prosequunt. Declamare est fide orare ad exercitationem. Minimi poeta: qualia scripserunt Laber⁹ Publius Philistio: in his solus risus quærebatur. hi poetæ mimographi dicuntur. Ardelio: nomen studii: & non doctrinæ ab ardendo: id est festinando. Ardeliones ad omnia festini & curiosi: sed ut dixi nouitate nominis iocatur. Sequens epigramma est clarum.

Scripsi: In Næuia iocus est. nã dare absolute apud Martiale modo è dare preciũ: mō dare coitũ. ut illud res per ridicula est uis dare scilicet coitũ nec dare uis scilicet preciũ exigebat preciũ Martialis a Næuia pro coitu. Nō dabit ergo: scilicet coitũ. Interrogatiue immo dabit scilicet precium ut emat a me coitum: quasi dicat si uoluerit a me coitũ omnino soluet: aliter. n. nolo.

Basia dimidio: Posthumus male olebat conscius hui⁹ rei dimidio labro oscula dabat occurrentibus amicis. Martialis dicit se non ægre ferre: si dimidio tantũ labro osculat: sed se facere potestatem ut dimidiũ adimat. Posthumus: nomen fictum est apud poetã: ut indicat. Quis sit posthumus in meis libellis nō dicam. Licet demas: potes demere: hoc etiã dimidiũ. & id facile pateat.

Quod fronte: Ad Ruffum cenipetã. Ita habet inscriptio antiqua: id est sectantem & petentem aliam cenam. Nubila: torua & mœsta. Porticũ ferã: id est serus terit porticũ. Piger: torpēs tacet quiddã lugubre quiddã insigne luct⁹. Indecens: tēpis terit terrã demisso uultu. Ita enim est habitus lugentis.

Decoquere: si absolute dicat est fugere ob æs alienum. si cū accusatiuo significat penitus consumere. tractum a rebus: quæ cōsumuntur coctione.

Yrrha: suauissimi odoris arborem habet. ut nōnulli dixerunt in eadem silua cū thure. & cum alia unguenta: ex diuersis rebus cōstarent: solla myrrha habebatur pro unguento.

Componis belle mimmos: epigrammata belle.

Bellus grammaticus: bellus es astrologus.

Et belle cantas: & saltas attale belle.

Bellus est arte lyre: bellus es arte pilæ.

Nil bene cum facias: facis attamen omnia belle.

Vis dicam quid sis: magnus es ardelio.

Ad Lectorem.

Siqua uidebuntur chartis tibi lector in istis

Siue obscura nimis: siue latina parum:

Non meus est error: nocuit librarius illis:

Dum properat uersus annumerare tibi.

Quod si non illum sed me peccasse putabis:

Tunc ego te credam cordis habere nihil.

Ista tamē mala sūt: quasi nos manifesta negemus:

Hæc mala sunt: sed tu non meliora facis:

De Næuia.

Scripsi: rescripsit nil næuia. nil dabit ergo:

Sed puto quod scripsi legerit: ergo dabit.

In Posthumum.

Basia dimidio quod das mihi posthume labro:

Laudo: licet demas hinc quoque dimidium:

Vis dare maius adhuc & inenarrabile munus:

Hoc tibi habe totum posthume dimidium:

In Selium.

Quod fronte selium nubila uides rufe.

Quod ambulator porticum terit serus

Lugubre quiddam quod tacet piger uultus:

Quod pene terram tangit indecens nasus.

Et dextra pectus pulsat & comam uellit:

Non ille amici fata luget aut fratris.

Vterque natus uiuit: & precor uiuat:

Salua est & uxor sarcinaque seruique.

Nihil colonus uillicusque decoxit.

Maroris igitur causa quæ est. domi cœnat.